

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3179/2018. (VI. 8.) AB határozat	a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.Kpk.46.443/2016/4. számú végzése alaptörvényellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről.....	944
3180/2018. (VI. 8.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	961
3181/2018. (VI. 8.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	969
3182/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	978
3183/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	982
3184/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	987
3185/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	991
3186/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	995
3187/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	998
3188/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1003
3189/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1007
3190/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1012
3191/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1017
3192/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1020
3193/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1023
3194/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1026
3195/2018. (VI. 8.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1029
3196/2018. (VI. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1033

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3179/2018. (VI. 8.) AB HATÁROZATA

a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.Kpk.46.443/2016/4. számú végzése alaptörvényellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* és *dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével és *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.Kpk.46.443/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Dr. Wallacher Lajos (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.Kpk.46.443/2016/4. számú végzése ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) egy versenyfelügyeleti eljárásban végzésben a GVH elnöke által megadott felmentés ellenére összeférhetlenségre hivatkozással visszautasította ügyvédként történő eljárását, amely végzést a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság helybenhagyott. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XII. cikkének és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek a megsértésére hivatkozott.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az indítványozó 2008-ban a GVH Jogi Irodájának irodavezetője volt, amely munkakörével összefüggésben 2008-ban ún. *amicus curiae* megkeresést kapott a Komárom-Esztergom Megyei Bíróságtól a 22.G.40.147/2007. számú, az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület (a továbbiakban: Artisjus) felperes és egy gazdasági társaság alperes közötti polgári perben. A bíróság megkeresésére a GVH Jogi Irodája nevében az indítványozó akkori beosztottja válaszolt AL-477/2008/6. számú levelében, amelyben kitért a gazdasági erőfölény megvalósulásának feltételeire, a visszaélés, azon belül is a jogdíj túlzottan magas voltának elemzésére.
- [4] Ezt követően a GVH 2014. február 12-én Vj/15/2014. szám alatt a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 70. § (1) bekezdése alapján versenyfelügyeleti eljárást indított az Artisjusszal szemben a Tptv. 21. § a) pontja és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSz.) 102. cikk a) pontja szerinti gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt, mert észlelte, hogy az üres hordozó díj kialakításának módja és a díj mértéke, valamint a kedvezményrendszer feltételei valószínűsíthetően tisztességtelenül kerültek megállapításra. A vizsgálat a 2007. február 20-tól kezdődő időszakra terjedt ki.
- [5] A GVH 2014. november 7-én a versenyfelügyeleti eljárásba ügyfélként bevonta – többek között – az Előadóművész Jogvédő Iroda Egyesületet (a továbbiakban: EJI) és a Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége Közös Jogkezelő Egyesületet (a továbbiakban: Mahasz), amelyek jogi képviselője az indítványozó volt a 2016. novem-

ber 12-én kelt, Vj/15-149/2014. számú, jogi képviselőként történő eljárásának visszautasításáról szóló végzés kézbesítéséig. A Vj/15/2014. számú versenyfelügyeleti eljárás 2016. december 5-én az eljárás alá vontak közösen vállalt kötelezettségeinek elfogadásával zárult. A GVH eljárást lezáró végzésének 1. pontja szerint az ügy a Fővárosi Törvényszék AL/1079/2013. számú *amicus curiae* megkeresésével összefüggésben indult.

- [6] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló versenyfelügyeleti eljárásban a GVH 2016. november 22-én kelt, Vj/15-149/2014. számú végzésével az indítványozó mint az EJI és a Mahasz közös jogi képviselőjének eljárását visszautasította. A GVH végzése indokolásában kifejtette, hogy azon per, amelyben a GVH 2008-ban a jogi álláspontját bírósági *amicus curiae* megkeresésre kifejtette és a jelen versenyfelügyeleti eljárás tárgya azonos, mindkét ügy a közös jogkezelők üres hordozói díj megállapítási jogáról, annak mértékéről és azzal kapcsolatos erőfölényes helyzetükkel való visszaélésről szól. A GVH végzése szerint az indítványozó a 2008. április 29-én kelt, AL-477/2008/6. számú levélben a jelen versenyfelügyeleti eljárásban az EJI és a Mahasz jogi képviselőjeként a korábbi GVH levéllel ellentétes jogi álláspontot fogalmazott meg (pl. erőfölény megléte a közös jogkezelést végző egyesületek vonatkozásában, illetve az erőfölénnyel való visszaélés megállapíthatósága az üres hordozói díj kapcsán).
- [7] A GVH szerint annak nincs jelentősége, hogy az indítványozó által képviselt EJI és Mahasz az *amicus curiae* megkeresést érintő polgári peres eljárásban félként nem vett részt, mivel a szerzői jogról szóló 1997. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 20. §-a alapján az Artisjusszal közösen állapítja meg az EJI és a Mahasz a jelen ügy tárgyát is képező üres hordozói jogdíjat, így a perben állásuktól függetlenül is kihatott rájuk a peres eljárás. A GVH szerint annak van jelentősége, hogy a korábbi állásfoglalás, amelyet az indítványozó ellenjegyzett és a jelen ügy tárgya között van-e hasonlóság.
- [8] A GVH szerint a rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható, hogy az indítványozó a GVH tisztségviselőjeként és ellenjegyzőjeként adta ki azt a 2008. április 29-i GVH állásfoglalást, amelyre a Vj/15/2014. számú versenyfelügyeleti eljárásban az Artisjus bizonyítékként hivatkozott a GVH eljáró versenytanácsának előzetes álláspontjával szemben. A GVH véleménye szerint az összeférhetlenség az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 25. § (2) bekezdése és a Magyar Ügyvédi Kamara az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól szóló 8/1999. (III. 22.) MÜK szabályzat (a továbbiakban: Ügyvédi Etikai Szabályzat) 5/8., 5/9. és 5/11. pontjai alapján áll fenn, ezért az indítványozónak a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 40. § (4) bekezdése első mondatának második fordulója alapján a meghatalmazást vissza kellett volna utasítania, ennek hiányában a GVH-nak jogi tények alapján a képviselő alkalmatlanságát kellett megállapítania és visszautasítania a meghatalmazott eljárását, mivel e tárgyban az Ütv. 25. § (2) bekezdése alapján felmentés nem adható.
- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.Kpk.46.443/2016/4. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét elutasította. A bíróság indokolásában kifejtette, hogy ügydöntő jelentőséggel bír annak vizsgálata, hogy az AL-477/2008/6. számú állásfoglalással érintett *amicus curiae* eljárás tárgya és a Vj/15/2014. számú versenyfelügyeleti eljárás tárgya között azonosság, illetve hasonlóság fennáll-e.
- [10] A bíróság indokolásában rögzítette, hogy az AL-477/2008/6. számú állásfoglalással érintett polgári per a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság előtt az Artisjus felperes és egy gazdasági társaság alperes között, szerzői jogok érvényesítése iránt indult. A per tárgya az Artisjus által követelt szerzői jogdíj és járulékainak megfizetése az alperes által 2002. és 2007. között Magyarországon forgalmazott mobiltelefonokra és memóriakártyákra, valamint az ezekhez kapcsolódó adatszolgáltatásra, mivel a felperes megítélése szerint az Szt. 20. §-ában és 22. §-ában előírt jogdíjfizetési kötelezettség kiterjed az olyan multifunkciós eszközökre, mint amilyenek a mobiltelefonok és memóriakártyák (üres kazetták).
- [11] A bíróság szerint az AL-477/2008/6. számú állásfoglalással érintett polgári per és a Vj/15/2014. számú versenyfelügyeleti eljárás tárgya azonos. A bíróság megvizsgálta az AL-477/2008/6. számú állásfoglalást, és megállapította, hogy azon nem az indítványozó aláírása szerepel, azonban az a nevében jegyzett iratnak minősül, és nem tekinthető hatáskör átruházásnak.
- [12] A bíróság szerint az indítványozónak adott, az Ütv. 25. § (2) bekezdése szerinti felmentés az összeférhetlenségre nem terjed ki. A bíróság kifejtette, azzal, hogy a GVH a végzésében nem foglalt állást a felmentésről, nem alapozza meg a hatályon kívül helyezést, mivel a jelen esetben ügydöntő jelentőséggel bír, hogy a két ügy tárgya azonos-e. Nem találta jogszabálysértőnek a bíróság, hogy a GVH végzésében a jogi indokolás nyomatékosításaként hivatkozott az Ügyvédi Etikai Szabályzatra.

- [13] A bíróság az indítványozónak az Alaptörvény XII. cikkében meghatározott foglalkozás szabad megválasztásához és vállalkozáshoz való alapjog sérelmére való hivatkozását azért nem találta megalapozottnak, mert a GVH végzésében az adott ügyben való jogi képviselői eljárás visszautasításáról rendelkezett és nem a foglalkozás megválasztásban akadályozta a kérelmezőt.
- [14] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogerős végzésével szemben. Az indítványozó szerint a bíróság végzése sérti az Alaptörvény XII. cikkét, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [15] Az indítványozó kifogásolta, hogy a bíróság nem biztosította a szóbeli meghallgatáshoz való jogát, noha a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Knp.) 3. §-a alapján arra lehetősége lett volna, amellyel megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát.
- [16] Az indítványozó szerint a kontradiktórius eljárás lényege az, hogy az ellenfél nyilatkozatának ellentmondásaira, hiányosságaira nyomban és közvetlenül rá lehet mutatni, továbbá a meghallgatáshoz való jog azért is lett volna nélkülözhetetlen, mert az ügyvédi megbízási szerződés teljesítéséhez való jogában, illetve az ügyvédi hivatás gyakorlásában akadályozta az eljárás (Alaptörvény XII. cikk), mely alkotmányos védelem alatt áll az Alaptörvény XXVIII. cikkéhez való kapcsolódása okán.
- [17] Az indítványozó szerint azzal, hogy a bíróság jóváhagyta, hogy egy hatóság az Ütv.-t és az Ügyvédi Etikai Szabályzatot alkalmazza azért, hogy egy ügyvédet az eljárásból kizárjon, az ügyvédség függetlenségét és önkormányzatiságát sértette. Az indítványozó szerint lényeges, hogy a tárgybeli nemperes eljárásban az ügyvédi kamarának nem volt joga a részvételre, álláspontja kifejtésére, így végeredményben a kamarai hatáskör sérült.
- [18] Sőt, ha az ügyvédi kamara saját etikai eljárásában a végzéssel ellentétes döntést hozott volna, akkor sem lett volna biztosított az indítványozó számára semmilyen jogi eszköz, hogy a kamarai döntés elsőbbségét biztosítani tudja, amely sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését tekintettel az ügyvédség alapjogvédelmi funkciójára.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság a GVH helyett talált ki érveket az elnök megnyilatkoztatásának visszautasítására, a GVH védekezését pótolta, egészítette ki és ezzel megsértette a fegyveregyenlőség elvét, amely a tisztességes eljárás része [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [20] Az indítványozó csatolta a GVH elnöke által, 2011. május 24-én kiállított felmentést (a továbbiakban: elnöki levél vagy felmentés), amelyben arról értesítette az indítványozót, hogy „2011. május 19-én érkezett AL/0866/2011-es iktatószámú kérelme alapján az 1998. évi XI. törvény 25. §-a (2) bekezdésében foglalt korlátozás alól a felmentést megadom az Ön részére.”
- [21] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a bíróság a felek nyilatkozatához kötve van és a Knp. folytán alkalmazandó régi Pp. XX. fejezete értelmében főszabály szerint tilos a hivatalbóliság. Ennek kapcsán az indítványozó azt kifogásolta, hogy a GVH végzéséhez vezető eljárás azért sem volt tisztességes, mert az elnöki levél vonatkozásában gyakorlatilag nem tartalmazott indokolást, nem fejtette ki ugyanis, hogy milyen összeférhetetlenség áll fenn az Ütv. 25. § (2) bekezdése alapján, mely több és más, mint e jogszabályhelyben lefektetett korlátok.
- [22] Az indítványozó szerint a bíróság végzése azért is sértette a tisztességes eljárás követelményeit, mert elzárkózott attól, hogy a GVH ellenkérelmének iratellenességeit tisztázza, amelyek hozzákapcsolódtak a tárgyazonosság kérdéséhez, amelyet a bíróság perdöntőnek tekintett. Az indítványozó ezen eljárást ellentétesnek tartja a fegyveregyenlőséggel, a tisztességes eljárás követelményeivel, valamint a jogorvoslathoz való joggal.
- [23] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság a Ket. 40. § (4) bekezdésének is alaptörvény-ellenes tartalmat tulajdonított, amikor azt akként értelmezte, hogy lehetőséget biztosít az ügyvédség felett hatósági jogkör gyakorlására.
- [24] Az indítványozó szerint ezen ügy elvi jelentőségű, mert az a tétje, hogy egy hatóság az eljárása során milyen hatáskört gyakorolhat azon ügyvéd felett, aki az eljárás ügyfelét védi a hatósággal szemben. Az indítványozó kiemelte, hogyha a hatóság különösebb indokolás nélkül, alapvető tények negligálásával (jelen esetben az elnöki levél), a jogszabályok kiterjesztő értelmezésével (Ket. szerinti alkalmatlanság, illetve Ütv. szerinti tárgyazonosság) azok alkalmazhatóságának korlátait fellazítani, elmosni jogosult és mindez az ügyfelek jogi képviselőtől való megfosztásához vezethet, az az ügyvédség alapjogvédelmi funkciójának gyakorlását veszélyezteti.
- [25] Az indítványozó indítvány-kiegészítésében előadta, hogy a GVH állításával ellentétben úgy véli, hogy a GVH-nak a meghatalmazott képviselővel szembeni fellépése semmilyen módon nem hozható összefüggésbe

az ügyfelek garanciális jogainak védelmével, a fegyverek egyenlőségével, sőt inkább egy alapvető ügyféli jogot, a védekezéshez való jogot korlátozta az ügyfél által választott képviselő kirekesztése.

- [26] Felhívta a figyelmet arra, hogy az Ügyvédi Etikai Szabályzatból hivatkozott normákat a GVH, illetve a GVH döntését jóváhagyó bíróság úgy alkalmazta, hogy a normához semmilyen interpretációt nem fűzött, az elhatárolást nem végezte el, és a felmentésre irányadó törvényi szabállyal sem vetette össze ezeket a normákat. Az indítványozó szerint ez elnehezítette a védekezés lehetőségét és korlátozta a jogorvoslati jog gyakorolhatóságát.
- [27] Kifogásolta, hogy az ügyvédeket ügyvédi tevékenységük végzése körében kifejtett tevékenységükért, az ügyvédség saját szakmai szabályzatainak tetszőleges alkalmazásával, ezekre hivatkozással sújthatják adott esetben súlyos jogkövetkezményekkel állami hatóságok. Vitatta, hogy az Ügyvédi Etikai Szabályzatot bárki alkalmazhatja, mert még a törvények kötelező erejéből sem következik az, hogy egy adott törvényre bárki jogot alapíthat, illetve annak kikényszerítése érdekében bárki felléphet, ha a törvény címzetti körének leszűkíthetősége megállapítható.
- [28] 3. Az ügyben a Magyar Ügyvédi Kamara és a GVH észrevételeket terjesztettek elő.

II.

- [29] Az Alkotmánybíróság eljárása során az alábbi jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.
- [30] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:
- „XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”
- „XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
- [...]
- (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”
- [31] 2. Az Ütv.-nek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:
- „25. § (2) Korábbi megbízójával szemben az ügyvéd megbízást akkor vállalhat el, ha a korábbi és az új ügy között nincs összefüggés, korábbi munkáltatójával szemben pedig akkor, ha a munkaviszony (szolgálati, alkalmazotti jogviszony) legalább 3 éve megszűnt, és munkavállalóként az ügy intézésében nem vett részt.
- (3) A megbízó, a korábbi megbízó és a munkáltató az e §-ban foglalt korlátozás alól írásban felmentést adhat.”
- [32] 3. A Ket.-nek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:
- „40. § (2) Ha az ügyfél nem személyesen jár el, a hatóság az eljáró személy képviseleti jogosultságát megvizsgálja. A meghatalmazott a képviseleti jogosultságát a 40/A. §-ban meghatározott módon köteles igazolni.
- [...]
- (4) A hatóság visszautasítja a meghatalmazott eljárását, ha az nem alkalmas az ügyben a képviselet ellátására, vagy ha képviseleti jogosultságát az erre irányuló hiánypótlási felhívás ellenére sem igazolja. A meghatalmazott visszautasítása esetén a hatóság felhívja az ügyfelet, hogy járjon el személyesen, vagy gondoskodjék a képviselet ellátására alkalmas képviselőről.”

[33] 4. Az Ügyvédi Etikai Szabályzatnak az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„5/8. Az ügyvéd a megbízójával szemben mástól megbízást nem vállalhat el. Korábbi megbízójával szemben az ügyvéd megbízást akkor vállalhat el, ha a korábbi és az új ügy között nincs összefüggés, korábbi munkáltatójával szemben pedig akkor, ha a munkaviszony (szolgálati, alkalmazotti jogviszony) legalább 3 éve megszűnt, és munkavállalóként az ügy intézésében nem vett részt. A megbízó, a korábbi megbízó és a munkáltató az e §-ban foglalt korlátozás alól írásban felmentést adhat. [Üt. 25. § (1)–(3) bekezdés]

5/9. Összeférhetetlen az ügyvédi hivatás gyakorlásával minden olyan tevékenység, mely az ügyfél megbízásának teljesítése során összefüggésbe hozható az ügyvéd korábbi állami, önkormányzati, társadalmi vagy egyéb szervezetnél betöltött tisztségével vagy attól kapott megbízásával. Ilyen esetben az ügyvéd a megbízást nem fogadhatja el.

[...]

5/11. Az összeférhetlenségi szabályok a korábbi megbízó, illetve munkáltató előtti eljárásra is irányadók.”

III.

- [34] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [35] Az Abtv. 27. §-ának a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [36] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként a XII. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.
- [37] Az alkotmányjogi panasz a XII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában tartalmaz indokolást, e tekintetben az indítvány megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kérte annak megsemmisítését.
- [38] Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [39] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé.
- [40] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifogásolta a Ket. 40. § (4) bekezdésének azon hatósági értelmezését, amely az ügyvédség feletti hatósági jogkör terjedelmére vonatkozott. Álláspontja szerint esetében az ügyfelek jogi képviselőtől történő megfosztása az ügyvédség alapjogvédelmi funkciójának gyakorlását, illetve a fegyveregyenlőséget veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy az ügyvéd által ellátott jogi képviselet hatóság általi korlátozásának melyek az alkotmányos határai, szempontjai, figyelembe véve az Ütv. 25. § (2)–(3) bekezdéseit, így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [41] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [42] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az ügyvéd által ellátott jogi képviselet és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egymáshoz való viszonyát tekintette át.

- [43] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog esetében minden esetben tartalmi vizsgálatot folytat, így elemzi a jogszabályi környezetet és a bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását és mindezek alapján von le következtetéseket az adott esetben megállapítható alapjogsérelemre {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [17], 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [44] Az Alaptörvény – hasonlóan a többi európai alkotmányhoz – nem tartalmazza az ügyvéd szót, azonban a rendszerváltást követően az ügyvédi hivatás az Alkotmánybíróság esetjogán keresztül, az alapjogok védelmére szolgáló alapvető funkciója folytán alkotmányjogi relevanciával bír.
- [45] Az ügyvédi hivatás közvetlen alapjogi védelme a munka és a foglalkozás szabad megválasztásának alapjogán keresztül érvényesül. Az ügyvédi hivatás a bírósági, hatósági eljárások tisztességességének eszköze, ekként a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben, annak keretein belül is értelmezendő alapjogi védelme. A tisztességes eljáráshoz való jog égisze alatt az ügyvédi hivatás a fegyverek egyenlősége és a védelemhez való jog részjogosítványain keresztül áll közvetett alkotmányos védelem alatt, hiszen ezen alapjogok eljárásbeli védelmét az ügyvédség hivatott előmozdítani.
- [46] Az Alkotmánybíróság számos, az előző Alkotmány alapján hozott határozatában vizsgálta az ügyvédi hivatás sajátosságait, az ügyvédség alapjogi helyzetét. Az Alkotmánybíróság a 428/B/1998. AB határozatában megállapította, hogy „[a] jogi képviselő és a büntető védelem ellátása folytán az ügyvéd hivatása minden egyéb hivatástól eltér abban a tekintetben, hogy az Alkotmány XII. fejezetében felsorolt valamennyi alkotmányos joggal – azok érvényesítésének garanciális jelentőségű eszközeként – szoros kapcsolatban áll [...]. Az ügyvédi hivatás [...] valamennyi egyéb hivatástól eltérő jellegű, mert [...] lényegesen nagyobb mértékű, szélesebb körű, [...] kivételes függetlenséggel párosul. Alapvető jellemzője továbbá, hogy az ügyvéd tevékenysége az ügyfelek bizalmára épül és az ügyvédi kar bármelyik tagjának a közbizalmat sértő magatartása – egyebek közt éppen az ügyvédi kar önállósága, függetlensége folytán – szélesebb körben, az egész hivatást, az ügyvédi hivatás tekintélyét, másrészt az állami szervektől különálló közttestület, a szakmai kamara többi tagját is közvetlenebb módon érinti.” [ABH 2004, 1236, 1243.]
- [47] Az ügyvéd funkcionális függetlensége megköveteli, hogy az ügyvéd független legyen a közhatalomtól, illetve az ügyfele érdekeit hátrányosan érintő befolyásoktól. Az Útv.-ben rögzített összeférhetlenségi, illetve a megbízás elvállalásának korlátaira vonatkozó szabályok célja, hogy az ügyvéd funkcionális függetlenségén keresztül az igazságszolgáltatás rendes működését biztosítsák, illetve fenntartsák az ügyvédséggel szembeni közbizalmat. Az Alkotmánybíróság a 365/B/2000. (IX. 23.) AB határozatában rámutatott, hogy „[m]ás oldalról tekintve az összeférhetlenségi szabályoknak az a céljuk, hogy kizárják az elvtelen, a megbízó érdekeivel ellentétes, vagy egyébként jogszerűtlen képviselő lehetőségét. Az ügyvédi megbízás ugyanakkor természeténél fogva magas szintű etikai követelményekkel járó bizalmi jellegű jogviszony, így indokolt, hogy a szabályozás az elvtelen képviselőnek még a látszatát is törekedjék elkerülni.” [ABH 2002, 1147, 1151.]
- [48] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény negyedik módosítása (2013. március 25.), a 22/2012. (V. 11.) AB határozatban és a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok – {22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]; 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [27]–[34]} – alapján megerősíti, hogy azon korábbi megállapításait, amelyek az ügyvédi hivatásnak az alapjogok – főként a tisztességes eljáráshoz való jog – érvényesítésével összefüggő szoros kapcsolatára, az ügyvédi hivatás eltérő jellegű, szélesebb körben érvényesülő függetlenségére, valamint az összeférhetlenségi szabályok garanciális jellegére vonatkoznak, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján irányadónak tekinti.
- [49] Az ügyvédség alapjogvédelmi funkciója, hogy a jogállami igazságszolgáltatás és a hatósági eljárások során az általa képviselt ügyfél számára a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését előmozdítsa. Az ügyvéd jogi képviselőként történő eljárás részvételének lehetősége feltétlenül szükséges eleme a tisztességes eljáráshoz való jognak. Következésképpen a tisztességes eljáráshoz való jog nemcsak közvetlenül a hatósági eljárás ügyfelét, hanem annak jogi képviselőjét is megilleti, hiszen ennek hiányában az eljárás képviselő kiüresedne akkor, ha a nem személyes eljárásra kötelezett ügyfél jogainak érvényesítésével és kötelezettségeinek teljesítésével összefüggésben eljáró ügyvéddel szembeni hatósági és bírósági fellépés e tekintetben más alkotmányjogi mérce alá tartozna, mint az ügyféllel szemben tanúsított hatósági és bírósági magatartás. Amennyiben az ügyfelet a Ket. 40. §-a alapján képviselő ügyvéd esetében nem lenne megkövetelt a tisztességes hatósági és bírósági magatartás, az ügyvéd nem lenne abban a helyzetben, hogy az általa képviselt ügyfelet a jogai érvényesítéséhez és kötelezettségei teljesítéséhez hozzásegítse, amely az ügyvéd funkcionális függetlenségéből eredő alapvető alapjogvédelmi feladatát képezi. Kiemelendő, hogy a Ket. 40. §-a alapján elismert, meghatalmazáson

alapuló ügyvédi képviselet kifejezetten azon alapvető ügyféli jogból ered, hogy az ügyfél akarata szerint él azzal a jogszabály által biztosított jogával, hogy képviselő útján vesz részt a közigazgatási eljárásban.

- [50] A Ket. már az alapelvi rendelkezések között, az 5. § (1) bekezdésében szabályozza, hogy a közigazgatási hatóság nemcsak az ügyfél, hanem az eljárás egyéb résztvevője számára is – amely kategóriába a Ket. 172. § e) pontja értelmében az ügyfél képviselője is beletartozik – biztosítja, hogy jogairól és kötelezettségeikről tudomást szerezzenek és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását, illetve a Ket. 98. § (4) bekezdése kifejezetten a képviselő számára is külön jogorvoslati jogot biztosít a hatósági döntések rá vonatkozó részei ellen. Az Alkotmánybíróság szerint az ügyféli – illetve egy esetleges később bírósági felülvizsgálat során a perben a felet, illetve nemperes eljárásban a kérelmező ügyfelet megillető – jogok immanens részét képezi, hogy a hatóság, illetve a felülvizsgálatot végző bíróság ugyanolyan tisztességesen köteles eljárni az ügyfelet meghatalmazás alapján képviselő ügyvéddel szemben, mint magával az ügyféllel szemben. Következésképpen amennyiben az ügyvéd a Ket. felhatalmazása alapján jogorvoslati joggal rendelkezik egy rá vonatkozó hatósági végzéssel szemben, akkor a bíróság eljárása során az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő követelményeknek, így a tisztességes eljárás részeként megjelenő indokolt bírói döntéshez fűződő jognak is érvényesülnie kell.
- [51] Az Alkotmánybíróság a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatában – melyet a 10/2017. (V. 5.) AB határozatban megerősített – kifejtette: „[a]z Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen” {erre nézve lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}. „Az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségének elvét ugyan alapvetően a büntetőeljárás kapcsán értelmezte, azonban a tisztességes eljáráshoz való jog alapján alkalmazhatónak találta azt minden bírósági eljárás tekintetében, így polgári perek esetében is” [15/2002. (III. 29.) AB határozat].
- [52] Az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségének elvét a 10/2017. (V. 5.) AB határozatában a közigazgatási hatósági eljárások vonatkozásában is elismerte. Tekintettel arra, hogy a közigazgatási hatósági eljárásban az ügyvéd alapjogvédelmi funkciója alapvetően abban áll, hogy az általa képviselt ügyfelet jogai érvényesítéséhez és kötelezettségei teljesítéséhez hozzásegítse, a tisztességes eljáráshoz való jog nem kizárólag az ügyfél, hanem annak ügyvéd képviselője vonatkozásában is értelmezhető. E tekintetben kifejezett jelentőséggel bír, hogy a szakszerű jogi képviselet nemcsak az igazságszolgáltatás, hanem az olyan – adott esetben nagy összegű bíróság kiszabásával fenyegetett – hatósági eljárásokban, amilyen a GVH által folytatott versenyfelügyeleti eljárás is, elengedhetetlen feltétele az ügyféli jogok megfelelő érvényesülésének, ezért az ügyvédi képviselettel való megfosztás a bírósághoz fordulásnak az akadályát is képezheti, amely sértheti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyéb részjogosítványait, így a fegyverek egyenlőségét. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy e tekintetben esetről–esetre, az adott ügy alkotmányjogi szempontból releváns körülményeire tekintettel folytatja le vizsgálatát.
- [53] Ezt követően az Alkotmánybíróság az ügyvédek megbízási korlátaira irányadó szabályozás alkotmányjogi szempontú vizsgálatát végezte el.
- [54] 2. Az Alkotmánybíróság áttekintette az ügyvédek megbízási korlátaira vonatkozó szabályozás kialakulását történeti szempontból is.
- [55] Annak ellenére, hogy az ügyvédség szervezett testületként már az ókori Rómában megjelent, és Magyarországon már 1217-ben említették a *procurator* fellépését, az 1471. évi XIV. tc. és a Hármaskönyv tekinthető az első olyan jogforrásoknak, amelyek kifejezetten tartalmazták egyazon ügyben az ügyvédi és a bírói funkció szétválasztását. Abaúj megye 1634-ben kiadott *statutum*a is tiltotta az egyidejűleg vállalt *assesori* és *prokatori* tisztséget. Ezt követően az ügyvédi rendtartásról szóló 1871-es tervezet azt is tiltotta volna, hogy az ügyvéd egyidejűleg mindkét felet képviselje még az egymástól teljesen független ügyekben is, majd az 1874. évi XXXIV. tc. az ügyvédi rendtartás tárgyában ezen kérdéskört szűkebb körben akként szabályozta, hogy az ügyvéd egyidejűleg nem képviselhet ellenérdekű ügyfeleket, ugyanazon vagy egymással lényegileg összefüggő ügyekben. Az 1937. évi IV. tc. az ügyvédi rendtartás tárgyában olyan szabályozást tartalmazott, miszerint „az ügyvéd nem folytathat olyan foglalkozást, amelynek folytatásától jogszabály eltiltja, vagy amely az ügyfelek hivatásszerű, lelkiismeretes képviseletében állandóan vagy tartósan gátolja, nem folytathat továbbá olyan foglalkozást sem, amely a bizalomra méltatlanná teszi, vagy amely az ügyvédi tisztség tekintélyét sérti.” (66. §) A II. világ-

háború utáni időkben az ügyvédi hivatás gyakorlásáról és az ügyvédek szervezetéről szóló 1958. évi 12. tvr. 25. §-a az összeférhetetlenséget aszerint szabályozta, hogy „az ügyvédi munkaközösség ugyanabban az ügyben ellenérdekű felek képviseletét csak akkor vállalhatja el, ha ez ellen az erről kellően tájékoztatott feleknek kifogásuk nincs. A tájékoztatás megtörténtét, valamint a felek hozzájáruló nyilatkozatát a tényvázlatba fel kell venni. Ha az ügyvédi munkaközösség ellenérdekű felek képviseletét vállalta el, az az ügyvédi munkaközösségi tag (ügyvédjelölt), aki az egyik fél érdekében eljár, a másik fél képviselőjeként nem léphet fel.” Ezen szabályozást felváltó az ügyvédségről szóló 1983. évi 4. törvényerejű rendelet 7. §-a szerint „az ügyvéd annál a bíróságnál, ügyészségnél vagy hatóságnál, amelynél ügyvédi kamarai tagsága előtt bíró, ügyész vagy más érdemi ügyintéző volt, két éven át nem járhat el. Ez alól az igazságügyminiszter felmentést adhat.”

- [56] 3. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta az ügyvédekre vonatkozó hatályos, összeférhetlenségi szabályozást, valamint az Ütv. 25. § (2)–(3) bekezdésének és a Ket. 40. §-ának joggyakorlatát.
- [57] 1998. július 1-jétől az Ütv. 25. § (2) bekezdése változatlan tartalommal az alábbi: „[k]orábbi megbízójával szemben az ügyvéd megbízást akkor vállalhat el, ha a korábbi és az új ügy között nincs összefüggés, korábbi munkáltatójával szemben pedig akkor, ha a munkaviszony (szolgálati, alkalmazotti jogviszony) legalább 3 éve megszűnt, és munkavállalóként az ügy intézésében nem vett részt.” Az Ütv. 25. § (3) bekezdése értelmében a korábbi megbízó és a munkáltató ezen korlátozás alól felmentést adhat.
- [58] A bírói gyakorlatból is az következik, hogy amennyiben az ügyvéd korábban a hatóságnál köztisztviselői jogviszonyban állt, akkor az Ütv. 25. § (2) bekezdésének második fordulata alkalmazandó, azaz a hatóság ez esetben munkáltatónak minősül. [Erre nézve lásd: LB-H-KJ-2011-677. bírósági határozat, Legfelsőbb Bíróság Kfv.I.35.033/2011/5. és az adóhatóság előtti képviseletről szóló 7006/2009. (AEÉ 6.) APEH irányelv]. Ezzel szemben az Ütv. 25. § (2) bekezdésének első fordulata, azaz a korábbi megbízóval szemben követendő ügyvédi eljárás akkor alkalmazható, amennyiben az ügyvéd a korábbi ügyben is ügyvédként, azaz nem alkalmazotti jogviszony keretében járt el. (Erre nézve lásd: LB-H-KJ-2011-996., Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.731/2010/7.)
- [59] Ugyanakkor a munkáltató nem adhat felmentést az ügyvéd részére olyan ügyben történő megbízás elvállalási korlátja alól, amelyben az ügyvéd korábban bíróként, ügyészként, közjegyzőként, közjegyzőhelyettesként vagy nyomozó hatóság tagjaként eljár [Ütv. 25. § (4) bekezdése]. Kiemelendő, hogy ezen felsorolás *taxatív*, amelyben a hatósági eljárás során ügyintézőként eljár köztisztviselő nem szerepel, következésképpen az adott ügyben ügyintézőként eljár köztisztviselők a korábbi munkáltatójuk részéről az Ütv. 25. § (2) bekezdése szerint – még ügyszakoság esetén is – részesülhetnek felmentésben. Az Alkotmánybíróság utal azon korábbi megállapítására, amelyet a jelen ügyben is irányadónak tekint, miszerint „[a] pártatlan igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesülésének alkotmányos indokával nem függ össze a „volt hatósági érdemi ügyintéző” képviseleti jogának korlátozása annál a hatóságnál, ahol szolgálatot teljesített.” [52/1996. (XI. 14.) AB határozat, ABH 1996, 159, 162.]
- [60] A Ket. 40. §-a értelmében a hatóságnak vizsgálnia szükséges az ügyfél képviselőjének képviseleti jogosultságát. E tekintetben a bírói joggyakorlat szerint ügyvédi képviselet esetén a hatóság a bíróságokhoz hasonlóan a megbízási jogviszonyt csak a meghatalmazást érintően vizsgálhatja, a megbízási szerződés érvényességére nem terjedhet ki a hatósági kontroll. (BDT2009.1995)
- [61] A Ket. 40. §-a alapján a hatóságnak nemcsak joga, hanem kötelezettsége is a meghatalmazott képviseleti jogosultságának vizsgálata, amely szükségszerűen lehetővé teszi a jogszabályok által meghatározott körben, azok kereteit nem túllépve az ügyvédség feletti hatósági jogkör gyakorlását, következésképpen önmagában a képviseleti jog hatóság általi vizsgálata nem eredményezi az ügyvédség önkormányzatiságának és a kamarai hatáskörnek a sérelmét. A Ket. 40. § (4) bekezdésében foglalt „alkalmatlanság” fogalmát a jogszabály nem határozza meg, annak értelme egyéb jogszabályi rendelkezések jelentéstartalma és az adott ügy speciális tényei és körülményei alapján határozható meg, amely adott esetben jogi tények alapján fennálló alkalmatlanság megállapítását is eredményezheti.
- [62] Az Alkotmánybíróság a Ket. 40. § (4) bekezdése és az Ütv. 25. § (2)–(3) bekezdése szabályozásának összevetése és a joggyakorlat alapján arra a következtetésre jutott, hogy az Ütv. 25. § (2) bekezdésében foglalt összeférhetlenség esete megalapozhatja az ügyvéd képviselőként történő visszautasítását a hatósági eljárásban a Ket. 40. § (4) bekezdésének alkalmazásával, azonban e tekintetben külön mérlegelendő, hogy az érintett ügyvéd a hatóságtól az Ütv. 25. § (3) bekezdése alapján felmentést kapott-e és az mire terjedt ki.

- [63] 4. Az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) joggyakorlatát is áttekintette. Az EJB a bírósági jogértelmezés „hibáját” kizárólag akkor vizsgálja, ha az a tisztességes eljárás más rész-jogosítványával [*Ryabykh kontra Oroszország* (52854/99), 2003. július 24.] vagy a bíróságok kiszámítható, egységes értelmezésén alapuló joggyakorlatának hiánya [*Beian kontra Románia* (30658/05, 2007. december 6.)] okán vezet a tisztességes eljáráshoz való jog sérelméhez. Az EJB ugyanakkor a bírósági döntések tartalma vonatkozásában az objektivitásra és az átláthatóságra helyezi a hangsúlyt. [*Taxquet kontra Belgium* (926/05), 2010. november 16.] Az ügyvéd képviselőként történő kizárásával összefüggésben az EJB megállapította az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének a sérelmét, mert az ügyvéd kizárásának módja, indoka és jogalapjának hiánya komoly kétségeket ébresztett az eljárás tisztessége vonatkozásában. [*Yaremenko kontra Ukrajna* (32092/02), 2008. június 12.]
- [64] 5. Az Alkotmánybíróság előjáróban rögzíti, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „jellemzően akkor vizsgálhatja érdemben a bírói jogértelmezés hibájára alapított alkotmányjogi panaszt, ha az eljárás az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával” {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}.
- [65] A tisztességes eljárás (*fair trial*) az Alkotmánybíróság szerint „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján meghatározhatók a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [66] Az Alkotmánybíróság utal az megállapítására, miszerint „[a] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvényeknek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel” {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [67] Az Alkotmánybíróság – a rendes bíróságoktól eltérően – nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének a teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekről állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, amelynek következtében a bíróságnak döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia, ezért az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. „A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [68] Ezen túlmenően „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jog azt a tartalmi követelményt támasztja [...] a bírói döntés indokolásával szemben, hogy az a bíróság döntésének

a szempontjait és az indokait az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően, kellő részletességgel mutassa be” {3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [41]}.

- [69] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a bíróság végzésének alkotmányossági felülvizsgálata során figyelemmel volt az Alaptörvény 28. cikkére, amely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Következésképpen az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bíróság az Alaptörvény 28. cikkének alkalmazásával juthatott volna-e a végzésében foglaltakkal ellentétes eredményre {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [70] Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [71] 6. Az Alkotmánybíróság alkotmányossági vizsgálata során figyelemmel volt versenyügyekben kifejtett álláspontjára, amely szerint „[a] kartellügyekben lefolytatott hatósági eljárások kimenetele az eljárás alá vont személy számára a büntetőjogi elmarasztaláshoz sok tekintetben hasonló hátrányokkal járhat. Versenyfelügyeleti eljárás alá vállalkozások vonhatók, melyek jellemzően jogi személyek (társaságok). A büntetőjogi elmarasztaláshoz hasonló hátrány e szervezetek tekintetében a bíróság, mely – mértékétől függően – a vállalkozás gazdasági megrendüléséhez, akár fizetéseképtelenségéhez és emiatt megszűnéséhez is vezethet. Versenyügyekben a GVH azonban nem természetes személyek bűnössége felől dönt, a felelősségre vonással olyan súlyú stigmatizáció, negatív társadalmi előítélet, illetve kifejezett joghátrány, mint a büntetőjogi elítéléssel, nem jár. A versenyellenes magatartáshoz – a büntetőjog *ultima ratio* jellegével összefüggésben álló – súlyos alapjog-korlátozással járó büntetések nem kapcsolódnak. A versenyfelügyeleti eljárás ezért nem tekinthető a szoros értelemben vett büntetőjogi vád elbírálására irányuló eljárásnak (*hard core of criminal law*), emiatt ugyanolyan szigorú követelmények, mint a tulajdonképpeni büntetőeljárások tekintetében, az ilyen eljárásokkal szemben nem támaszthatóak. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az államnak az a kötelezettsége fakad, hogy a GVH határozatának bírósági felülvizsgálatát a XXVIII. cikknek megfelelő tisztességes eljárásban biztosítsa. Ebbe beletartozik az is, hogy a „vádról való döntéssel” szemben megfogalmazott követelményeknek megfelelően (azaz a tulajdonképpeni büntetőeljárásokhoz képest korlátozottabb módon ugyan, de) érvényesülniük kell a kartellügyekben is” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [61]–[62]}.
- [72] Mindazonáltal a jelen ügyben a GVH elfogadta az eljárás alá vontak, így az indítványozó által képviselt ügyfelek kötelezettségvállalását. Egy kötelezettségvállalással záruló eljárás a Tptv. – ezen ügyben az ügyindítás napjára tekintettel alkalmazandó – 47. §-a értelmében nem ér véget a kötelezettségvállalást elfogadó végzés meghozatalával, hiszen a versenyfelügyeleti eljárásnak része az utóvizsgálat is, amelyet a GVH a jövőben fog megindítani annak céljából, hogy ellenőrizze, hogy az ügyfelek megfelelően teljesítették-e a kötelezettségvállalásaikban foglaltakat. Amennyiben a GVH ennek hiányát állapítja meg, úgy az utóvizsgálati eljárásban is jogosult olyan mértékű bírságot kiszabni, mint az „alap” versenyfelügyeleti eljárásban, illetve adott esetben sor kerülhet új versenyfelügyeleti eljárás indítására is.
- [73] Az Alkotmánybíróság szerint az alapügy tárgyi súlyára utal az EUMSZ. 102. cikke szerinti, uniós jogalapon is folyó vizsgálat, a hosszú vizsgált időszak és a komplex tényállás. Mindezekre tekintettel a jelen ügy alapjául szolgáló versenyfelügyeleti eljárás olyan hatósági eljárásnak minősül, amelyben a szakszerű jogi képviselő különös jelentőséggel bír annak érdekében, hogy az ügyfelek jogai és kötelezettségei megfelelően érvényesüljenek. A versenyügyek komplexitása indokolja, hogy professzionális szakértelem birtokában lévő meghatalmazott jogi képviselő lássa el az ügyfelek képviselését a versenyfelügyeleti eljárásokban, hiszen a versenyjogi, uniós jogi és közigazgatási jogi normák és gyakorlat megfelelő szintű ismerete szükséges ahhoz, hogy az eljárás alá vontak hatékonyan védekezhessenek a jellemzően több évig tartó versenyfelügyeleti eljárásokban.
- [74] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a bíróság végzése az indítványozó mint az ügyfelek jogi képviselője rosszhiszemű eljárásvitelére, felkészületlenségére, illetve az ügyfelekkel fennálló érdekellentétére nem utalt.
- [75] Az Alkotmánybíróság szerint a jogi képviselőt ért sérelem mintegy áttételesen, azért képezheti a jelen ügyben alkotmányjogi panasz tárgyát, mert az az alapügy ügyfelét is közvetlenül érintette, az ügyfél tisztességes eljáráshoz való jogára is kihatott. Az Alkotmánybíróság szerint a jelen ügyben jelentőséggel bír azon tény is, hogy az indítványozó képviselőként történő visszautasítására nem egész két héttel az egyébként több éve tartó versenyfelügyeleti eljárás lezárása előtt került sor. Kiemelendő, hogy a képviselő visszautasítása az ügyfelek bírósághoz fordulása jogának gyakorlására is kihatott, mivel az indítványozó kizártsága azt eredményezte, hogy az általa képviselt ügyfelek vagy jogi képviselő nélkül, vagy új jogi képviselő megbízása útján gyakorolhatják jogorvoslati jogukat a kötelezettségvállalást elfogadó végzéssel szemben, illetve a majdani utóvizsgálati eljárás

során. Tekintettel arra, hogy a GVH által a visszautasítás alapjaként megjelölt ok a GVH érdekkörébe tartozik, hiszen a korábbi *amicus curiae* vélemény is a GVH által kiállított dokumentumnak minősül, a képviselő visszautasításáról szóló végzés „időzítése” kifejezetten olyan helyzetbe hozta az indítványozó által képviselt ügyfeleket, hogy másik jogi képviselő meghatalmazása és hatékony eljárásvitelének megteremtése nem áll módjukban. Az Alkotmánybíróság szerint alapjaiban sérti a fegyverek egyenlőségét, ha egy párhuzamos jogalapon folyó, több éve tartó, komplex tényállású, jelentős tárgyi súlyú, így az ügyfelek hatékony védelme érdekében jogi képviseletet igénylő versenyfelügyeleti eljárásban pár héttel az eljárást lezáró döntés meghozatala előtt a hatóság egy saját érdekkörébe tartozó okra hivatkozással, az általa joghatályosan megadott felmentés ellenére visszautasítja két ügyfél meghatalmazott jogi képviselőjének az eljárását. Ennek kapcsán hangsúlyozandó, hogy a fegyverek egyenlősége a versenyfelügyeleti eljárásokban is megköveteli, hogy az ügyfelek jogi képviselőjének egyenlő esélye és reális alkalmá legyen arra, hogy tény- és jogkérdésekben a hatóság és a felülvizsgálatot végző előtt megfelelően kifejttesse az álláspontját. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a bíróság végzése, illetve az általa felülvizsgált GVH végzés sem tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy a képviselő visszautasítása miként szolgálta az ügyfelek érdekeit, illetve milyen ügyféli jog előmozdítását célozta. Megjegyzendő, hogy a versenyfelügyeleti eljárás során nem az indítványozó által képviselt ügyfelek hivatkoztak a korábbi *amicus curiae* állásfoglalásra, hanem azon ügyfél, amelyik ezen állásfoglalással érintett per felperese volt.

- [76] Az Alkotmánybíróság szerint a fegyverek egyenlősége megköveteli, hogy az ügyfelek számára egyenlő és reális, észszerűen teljesíthető feltételeket kell biztosítani a meghatalmazás útján ellátandó, jogi képviselet igénybevétele terén, amelynek nem felel meg az olyan bíróság által jóváhagyott hatósági eljárás, hogy a felmentéssel rendelkező ügyvéd képviseletét közvetlenül az eljárás lezárása előtt – a felmentési körbe tartozó okból – visszautasítják.
- [77] A fegyverek egyenlőségének elvét és így a tisztességes eljáráshoz való jogot szolgálja az, hogy a korábbi munkáltatóval szemben az ügyvéd csak meghatározott idő elteltével vállalhat el megbízást, feltéve továbbá, hogy az ügy intézésében munkavállalóként nem vett részt, és ezek alól a feltételek alól csak a volt munkáltató adhat felmentést. A fegyverek egyenlőségéből és így a tisztességes eljáráshoz való jogból azonban az is következik, hogy a megbízó (ügyfél) mielőbb értesüljön az ügyvédjével szemben fennálló kizáró okról annak érdekében, hogy a megfelelő jogi képviseletről időben gondoskodni tudjon. Amennyiben a munkáltató (vagy hatóság) indokolatlanul késlekedik, ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal.
- [78] 7. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy alkotmányjogilag értékelhető-e a bíróság azon jogalkalmazása, amely az indokolási kötelezettséggel összefüggésben nem értékelte az Ütv. 25. § (3) bekezdése szerinti felmentést.
- [79] Az Ütv. 25. § (3) bekezdésének azon rendelkezése, amely lehetővé teszi, hogy az ügyvéd korábbi munkáltatója felmentést adjon az ügyvédnek azon korlátozás alól, hogy nem vállalhat el megbízást, ha legalább három éve szűnt meg a jogviszonya, illetve az ügy intézésében részt vett, a jelen ügyben azért irányadó, mivel az indítványozó korábban a GVH köztisztviselője volt, ily módon a GVH nem az indítványozó korábbi megbízójának, hanem korábbi munkáltatójának minősül.
- [80] A bíróság szerint a jelen esetben ügydöntő jelentőséggel az ügyazonosság bírt, és a végzését is ennek megállapítására alapozta. Azonban a felmentés értékelését érdemben figyelmen kívül hagyta, továbbá ezen eljárásának indokát nem szerepeltette a végzésében.
- [81] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az adott ügyben alkalmazandó jogszabályoknak pusztán a nyelvtani értelmezése nem felel meg az indokolt bírói döntéssel szemben támasztott alkotmányos követelményeknek. Ennek oka, hogy az Alaptörvény 28. cikke azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy a jogszabályokat azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. A bírói jogalkalmazás folyamatában a jogszabályok értelmezése egy olyan komplex indokolást igényel, amely a szintaktikai mellett a teleologikus és a rendszertani értelmezés szempontjait is felismeri, értékeli és egymásra tekintettel ütközteti. A jogértelmezés ezen bíró által érvényesített, komplex folyamatában az irányadó jogi normákat a rendszertani értelmezés keretében nemcsak egymásra tekintettel, hanem a jogalkotó céljára és az Alaptörvényre figyelemmel is értékelni kell a konkrét ügyben. Ennek hiányában a közigazgatási döntések bírói felülvizsgálata pusztán a tartalmi szempontokat nélkülöző, formális jogszerűség ellenőrzésére szorítkozna, holott az Alkotmánybíróság már egy másik versenyügyben hozott határozatában is leszögezte, hogy „[a] közigazgatási határozatok törvényességének bírói ellenőrzése tehát alkotmányosan nem korlátozódhat a formális jogszerűség vizsgálatára” {3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [55]}.

- [82] Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény 28. cikke a formális jogszerűségeen túlmutató, olyan alkotmányjogi szempontból értékelhető tartalmi követelményeket támaszt a bírói döntések indokolásával szemben, amelyek értelmében a bíróságnak a döntése szempontjait, indokait kellő részletességgel kell bemutatnia {3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, indokolás [41]}. A jelen ügyben vizsgált bírósági végzés azért nem felel meg ezen kritériumoknak, mert a bíróság nem indokolta meg, hogy az indítványozó részére az Ütv. 25. § (3) bekezdése alapján, a korábbi munkáltatója által írásban kiállított felmentés mely jogszabályi rendelkezés, illetve milyen releváns tények alapján nem vonatkozik az Ütv. 25. § (2) bekezdésében szabályozott összeférhetlenségre. A bíróság e tekintetben az irányadó normákat nem vetette össze, így azok elhatárolását sem végezte el, továbbá magát a felmentést mint bizonyítékot sem értékelte tartalmilag. Ezen túlmenően a bíróság nem ismerte fel az ügy alaptörvényi érintettségének relevanciáját, ebből kifolyólag indokolásában az Alaptörvény 28. cikke által megkövetelt módon egyáltalán nem tért ki az ügy alapjogi érintettségéből fakadó kérdésekre.
- [83] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság szerint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 35.Kpk.46.443/2016/4. számú végzése sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, ezért megállapította annak alaptörvény-ellenességét, és azt megsemmisítette.
- [84] 8. Az indítványozó a szóbeli meghallgatásra vonatkozó indítványa elutasítása okán is kifogásolta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, azonban az Alkotmánybíróság ezen indítványozói érvet nem találta megalapozottnak, mivel már több ügyben megállapította, hogy „[a] tárgyalási elv, a szóbeliség és a közvetlenség a polgári peres eljárás alapelvei közé tartozik. Nem jelenti azonban ezeknek az alaptörvényi szabállyá emelt alapelveknek a sérelmét, ha a törvény egyes [...] jogorvoslati eljárásokban a bíróság számára lehetővé teszi az indítvány tárgyaláson kívüli elbírálását is” [3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, amelyet megerősített a 3064/2016. (IV. 11.) AB határozat]. Ugyanígy nem tartotta megalapozottnak az Alkotmánybíróság az indítványozó azon hivatkozását sem, miszerint az Ügyvédi Etikai Szabályzat rendelkezései a bíróság és a hatóság indokolásában nem jelenhetnek meg, hiszen a jelen esetben a bíróság végzése és az általa felülvizsgált közigazgatási végzés jogalapja a Ket. 40. § (4) bekezdése és nem az Ügyvédi Etikai Szabályzat volt.
- [85] Az indítványozó a támadott bírósági döntésnek az Alaptörvény XII. cikkével, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésével fennálló ellentétét is állította. Mivel az Alkotmánybíróság a támadott bírói végzést a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelme alapján alaptörvény-ellenesnek találta és megsemmisítette, ezért – irányadó gyakorlatának megfelelően – már nem vizsgálta a támadott bírósági végzés fent megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel fennálló panaszos által állított alaptörvény-ellenességét.

Budapest, 2018. május 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [86] Nem értek egyet a bírói döntés megsemmisítésével az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [87] 1. Álláspontom szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásnak az alkotmánybírói eljárás szempontjából a következők a releváns tényei.
- [88] A GVH 2014. február 12-én – Vj/15/2014. ügyszámon – versenyfelügyeleti eljárást indított az Artisjus jogvédő irodával szemben. Az indítványozó az eljárásba ügyfélként bevont EJI és Mahasz jogi képviselőjeként járt el. A versenyfelügyeleti eljárás 2016. február 18-án került versenytanácsi szakba, és az eljárásban érintettek az eljárás ezen szakában hivatkoztak arra, hogy az indítványozó korábban a GVH Jogi Iroda vezetőjeként – konkrétan a 2008. április 29-én kelt, AL-477/2008/6. számú *amicus curiae* eljárásban – ellentétes jogi álláspontot képviselt. A GVH erre tekintettel felhívta az indítványozót nyilatkozattételre arra vonatkozóan, hogy a hivatkozott *amicus curiae* eljárás során a GVH nevében és részéről kiadott jogi állásfoglalás aláírójaként miért alkalmas, illetve miért nem összeférhetetlen az ügyben való jogi képviselői eljárásra. Az indítványozó álláspontja szerint összeférhetetlenség nem áll fenn, mert az ügyek között nincs ügyszomság. Hivatkozott arra is, hogy a GVH elnöke a korlátozás alól felmentést adott.
- [89] A GVH az indítványozó nyilatkozatát nem fogadta el, és a 2016. november 22-én kelt végzésében a jogi képviselő eljárását visszautasította. A bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében kiemelte, hogy az AL-477/2008/6. számú állásfoglalás kiadásakor az indítványozó a GVH Jogi Irodáját vezette. Megállapította továbbá, hogy a jelen ügy és az állásfoglalással érintett ügy tárgyukat tekintve azonos. Erre tekintettel az indítványozó részéről a jogi képviselő elvállalása az Ütv. 25. § (2) bekezdésébe és az Ügyvédi Etikai Kódex 5/9. és 5/11. pontjába ütközött. Az összeférhetetlenséget a GVH elnöke által adott nyilatkozat nem oldotta fel, mert erre a törvényi korlátra ilyen felmentés nem adható. Erre tekintettel a GVH helyesen állapította meg, hogy az indítványozó nem volt alkalmas az ügyben a képviselő ellátására, és jogszerűen utasította vissza az indítványozó jogi képviselőkénti eljárását a Ket. 40. § (4) bekezdése alapján.
- [90] A bíróság kifejezetten hivatkozott arra is a végzésének indokolásában, hogy a GVH visszautasításról rendelkező végzése ellen csak az indítványozó élt bírósági felülvizsgálattal, a képviselt személyek nem.
- [91] 2. Mindenekelőtt fontosnak tartom hangsúlyozni: az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörében különös gondossággal kell értékelnie, hogy az indítványozó jogséremlme alapjogi relevanciával bír-e, és ha az ügy ezen alapjogi vetülete fennáll, az állított jogsérelem olyan súlyú-e, amely a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét megalapozza. Ezzel összefüggésben fontosnak tartom hangsúlyozni azt is, hogy az Alkotmánybíróság nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának. Ebből következően az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével nem egyeztethető össze a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálata. Az Alkotmánybíróság ezért a bizonyítékok bírói mérlegelését nem vizsgálhatja felül, és nem foglalhat állást olyan – kizárólag törvényértelmezésen alapuló – szakjogi kérdésben sem, amely a rendes bíróságok felülbírálati jogkörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértéseket – alapjogi relevancia nélkül – nem vizsgálhatja érdemben.
- [92] A bírósági eljárásban felmerült eljárási szabálysértéseknek kivételesen lehet alapjogi vetülete. Ez a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben merülhet fel [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [93] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [94] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] egységes gyakorlattá formált.
- [95] A kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését foglalja egybe, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt épp-

ügy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.

- [96] 3. A konkrét ügy alkotmányossági vetületének vizsgálata során úgy gondolom, hogy az alábbi körülményeknek meghatározó jelentősége van.
- [97] Egyrészt, az alkotmányjogi panaszt nem a versenyfelügyeleti eljárásban érintett ügyfelek, hanem azok jogi képviselője nyújtotta be. Az Alkotmánybíróságnak ezért ehhez mérten kellett vizsgálnia, hogy mi az az alapjogi relevancia, amely megalapozza a konkrét bírói döntés alkotmányossági felülvizsgálatát (Indokolás [95]–[98]).
- [98] Másrészt, a konkrét bírói döntést az eljáró bíróság közigazgatási nemperes eljárásban hozta. Erre tekintettel, az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményrendszernek – amelyet alapvetően a peres eljárásokra alakított ki –, mely elemei azok, amelyeket a konkrét bírói nemperes eljáráson számon kérhet. (Indokolás [99]).
- [99] 3.1. Teljes mértékben egyetértek a határozat indokolásának azzal a megállapításával, hogy „[a]z ügyvédség alapjogvédelmi funkciója, hogy a jogállami igazságszolgáltatás és a hatósági eljárások során az általa képviselt ügyfél számára a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését előmozdítsa. Az ügyvéd jogi képviselőként történő eljárási részvételének lehetősége feltétlenül szükséges eleme a tisztességes eljáráshoz való jognak” (Indokolás [47]). Ebből ugyanakkor, álláspontom szerint nem következik az indokolásának az a további megállapítása, amely szerint „a tisztességes eljáráshoz való jog nemcsak közvetlenül a hatósági eljárás ügyfelét, hanem annak jogi képviselőjét is megilleti, hiszen ennek hiányában az eljárási képviselet kiüresedne akkor, ha a nem személyes eljárásra kötelezett ügyfél jogainak érvényesítésével és kötelezettségeinek teljesítésével összefüggésben eljáró ügyvéddel szembeni hatósági és bírói fellépés e tekintetben más alkotmányjogi mérce alá tartozna, mint az ügyféllel szemben tanúsított hatósági és bírói magatartás” (Indokolás [47]).
- [100] Ezzel szemben, úgy gondolom, nem hagyható figyelmen kívül, hogy egy eljárásban a jogi képviselő a jognyilatkozatokat nem a maga nevében teszi, és az eljárási cselekmények nem az ő vonatkozásában váltanak ki joghatást, hanem az általa képviselt személy tekintetében. Az adott eljárásban alkalmazott anyagi jogi normáknak, és azok érvényesítését szolgáló eljárási jogoknak – főszabály szerint – nem a jogi képviselő, hanem a fél (ügyfél) az alanya. Az ügyvéd e jogok érvényesítésében, és a kötelezettségek teljesítésében a fél (ügyfél) által adott meghatalmazás – vagy a jogi képviseletet megalapozó más aktus – keretein belül csupán közreműködik. Ezt juttatja kifejezésre az Ügyvédi Etikai Szabályzat is, amikor az ügyvédek alapvető feladatául azt határozza meg: „[a]z ügyvéd a hivatásának gyakorlásával – törvényes eszközökkel és módon – elősegíti megbízója jogainak érvényesítését és kötelezettségeinek teljesítését”. Erre tekintettel az ügyvéd saját nevében nem gyakorolhatja az általa képviselt személy jogait, és nem terhelik az általa képviselt személy vonatkozásában fennálló kötelezettségek sem. Az ügyvéd saját nevében – egy adott eljárásban – kizárólag a rá vonatkozó eljárási szabályok megsértése esetén léphet fel. Ebből következően úgy gondolom, hogy az ügyféllel szembeni hatósági és bírói magatartás más alkotmányjogi mérce alá tartozik, mint az ügyvéddel szembeni hatósági és bírói fellépés.
- [101] Álláspontom szerint a jelen ügyben az alkotmányjogi mérce megállapításához elsőként azt kellett volna egyértelművé tenni, hogy mi az a joghátrány, amely a megelőző bírói eljárás alapjogi relevanciáját megalapozza, vagyis amely az alkotmányossági felülvizsgálat kereteit kijelöli.
- [102] A jogi képviselő saját nevében kizárólag a meghatalmazotti eljárásának visszautasítására vonatkozó eljárási szabályok sérelmét állíthatja, illetve az erre vonatkozó bírói döntés alkotmányossági felülvizsgálatát kérheti. Nem értek egyet ezért az indokolásnak azzal a megállapításával, amely szerint „a jogi képviselőt ért sérelem mintegy áttételesen, azért képezheti a jelen ügyben alkotmányjogi panasz tárgyát, mert az az alapügy ügyfelét is közvetlenül érintette, az ügyfél tisztességes eljáráshoz való jogára is kihatott” (Indokolás [71]). Ezzel szemben úgy gondolom, hogy az ügyfelet ért jogsérelem orvoslását kizárólag az ügyfél kérheti, az eljárási törvények által meghatározott jogorvoslatok keretében.
- [103] 3.2. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által hivatkozott jogsérelem alapjogi relevanciáját a tisztességes bírói eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben vizsgálta. Az érdemi vizsgálat során pedig a konkrét alkotmányossági szempontokat a fegyverek egyenlősége elve, a *contra legem* jogértelmezés tilalma és az indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányossági szempontjai alapján mérlegelte.

- [104] 3.3. A fegyverek egyenlőségének sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[t]ekintettel arra, hogy a közigazgatási hatósági eljárásban az ügyvéd alapjogvédelmi funkciója alapvetően abban áll, hogy az általa képviselt ügyfelet jogai érvényesítéséhez és kötelezettségei teljesítéséhez hozzásegítse, a tisztességes eljáráshoz való jog nem kizárólag az ügyfél, hanem annak ügyvéd képviselője vonatkozásában is értelmezhető” (Indokolás [48]). Hangsúlyozta az Alkotmánybíróság azt is, hogy „alapjaiban sérti a fegyverek egyenlőségét, ha egy párhuzamos jogalapon folyó, több éve tartó, komplex tényállású, jelentős tárgyi súlyú, így az ügyfelek hatékony védelme érdekében jogi képviseletet igénylő versenyfelügyeleti eljárásban pár héttel az eljárást lezáró döntés meghozatala előtt a hatóság egy saját érdekkörébe tartozó okra hivatkozással, az általa joghatályosan megadott felmentés ellenére visszautasítja két ügyfél meghatalmazott jogi képviselőjének az eljárást. Ennek kapcsán hangsúlyozandó, hogy a fegyverek egyenlősége a versenyfelügyeleti eljárásokban is megköveteli, hogy az ügyfelek jogi képviselőjének egyenlő esélye és reális alkalmak legyenek arra, hogy tény- és jogkérdésekben a hatóság és a felülvizsgálatot végző előtt megfelelően kifejtse az álláspontját” (Indokolás [71]).
- [105] A fentiek alapján ismételten fontosnak tartom kiemelni, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntést a bíróság egy közigazgatási nemperes eljárásban hozta meg. Az eljáró bíróság nem a versenyfelügyeleti eljárás törvényességét vizsgálta, hanem azt a hatósági döntést, amely a meghatalmazott jogi képviselő eljárását visszautasította.
- [106] Véleményem szerint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban nem értelmezhetők a büntetőeljárásban kialakult alapelvek, így a fegyverek egyenlőségének követelményrendszere. Ennek a nemperes eljárásának az a fő kérdése, hogy a felülvizsgálati kérelemmel támadott hatósági döntés – amelyet a hatóság nem az ügy érdemében, hanem az eljáró ügyvéd képviseletének visszautasítása kérdésében hozott – megfelel-e a jogszabályoknak, vagy sem. A bíróság kifejezetten utalt arra a végzésének indokolásában, hogy a hatóság döntését a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Knp.) alapján vizsgálta felül.
- [107] Álláspontom szerint a megelőző bírósági eljárásnak nincsen olyan ismérve, amely alapján a büntető jellegű eljárások alá lehetne vonni, és ki lehetne terjeszteni rá a fegyverek egyenlőségének követelményrendszerét.
- [108] 3.4. A bírói jogértelmezés állított „hibájának” alkotmányossági felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság utalt a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltakra. Eszerint „[a]z a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével.” (Indokolás [23])
- [109] Álláspontom szerint az adott esetben nem állapítható meg, hogy az eljáró bíróság figyelmen kívül hagyta volna a hatályos jogot. Döntését az Ütv. 25. § (2) bekezdésére és a Ket. 40. § (4) bekezdésére alapította. Erre tekintettel nem állnak fenn a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat alapjául szolgáló körülmények.
- [110] 3.5. Álláspontom szerint a támadott bírói döntés kizárólag az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggésben vethet fel alkotmányossági kérdéseket, és az érdemi vizsgálatot is kizárólag ezen alkotmányossági szempontok alapján lehetett volna lefolytatni. Ennek lényege az Alkotmánybíróság gyakorlatában, hogy „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposan megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság jellemzően hangsúlyozza gyakorlatában, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog állított sérelmének megítéléséhez szükségképpen vizsgálnia kell a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [111] Az adott esetben úgy gondolom, hogy az eljáró bíróság döntésének indokolása e követelményeknek megfelel.
- [112] A jogvita természetét érintően a bíróság hangsúlyozta, hogy közigazgatási nemperes eljárásban járt el, amelynek tárgya annak a hatósági döntésnek a bírói felülvizsgálata, amely egy versenyfelügyeleti eljárásban a Ket. 40. § (4) bekezdése alapján visszautasította a meghatalmazott képviselő eljárását.
- [113] A bíróság az alkalmazandó eljárási törvényekben foglaltakra tekintettel kifejezetten tájékoztatta az ügyfeleket, hogy az eljárásban a bíróság tárgyalást nem tart. A bíróság indokát adta annak, hogy a Knp. 3. § (3) bekezdésére figyelemmel szóbeli meghallgatást azért nem tartott szükségesnek, mert az indítványozó védekezéshez

való jogát biztosította azáltal, hogy a Pp. 3. § (6) bekezdése alapján a kérelmezett ellenkérelmét észrevételezésre megküldte az indítványozó részére. A bíróság hangsúlyozta, hogy a Knp. 4. §-a alapján irányadó Pp. alapelveket – különösen az észszerű időtartam elvét – figyelembe véve a megküldött közigazgatási iratanyag és a becsatolt okirati bizonyítékok alapján hozta meg döntését.

- [114] A bíróság eleget tett az indokolt bírói döntéshez való jog azon követelményének is, amely szerint fel kell tárnia az eljárásban előterjesztett kérelmeket és észrevételeket. Kifejezetten hivatkozott, és részletesen reagált az indítványozó valamennyi beadványának minden kifogására.
- [115] 4. A fentiek ellenére ugyanakkor az Alkotmánybíróság azért találta mégis alaptörvény-ellenesnek az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntést „az indokolási kötelezettséggel összefüggésben”, mert „az nem értékelte az Ütv. 25. § (3) bekezdése szerinti felmentést”. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a bíróság „indokolásában az Alaptörvény 28. cikke által megkövetelt módon egyáltalán nem tért ki az ügy alapjogi érintettségéből fakadó kérdésekre” (Indokolás [78]).
- [116] Fontosnak tartom azonban hangsúlyozni: az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata alapján az indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos követelményrendszere nem foglalta magában annak vizsgálatát, hogy a bírói jogértelmezés megfelel-e az Alaptörvény 28. cikkében foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indokolt bírói döntéshez való jognak a 7/2013. (III. 1.) AB határozatból levezethető tartalma kizárólag arra terjed ki, hogy „a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” (Indokolás [34]). Kívül esik az alkotmányossági felülvizsgálat keretein, hogy a bírói döntés helyes-e, vagy hogy a bíróság az irányadó normák alkalmazása során vétett-e jogértelmezési hibát. Erre tekintettel hangsúlyozza az Alkotmánybíróság gyakorlatában, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez azonban nem adhat alapot az Alkotmánybíróság számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [117] Az adott esetben a bíróság részletesen megvizsgálta az indítványozónak az eljárás során tett kifogásait. A bíróság a felmentést megvizsgálva megállapította, hogy az az Ütv. 25. § (2) bekezdésében foglalt korlátozásra terjed ki. A bíróság álláspontja szerint a megbízás elvállásánál három korlátot fogalmaz meg a jogalkotó (i) a korábbi és az új ügy között ne legyen összefüggés; (ii) a jogviszony legalább 3 éve megszűnt; (iii) munkavállalóként az ügyintézésben nem vett részt. A bíróság hangsúlyozta, hogy a felmentés ezekre a korlátokra vonatkozik, de arra már nem terjed ki, hogy az összeférhetetlenség alól is felmentse a kérelmezőt.
- [118] Az eljárt bíróság tehát egyértelmű indokát adta annak, hogy miért nem értett egyet az indítványozó álláspontjával. Az, hogy ez a jogértelmezés tartalmában helyes-e, álláspontom szerint a tisztességes eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez fűződő joggal összefüggésben – figyelemmel az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatára [különösen a 7/2013. (III. 1.) AB határozatra] – az alkotmányossági felülvizsgálat keretein kívül esik.

Budapest, 2018. május 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [119] Nem értek egyet a bíróság végzésének a többségi döntésben foglalt megsemmisítésével.
- [120] A megsemmisítés indoka az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében védett tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog sérelme. Mint azt már az Alkotmánybíróság korábbi döntéséhez fűzött párhuzamos indokolásomban [lásd: 3340/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [18]] is kifejtettem, álláspontom szerint az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alaptörvényi szintű védelmét a bíróságok peres eljárásához kapcsolja. A jelen ügy kapcsán az indítványozó által sérelmezett bírói döntés peren kívüli eljárásban született, ezért az indítványozó által felhozott érvek (illetve maga a sérelmezett eljárás), és

a többségi döntés alapjául szolgáló alaptörvényi rendelkezés közötti összefüggés hiánya okán véleményem szerint a rendelkező részében foglalt megsemmisítés megalapozatlan.

- [121] Mivel az Alkotmánybíróság határozatát az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésében foglalt rendelkezése érvényesülésének vizsgálatára alapította –, amit nem tudtam magamévá tenni – szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy a végzés megsemmisítésének az indítványozó által hivatkozott további érvek okán sem látom alapját. Az Alaptörvény XII. cikkének sérelmét nézetem szerint a képviselői eljárás egyedi ügyben történt visszautasítása nem valósítja meg, a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslati jog sérelme pedig azon az alapon, hogy a bírósági eljárás nem vezetett az indítványozó által várt eredményre, nyilvánvalóan nem állapítható meg.

Budapest, 2018. május 28.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [122] A bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező, indokolt bírósági döntéshez való joggal összefüggésben tudom elfogadni.
- [123] Egyetértek a többségi határozat indokolásába foglalt megközelítés elvi irányával, amely szerint a fegyverek egyenlőségének elvéből és így a tisztességes eljáráshoz való jogból az is következik, hogy a megbízó (ügyfél) mielőbb értesüljön az ügyvédjével szemben fennálló kizáró okról annak érdekében, hogy megfelelő jogi képviselőről időben gondoskodni tudjon; s ha a munkáltató (vagy hatóság) indokolatlanul késlekedik, az ellentétes lehet a tisztességes eljáráshoz való joggal.
- [124] Ugyanakkor álláspontom szerint a fegyverek egyenlősége az ügyfél, és nem pedig az ügyvéd alapjoga. Következésképpen nem osztom a többségi indokolásnak azt a megállapítását, hogy a jogi képviselőt ért sérelem mintegy áttételesen, azért képezheti alkotmányjogi panasz tárgyát, mert az az alapügy ügyfelét is közvetlenül érintette, az ügyfél tisztességes eljáráshoz való jogára is kihatott.
- [125] Ezt az értelmezést vitathatónak gondolom azon az alapon, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának a feltétele az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak a sérelme. Ha valamely alapjoga az ügyvédnek sérült, akkor ezen az alapon önállóan - az ügyfele alapjogsérelmétől függetlenül - jogosult panaszt benyújtani. Ha viszont az ügyvédnek közvetlenül nem sérült alapjoga, akkor az ügyfele alapjogsérelmére hivatkozással – de nem az ügyfele képviseletében eljárva – nem jogosult panaszt benyújtani.
- [126] A jelen ügyben felvethető alkotmányossági probléma a versenyfelügyeleti hatósági eljárás tisztességességével kapcsolatban, de ha ezt nem a hatósági eljárás ügyfelei sérelmezik, akkor a korábbi jogi képviselő saját jogán csak tisztán az őt ért jogsérelem miatt fordulhat az Alkotmánybírósághoz, a korábbi ügyfeleit ért „áttételes” jogsérelem miatt nem.
- [127] A többségi indokolás is utal arra, hogy „[a]z ügyvéd képviselőként történő kizárásával összefüggésben az EJEB megállapította az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének a sérelmét, mert az ügyvéd kizárásának módja, indoka és jogalapjának hiánya komoly kétségeket ébresztett az eljárás tisztessége vonatkozásában. {Yaremenko kontra Ukrajna (32092/02), 2008. június 12.}”. A félreértések elkerülése végett ezzel kapcsolatban fontosnak tartom megjegyezni, hogy a hivatkozott ügyben az EJEB előtti eljárásban sem az ügyvéd volt a kérelmező, hanem az a személy, akit megfosztottak a jogi képviseletől.

Budapest, 2018. május 28.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1087/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3180/2018. (VI. 8.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 99/G. § (1) bekezdése és 99/H. § (1)–(4) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 74. § (4) bekezdése, 99/G. § (2) bekezdése és 99/H. § (5)–(7) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója (továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 12.K.31.501/2017. számú, közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított peres eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 74. § (4) bekezdése, 99/G. §-a és 99/H. §-a alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és azokat semmisítse meg, továbbá rendelje el a jogszabályi rendelkezések konkrét egyedi ügyben történő alkalmazásának tilalmát. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és XV. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az alapügyben megállapított tényállás szerint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 2016. július 1. napjától hatályos 99/G. § (1) bekezdése értelmében a tankerületi központ által fenntartott, települési önkormányzat által működtetett köznevelési intézmények működtetésével kapcsolatos jogviszonyokból származó jogok és kötelezettségek 2017. január 1. napjától a tankerületi központot illetik meg, illetőleg terhelik. Az Nkt. 2016. július 1. napjától 2017. december 31. napjáig hatályos 99/H. § (3) bekezdése értelmében az átadás-átvételt a működtető települési önkormányzat képviselőjére jogosult személy és a tankerületi központ képviselőjében eljáró, az intézmény székhelye szerint illetékes tankerületi igazgató megállapodásának legkésőbb 2016. december 15. napjáig történő megkötésével kellett végrehajtani. Ha a felek között eddig az időpontig nem jött létre a megállapodás, akkor az Nkt. 2016. július 1. napjától 2017. december 31. napjáig hatályos 99/H. § (4) bekezdése értelmében az oktatásért felelős miniszter azt 2016. december 20. napjáig határozattal létrehozta, mely határozat ellen bírósági felülvizsgálatnak van helye.
- [3] 1.2. Tekintettel arra, hogy Csömör Nagyközség Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) és a Dunakeszi Tankerületi Központ között a megállapodás 2016. december 15. napjáig nem jött létre, ezért azt az Emberi Erőforrások Minisztériuma Oktatásért Felelős Államtitkára 2016. december 19. napján, az Nkt. határozathozatalakor hatályos 99/H. § (4) bekezdése alapján, hivatalból indult eljárás keretében meghozott, 65107-1/2016/INTIRFO számú határozatával létrehozta. A határozatot az Önkormányzat 2016. december 29. napján vette át.
- [4] 1.3. Az Önkormányzat 2017. január 23. napján kelt keresetében elsődlegesen a határozat hatályon kívül helyzését, másodlagosan annak megváltoztatását kérte akként, hogy a határozat a megállapodást a felek között hozza létre. Az Önkormányzat álláspontja szerint a határozat ellentétes a szerződési szabadság Alaptörvény M) cikkén és XIII. cikk (1) bekezdésén alapuló elvével, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és a Polgári

Törvénykönyv 5:13. §-a szerinti tulajdonhoz való joggal, valamint az iskolafenntartó jogi személyek között indokolatlan különbségtételt valósít meg. Az Önkormányzat keresetében kérte, hogy a bíróság kezdeményezzen az Nkt. 74. § (4) bekezdése, 99/G. §-a és 99/H. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmánybíróági eljárást. Az alperes Emberi Erőforrások Minisztere ellenkérelmében a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását kérte, tekintettel arra, hogy az Önkormányzat keresetében nem jelölt meg konkrét jogszabálysértést, kizárólag a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességére tért ki.

- [5] 1.4. Az indítványozó bíró osztotta az Önkormányzat álláspontját, és az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján, az alábbi, az Alkotmánybíróság főttkára hiánypótlási felhívására utóbb kiegészített indokokra tekintettel.
- [6] Az Nkt. 2. § (3) bekezdése alapján köznevelési intézményt nem csupán az állam, hanem az Nkt. keretei között nemzetiségi önkormányzat, egyházi jogi személy, vallási tevékenységet végző szervezet vagy más személy vagy szervezet alapíthat és tarthat fenn. Az indítványozó bíró álláspontja szerint indokolatlan különbségtételt valósít meg és ezáltal sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, hogy az Nkt. a települési önkormányzatok számára immáron nem teszi lehetővé a köznevelési intézmények fenntartását, míg ezt egyes jogi személyek számára továbbra is biztosítja.
- [7] Az indítvány szerint a szabályozás ellentétes továbbá az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével is, az Nkt. indítvánnyal támadott rendelkezései ugyanis a települési önkormányzat tulajdonosi részjogosítványainak gyakorlását korlátozzák, elnehezítik. Sem az Nkt. törvényszövegéből, sem annak indokolásából nem állapítható meg, hogy milyen alkotmányos alapjog vagy más kiemelten fontos alkotmányos védelemben részesülő jog érdekében került bevezetésre az új szabályozás. A köznevelési intézmények működtetésének állami feladatként történő homogén meghatározását mint lehetséges célt a szabályozás nem teljesítette maradéktalanul, ugyanis az éppen az észszerűségnek ellentmondó megoldásokat eredményezett, például akkor, amikor a nevelési célt szolgáló helyiségek működtetése a tankerületi központok feladatává vált, miközben az iskolai közétkeztetés önkormányzati feladat maradt. Amennyiben a szabályozás célja a finanszírozás egységesítése volt, akkor pedig nem állapítható meg, hogy mely alapjog védelme miatt volt ez az egységesítés feltétlenül szükséges, ráadásul arra sincs tekintettel, hogy az egyes helyi önkormányzatok lényegesen eltérő pénzügyi lehetőségekkel bírnak. Mindez azt jelenti, hogy amíg a kedvezőtlenebb anyagi helyzetben levő önkormányzatok, és egyben köznevelési intézmények számára kedvező lehet a köznevelési intézmények működtetésének állami feladatként történő meghatározása, addig az átlagosnál kedvezőbb helyzetben levő és ezáltal a saját köznevelési intézményekre nagyobb forrást biztosító önkormányzatok, helyi közösségek és tanulók számára kifejezetten előnytelen a változtatás, hiszen az állam kevesebb forrást fog ezek számára biztosítani annál, mint amennyit az egyes önkormányzatok biztosítottak. Az indítványozó bíró arra is utalt, hogy számos település esetében egyedül a köznevelési intézmények alkalmasak arra, hogy megfelelő közösségi teret biztosítsanak az állampolgárok helyi közössége számára, melyet eddig az önkormányzat saját hatáskörben engedélyezhetett, a határozat meghozatalát követően pedig immáron a tankerületi központ engedélyéhez kötött.

II.

- [8] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.
- [9] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„32. cikk (6) A helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja.”

„34. cikk (1) A helyi önkormányzat és az állami szervek a közösségi célok elérése érdekében együttműködnek. A helyi önkormányzat részére kötelező feladat- és hatáskört törvény állapíthat meg. A helyi önkormányzat kötelező feladat- és hatásköreinek ellátásához azokkal arányban álló költségvetési, illetve más vagyoni támogatásra jogosult.”

„38. cikk (1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.”

- [10] 2. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény indítvánnyal támadott, 2017. január 1. napjától hatályos rendelkezése:

„74. § (4) A tankerületi központ által fenntartott köznevelési intézmény és a szakképzési centrum feladatainak ellátását szolgáló, települési önkormányzati tulajdonú ingatlan és ingó vagyona vonatkozóan a tankerületi központot és a szakképzési centrumot ingyenes vagyonkezelői jog illeti meg mindaddig, amíg a köznevelési közfeladat a tankerületi központ vagy a szakképzési centrum részéről történő ellátása az adott ingatlanban meg nem szűnik. A tankerületi központ, valamint a szakképzési centrum ingyenes vagyonkezelői jogának fennállása alatt a köznevelési intézmény feladatainak ellátását szolgáló ingatlan és ingó vagyont a települési önkormányzat nem idegenítheti el, nem terhelheti meg, bérbe nem adhatja. A tankerületi központ által a köznevelési intézmény feladatainak ellátását szolgáló ingatlanvagyont bérbeadásához szükség van az érintett köznevelési intézmény vezetőjének előzetes véleményére.”

- [11] 3. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény indítvánnyal támadott, 2016. július 1. napjától hatályos rendelkezése:

„99/G. § (1) A tankerületi központ által fenntartott, települési önkormányzat által működtetett köznevelési intézmény 76. §-ban meghatározott működtetésével kapcsolatos jogviszonyokból származó jogok és kötelezettségek a tankerületi központot 2017. január 1-jétől illetik meg, illetve terhelik.

(2) 2017. január 1-jével a tankerületi központ foglalkoztatotti állományába kerülnek a működtető önkormányzat által irányított költségvetési szervnél a tankerületi központ által fenntartott köznevelési intézmény működtetését és a működtetéshez kapcsolódó funkcionális feladatokat ellátó köztisztviselők, közalkalmazottak, munkavállalók, ha – a munkaviszonyban foglalkoztatottak kivételével – megfelelnek a 2016. december 31-én betöltött munkakörükre vonatkozóan a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvényben, a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényben és a végrehajtási rendeleteikben meghatározott képesítési előírásoknak.”

- [12] 4. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény indítvánnyal támadott, 2016. július 1. napjától 2017. december 31. napjáig hatályos rendelkezése:

„99/H. § (1) A 2016. december 31-én települési önkormányzat által működtetett köznevelési intézmény köznevelési feladatainak ellátását szolgáló mindazon települési önkormányzati vagyon és vagyoni értékű jog (a továbbiakban: vagyon) leltár szerint 2017. január 1-jén a területileg illetékes tankerületi központ ingyenes vagyonkezelésébe kerül. A köznevelési feladat ellátását biztosító vagyon alatt az ellátott köznevelési feladathoz kapcsolódó valamennyi jogot és kötelezettséget, valamint ingó és ingatlan vagyont is érteni kell.

(2) A tankerületi központ és a működtető települési önkormányzat az átvételhez kapcsolódó intézkedések végrehajtása során kölcsönösen együttműködve járnak el.

(3) Az átadás-átvételt a működtető települési önkormányzat képviselőjére jogosult személy (a továbbiakban: átadó) és a tankerületi központ képviselőjében eljáró, az intézmény székhelye szerint illetékes tankerületi igazgató megállapodásának (a továbbiakban: megállapodás) legkésőbb 2016. december 15-éig történő megkötésével kell végrehajtani.

(4) Ha a felek között a (3) bekezdésben megjelölt határidőig nem jön létre vagy nem teljeskörűen jön létre a megállapodás, az oktatásért felelős miniszter 2016. december 20. napjáig határozattal létrehozza a megállapodást, illetve határozattal dönt a megállapodásban nem rendezett kérdésekről. A határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. A határozat a bírósági felülvizsgálatra tekintet nélkül végrehajtható.

(5) A (4) bekezdés szerint közigazgatási határozattal (a továbbiakban: közigazgatási határozat) szemben bírósági felülvizsgálatnak van helye. A bíróság a felülvizsgálati kérelemről peres eljárásba határoz, az eljárásra – a (6) és (7) bekezdésben foglalt eltérésekkel – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény XX. Fejezetének rendelkezéseit kell alkalmazni.

(6) A közigazgatási határozat végrehajtása felfüggesztésének nincs helye. A bíróság a perben soron kívül jár el. A bíróság a közigazgatási határozatot megváltoztathatja.

(7) Ha a közigazgatási határozattal szembeni felülvizsgálati kérelem benyújtását követően, de a bíróság döntését megelőzően a felek a megállapodást megkötik, az oktatásért felelős miniszter a megállapodás megkötését követően a közigazgatási határozatot visszavonja, és erről a bíróságot haladéktalanul írásban értesíti. A közigazgatási határozat visszavonása esetén a bíróság a pert megszünteti.”

III.

- [13] A bírói kezdeményezés részben érdemben nem bírálható el, részben pedig nem megalapozott.
- [14] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek.
- [15] 1.1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Nkt. 2016. július 1. napjától hatályos 99/G. §-át és 99/H. §-át az eljáró bírónak az előtte folyamatban levő eljárásban alkalmaznia kell. Tekintettel azonban arra, hogy a bírói kezdeményezés alapját képező eljárás tárgya az Emberi Erőforrások Minisztere 65107-1/2016/INTIRFO számú, 2016. december 19. napján kelt határozata jogszerűségének vizsgálata, az Nkt. indítvánnyal támadott 74. § (4) bekezdése pedig csak a határozat meghozatalát követően, 2017. január 1. napján lépett hatályba, ezért azt az ügyben eljáró bíróságnak nyilvánvalóan nem kell alkalmaznia. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Nkt. 74. § (4) bekezdését támadó elemében nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek.
- [16] 1.2. A bírói kezdeményezés tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó bíró jogosultságára való hivatkozást [Abtv. 25. § (1) bekezdés], valamint megfelel az Abtv. 52. § (1) bekezdésében és (1b) bekezdés *a)–d*) és *f*) pontjaiban rögzített feltételeknek. Az indítvány ugyanakkor az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja szerinti követelménynek csak részben tesz eleget, az alábbiak szerint.
- [17] A bírói kezdeményezés részben a XIII. cikk (1) bekezdése, részben pedig a XV. cikk (1) bekezdése sérelmét állítja a települési önkormányzatok köznevelési intézmény-fenntartói jogosultságaival összefüggésben. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Nkt. 2016. július 1. napjától hatályos 99/G. § (2) bekezdése és 99/H. § (5)–(7) bekezdései nem állnak értékelhető összefüggésben a bírói kezdeményezés indokolásával, ezért az indítvány e vonatkozásban nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja szerinti indokolási kötelezettséget.
- [18] 1.3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezés vizsgálatát az Nkt. 2016. július 1. napjától hatályos 99/G. § (1) bekezdése, valamint 2016. július 1. napjától 2017. december 31. napjáig hatályos 99/H. § (1)–(4) bekezdései vonatkozásában végezte el.
- [19] 2. Az Alaptörvény, miközben deklarálja a tulajdonhoz való jogot a XIII. cikk (1) bekezdésében, az önkormányzati tulajdon vonatkozásában további rendelkezéseket is tartalmaz, mely rendelkezéseket az Alkotmánybíróságnak együttesen kell figyelembe vennie a bírói kezdeményezés elbírálása és ezáltal az önkormányzatok tulajdonjogának alkotmányos korlátozhatóságának megítélése során. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság már több alkalommal megerősítette, hogy a tulajdonhoz való jog szabályait a korábbi Alkotmány és az Alaptörvény lényegében egyező módon tartalmazza, ezért az ebben a tárgykörben hozott korábbi határozatai hivatkozhatóságának nincs akadálya [lásd például: 3001/2016. (I. 15.) AB határozat, Indokolás [49]]. Az Alkotmánybíróság a 26/2013. (X. 4.) AB határozatában (Indokolás [161]), a 64/1993. (XII. 22.) AB határozat nyomán az alábbiak szerint összegezte a tulajdonhoz való alapjogra vonatkozó gyakorlatát: „az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog

tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonba más és más {ABH 1993, 373, 380, [...]}. Legutóbb hasonlóan: 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [15]}.

- [20] A korábban hatályos Alkotmány 12. § (2) bekezdése kifejezetten rögzítette, hogy az állam tiszteletben tartja az önkormányzatok tulajdonát, melyet az alkotmányozó a 2011. évi CXLVI. törvénnyel akként módosított, hogy „[h]elyi önkormányzati tulajdonnak az állam vagy helyi önkormányzat részére történő ingyenes átadásáról törvény rendelkezhet”. Az Alaptörvény Átmeneti Rendelkezéseinek 28. cikk (1) bekezdése értelmében az Alkotmány 2011. december 31. napján hatályos 12. § (2) bekezdését helyi önkormányzati tulajdonnak az állam vagy más helyi önkormányzat részére való átadására 2013. december 31. napjáig alkalmazni kell.
- [21] A jelenleg hatályos Alaptörvény (a korábbi Alkotmányhoz hasonlóan) a XIII. cikk (1) bekezdésén túl is szabályozza az önkormányzatok tulajdonát, ekként az önkormányzatok tulajdonát érintő szabályozás Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata során ezen rendelkezések összessége (és nem pedig csupán annak egyetlen eleme) az irányadó. Az Alaptörvény 32. cikk (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja, a 38. cikk (1) bekezdése értelmében pedig az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon, mely nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja (egyebek között) a közérdek szolgálata. Mindez azt is jelenti, hogy amíg az önkormányzatok tulajdonának védelmére harmadik felekkel szemben a tulajdonhoz való jog Alaptörvényből következő általános szabályainak megfelelően, kizárólag a XIII. cikk rendelkezései alapján kerülhet sor, addig az állam és az önkormányzat viszonyában az önkormányzat vagyona (és általában a nemzeti vagyon) vonatkozásában a feladathoz kötöttség is érvényesül, ami a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti általános tulajdonhoz való jog közérdekű korlátja. Ez a megközelítés összhangban áll a XIII. cikk (1) bekezdésének második mondatával is, miszerint a tulajdon társadalmi felelősséggel jár. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseinek együttes értelmezéséből következik, hogy valamely korábban önkormányzati feladat- és hatáskör állami feladattá válása lehetővé teszi az adott feladat ellátását szolgáló önkormányzati vagyontárgyak vonatkozásában az önkormányzatok tulajdonhoz való jogának állami általi korlátozását. A korlátozás azonban csak annyiban érvényesíthető, amennyiben az adott önkormányzati vagyontárgy döntően és közvetlenül a megjelölt feladat- és hatáskör ellátását szolgálta.
- [22] 3. A korábban hatályos, helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. § (4) bekezdése értelmében a települési önkormányzat köteles volt gondoskodni az alapfokú oktatásról. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 13. § (1) bekezdése nevesíti a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, mely feladatok között az alap- és középfokú nevelés és oktatás immáron nem szerepel. Ezzel egyezően, az Nkt. 2. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, valamint az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi megszerzéséig, illetve az első szakképzettség megszerzését biztosító első szakmai vizsga befejezéséig a magyar állam közszolgálati feladata. Mindez azt jelenti, hogy a korábban önkormányzati feladat- és hatáskörbe tartozó alapfokú oktatásról történő gondoskodás állami feladattá vált.
- [23] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjog korlátozásának alkotmányos mércéje – a jogkorlátozás alapját vizsgálva – enyhébb követelményt támaszt az alapjogok Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt szükségességi mércéjénél, mivel ez esetben elegendő a közérdek meglétét igazolni {34/2015. (XII. 9.) AB határozat, Indokolás [46]}. A közneveléssel kapcsolatos feladat- és hatáskörök változása az Nkt. indokolása szerint annak megteremtését célozta, hogy az új köznevelési rendszer „egységes, jó minőségű magas színvonalú oktatást biztosít minden gyermek részére annak érdekében, hogy a közjót és mások jogait tiszteletben tartó, képességeinek kiteljesítésére, képességein belül a lehető legteljesebb önálló életre, és céljainak elérésére képes embereket neveljen”. A köznevelés mint állami feladat megfelelő szervezeti keretek között, és megfelelő színvonalon történő ellátása az Alaptörvény XIII. cikke szempontjából elfogadható alapvető közérdeknek minősül.
- [24] A mindenkori kormánynak kell azt igazolnia (adott esetben a vonatkozó szakmai álláspontok megfelelő ütköztetését követően), hogy a tervezett változtatások miatt és mennyiben járulnak hozzá ezen közérdek érvényesítéséhez. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor nem lehet feladata annak vizsgálata, hogy valamely, korábban önkormányzati feladat- és hatáskör állami feladattá válása mennyiben segíti elő az adott feladat- és hatáskör

korábbiaknál hatékonyabb ellátását, ennek mérlegelése ugyanis a mindenkori jogalkotó kompetenciájába tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság hatásköre kizárólag valamely, a jogalkotó által választott szabályozási modell Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára terjedhet ki.

- [25] Az önkormányzatok vagyonának feladathoz kötöttségéből következően nem jelenti éppen ezért a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmét az a jogszabályi rendelkezés, amely az adott köznevelési feladat ellátásához mint közérdek megvalósításához feltétlenül szükséges mértékben az állam javára korlátozza az önkormányzatok tulajdonhoz való jogát, amennyiben a jogalkotó szakmai szempontok alapján úgy ítéli meg, hogy a köznevelési feladatok állam általi ellátása hatékonyabb és a szakmai szempontokat jobban érvényesítő rendszert eredményez, mint ha ezen feladatok ellátását az önkormányzatok végzik. Az önkormányzatok tulajdonhoz való joga és annak állam általi korlátozhatósága osztja az önkormányzati tulajdont indokoltá tevő hatáskör jogi sorsát: amennyiben az adott hatáskör önkormányzati, a hatáskörhöz rendelt tulajdon is az; ha azonban az adott hatáskör *ex lege* államivá válik, az önkormányzati tulajdon az állam javára korlátozható, a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény és a Möt.v. sarkalatos rendelkezéseinek is megfelelően.
- [26] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az Nkt. indítvánnyal támadott rendelkezései a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog aránytalan korlátozásának minősíthetőek-e. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság arra is rámutat, hogy „[a] közérdek és a tulajdonkorlátozás arányossága vizsgálatánál viszont az Alkotmánybíróság általában is meghatározhatja azokat az ismérveket, amelyek a beavatkozás alkotmányosságát eldöntik. Ezzel ellensúlyozhatja azt a kényszerű veszteséget, amelyet a jogbiztonság közérdek szükségességének korlátozott felülvizsgálata miatt szenved” {64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 381–382., megerősítette: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154]}.
- [27] Az Nkt. 99/H. § (1) bekezdése értelmében a köznevelési intézmények állami működtetésével összefüggésben azon települési önkormányzati vagyontárgyak és vagyoni értékű jogok kerülhetnek a területileg illetékes tankerületi központ ingyenes vagyongazdálkodásába, amelyek célja a köznevelési feladat ellátása. Ezen vagyontárgyak és vagyoni értékű jogok meghatározását a törvény elsődlegesen a felek megállapodására bízta, mely esetben az ingyenes vagyongazdálkodási jog alapítása fogalmilag is feltételezi az érintett települési önkormányzat kifejezett beleegyezését a tulajdonjog korlátozásába. A tulajdonhoz való jog tulajdonos által önkéntesen és kifejezetten elfogadott korlátozása sem általában, sem pedig az önkormányzati tulajdon vonatkozásában nem vetheti fel az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [28] Az Nkt. indítvánnyal támadott rendelkezései értelmében a települési önkormányzat és a területileg illetékes tankerületi központ megállapodásának hiányában az oktatásért felelős miniszter határozattal jelölhette ki azon vagyontárgyak és vagyoni értékű jogok körét, melyek a tankerületi központ ingyenes vagyongazdálkodásába kerültek. Tekintettel arra, hogy az ingyenes vagyongazdálkodási jog határozattal történő alapítása esetében nem beszélhetünk a tulajdonos települési önkormányzat önkéntes és kifejezett hozzájárulásáról a tulajdonhoz való jog korlátozásához, ezért ebben az esetben nem csupán formai, hanem tartalmi értelemben is fontos garanciális elem, hogy a határozattal szemben a jogalkotó biztosította a bírósági felülvizsgálat lehetőségét. A bírósági felülvizsgálat lehetőségének megteremtése annak biztosítását szolgálja, hogy az önkormányzatok vagyona és vagyoni értékű jogai csak a feladat ellátásához feltétlenül szükséges mértékben kerüljenek korlátozásra. Csak ebben a mértékben tekinthető ugyanis jogszerűnek az Alaptörvényből, valamint az Nkt. indítvánnyal támadott rendelkezéseiből, különösen a 99/G. § (1) bekezdéséből következően az ingyenes vagyongazdálkodási jog határozattal történő alapítása. Ennek vizsgálata azonban nem az Alkotmánybíróság, hanem az egyedi ügyben eljáró bíróságok feladata. Ebből következő módon a felek megállapodásának hiányában a bíróságnak kell határoznia abban a kérdésben is, hogy hogyan osztható meg egy köznevelési feladatot és egyéb, változatlanul önkormányzati feladat- és hatáskörbe tartozó feladatot (így például adott esetben a közétkeztetést) ellátó vagyontárgy vagy vagyoni értékű jog használata a tankerületi központ és a települési önkormányzat között, hiszen az ingyenes vagyongazdálkodási jog alapítása a települési önkormányzat megmaradt feladat- és hatásköreinek ellátását nem nehezítheti el.
- [29] Az Alkotmánybíróság arra is emlékeztet, hogy a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 11. § (8) bekezdése értelmében a területileg illetékes tankerületi központok az ingyenes vagyongazdálkodási joggal nem csupán a vagyontárgy vagy vagyoni értékű jog kezelésének jogát, hanem annak kötelezettségeit is megszerzik, különös figyelemmel a törvény 7. § (1) bekezdése szerinti hatékony és költségtakarékos működtetésre, értékmegőrzésre, állagvédelemre vonatkozó, alapvető szintű követelményekre. Az ingyenes vagyongazdálkodási jog sarkalatos törvény-

ben ily módon meghatározott tartalma egyaránt érvényesül az önkormányzat és a tankerületi központ megállapodásán, illetőleg a miniszter határozatán alapuló ingyenes vagyongazdálkodási jog esetében.

- [30] Valamely önkormányzati tulajdonon történő ingyenes vagyongazdálkodási jog alapításakor a tulajdonos önkormányzat joggal várhatja el továbbá, hogy a tankerületi központ és a települési önkormányzat kölcsönös együttműködése ne csupán az Nkt. 99/H. § (2) bekezdése szerinti átadás-átvételi eljárásra, hanem az ezt követő ingyenes vagyongazdálkodás időszakára is vonatkozzon, és a tankerületi központok a vagyongazdálkodását oly módon lássák el, hogy az biztosítsa a tulajdonos önkormányzatok lehetőségét az ingatlan és ingó vagyongazdálkodási célra történő használatára minden olyan esetben, amikor az a köznevelési feladatok ellátását nem gátolja (így különösen olyan, például délutáni, hétfői vagy tanszüneti időszakokban, amikor az adott vagyontárgy nem szolgálja a köznevelési feladatok ellátását), és olyan feltételekkel, mintha az adott vagyontárggyal vagy vagyoni értékű joggal a tulajdonos önkormányzat önállóan rendelkezhetne.
- [31] Az Alkotmánybíróság arra is rámutat végezetül, hogy az ingyenes vagyongazdálkodási jog fennállta időben is korlátozott. Az Nkt. 2017. január 1. napjától hatályos 74. § (4) bekezdése értelmében ugyanis az ingyenes vagyongazdálkodási jog addig áll fenn, amíg „a köznevelési közfeladata tankerületi központ vagy a szakképzési centrum részéről történő ellátása az adott ingatlanban meg nem szűnik.” Ennek megfelelően megszűnik az ingyenes vagyongazdálkodási jog, ha az adott köznevelési közfeladat a vonatkozó jogszabályok megváltozása miatt immáron nem a tankerületi központ feladat- és hatásköre lesz. Ugyancsak megszűnik az ingyenes vagyongazdálkodási jog akkor, ha az adott vagyontárgy vagy vagyoni értékű jog valamely, például oktatásszervezési okból következően már nem szolgálja a köznevelési közfeladat ellátását.
- [32] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Nkt. indítvánnyal támadott rendelkezései nem eredményezik az önkormányzatok Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogának aránytalan korlátozását, a jogalkotó ugyanis az ingyenes vagyongazdálkodási jog alapításának törvényi szabályozásával egyidejűleg megteremtette azon anyagi jogi és eljárásjogi garanciális szabályokat is, amelyek biztosítják azt, hogy az ingyenes vagyongazdálkodási jog terjedelme, tartalma és időbeni fennállta a feltétlenül szükséges mértékben ne haladja meg.
- [33] 5. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatos érvelését vizsgálta meg, és az alábbi következtetésekre jutott. A bírói kezdeményezés maga is azt állítja, hogy az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti indokolatlan különbségtétel a fenntartó és működtető jogi személyek körében az Nkt. 2. § (3) bekezdésének tükrében merül fel, és (miként azt az indítványkiegészítés állítja) „a sérelmezett jogszabályi rendelkezés fenntartóként – így szükségszerűen működtetőként – meghatároz az állam mellett egyes jogi személyeket [...], míg ezt a fenntartásnál szűkebb jogot vagyis a működtetésre vonatkozó jogot is általánosan megvonja a helyi önkormányzatoktól.” Mindez azt jelenti, hogy a bírói kezdeményezés valójában az Nkt. (indítvánnyal nem támadott) 2. § (3) bekezdésének alaptörvény-ellenességét állítja a XV. cikk (1) bekezdésébe ütközőben, mely 2. § (3) bekezdése ugyanakkor a bírói kezdeményezés alapját képező ügyben alkalmazott szabálynak sem minősül, ekként az az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerinti indítvánnyal jelen bírói kezdeményezés keretei között nem támadható. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „a határozottság követelményének minden támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény minden felhívott rendelkezése vonatkozásában külön-külön teljesülnie kell.” {lásd például: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [21]}. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése állított sérelme tekintetében érdemi vizsgálatot nem folytathatott le.
- [34] A bírói kezdeményezés azon eleme, miszerint az Nkt. a települési önkormányzatok számára immáron nem teszi lehetővé a köznevelési intézmények fenntartását, míg ezt egyes jogi személyek számára továbbra is biztosítja, tartalmilag ugyanakkor az Nkt. 2. § (3) bekezdésével összefüggő jogalkotói mulasztás megállapítására irányuló indítványi elemként is értékelhető. Az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását mint az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható, az Alkotmánybíróság mérlegelésén alapuló lehetséges jogkövetkezményt szabályozza. Tekintettel a köznevelési feladat- és hatáskörökkel, illetőleg az Nkt. 2. § (3) bekezdése alapügyben történő alkalmazásával kapcsolatos megállapításokra, az Alkotmánybíróság nem látta indokát a bírói kezdeményezéssel támadott szabályozással összefüggésben a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség lehetséges vizsgálatának.

[35] 6. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Nkt. 99/G. § (1) bekezdése és 99/H. § (1)–(4) bekezdései alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói indítványt elutasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/60/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3181/2018. (VI. 8.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény 9. § (1a) bekezdése és 33. § (1) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Budai Központi Kerületi Bíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – a 11.P.XXII.20.535/2017. szám alatt folyamatban levő per felfüggesztése mellett – egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kknyt.) 9. § (1a) bekezdésével és 33. §-ával összefüggésben. A 2017. november 6-án kelt végzést az Alkotmánybíróságnak 2018. március 2-án küldték meg.
- [2] Az indítvány alapjául szolgáló ügyben az egyik fővárosi kerületi önkormányzat parkolási díj és pótdíj megfizetése iránt nyújtott be keresetet az alperes mint az érintett gépjármű járműnyilvántartás szerinti tulajdonosa és üzemben tartója ellen a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 15/D. § (1) bekezdése alapján. Bár az alperes a parkolás időpontjában ténylegesen már nem volt a gépjármű tulajdonosa, az eladásnak az eladó általi bejelentése nem volt elegendő a tulajdonos személyében bekövetkezett változás járműnyilvántartásban történő átvezetéséhez. A Kknyt. 9. § (1a) bekezdése alapján ugyanis az eladó bejelentése nyomán a járműnyilvántartásban rögzítésre kerülnek a vevő adatai, mindazonáltal a tulajdonszerző saját bejelentéséig a tulajdonosváltás bejegyzése nem történik meg. A tulajdonjog-változás bejegyzésére irányuló eljárást a Kknyt. 33. §-a alapján a vevőnek kell kezdeményeznie. Összefoglalva tehát: mindaddig, amíg a vevő az adásvétel megkötését követően nem tesz eleget bejelentési kötelezettségének, a járműnyilvántartásban a vevő adatainak a regisztrálása ellenére az eladó szerepel tulajdonosként (üzemben tartóként).
- [3] Az indítványozó bíró álláspontja szerint e szabályozás ellentétes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) „tulajdonosi költség- és kárviselési felelősségével”, a normakollízió miatt pedig sérül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, az R) cikk (2) bekezdése, a T) cikk (1)–(2) bekezdése és az I. cikke [tartalmilag az I. cikk (3) bekezdése, mivel az indítványozó az alapjog-korlátozás szükségességének és arányosságának a hiányára utal]. Az eladó ellen számos eljárás indulhat, és a „tömegesség már az emberi méltóságot is kikezdi, a fárasztó és időigényes, stresszes védekezés megalázó” – hangzik az indítvány –, ami sérti az Alaptörvény II. cikkét. Emellett pedig az önhibáján kívül parkolási ügybe keveredett személy jó hírnévhez való joga [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] is sérelmet szenved. Az indítványban foglaltak szerint a szabályozás az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző módon kiüresíti a vevő „tulajdonosi társadalmi felelősségét”. Továbbá diszkriminatív, és ekként az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésébe ütközik, hogy a szabályozás különbséget tesz a vevői és az eladói bejelentés között, és ennek nincs észszerű indoka. Végezetül az indítványozó bíró

a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét is állítja a következő okok miatt: mivel a bejegyzett tulajdonosi/üzembentartói státusz mellett az „eladói vétlenség, a bejelentési kötelezettség teljesítése” is vizsgálatot igényel, az eljárás észszerű időn belüli befejezésének a követelménye nem teljesülhet; önkényes az az értelmezés, amely szerint az eladót kell fizetésre kötelezni a vevő kártérítési felelőssége mellett, de ezt az értelmezést a jogszabály nem zárja ki; a „tisztességesség hatékonyságot is jelent”, de a támadott jogi szabályozás az eladó hatékony védekezését nem teszi lehetővé, és az eladó csak az eljáró bíróság kedvező jogértelmezésében bízhat.

II.

[4] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.

(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

[5] 2. A Kknyt. támadott rendelkezései:

„9. § (1a) A járműnyilvántartás tulajdonjog változás esetén – a tulajdonszerző bejelentéséig – tartalmazza a járműnyilvántartásba bejegyzett tulajdonos (tulajdonjog átruházó) által a 33. § (6) bekezdésében meghatározott tulajdon átruházási szerződés alapján teljesített bejelentésben foglaltak szerint a tulajdonszerzőre vonatkozó, az (1) bekezdésben meghatározott adatokat, a tulajdonjog-átruházás időpontját, valamint a bejelentés tényét és időpontját.”

„33. § (1) A nyilvántartásba bejegyzett adatok módosítására okot adó körülmény bekövetkeztétől számított 15 napon belül köteles a bejegyzésre jogosult hatóságnál

a) a járművezető, a járműtulajdonos, az üzemben tartó a természetes személyazonosító adatának, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet a megnevezésének, székhelye, telephelye címének, cégjegyzék- vagy nyilvántartási számának megváltozásának,

b) a jármű új tulajdonosa a jármű tulajdonjoga megváltozásának,

c) a járműtulajdonos az üzemben tartó személye megváltozásának, valamint a járműokmányokban megjelölt műszaki adatok változásának,

d) használt járművek, járműalkatrészek értékesítésével foglalkozó kereskedő a használt és a bontásra vásárolt jármű járműazonosító adatainak és az előző tulajdonosának természetes személyazonosító adatának, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet megnevezésének, székhelyének, telephelyének, valamint

e) a jogosult a parkolási igazolványra való jogosultság, továbbá a nyilvántartásban szereplő adatainak megváltozásának

nyilvántartásban történő átvezetését kezdeményezni.

(2) Az (1) bekezdésben megjelölt határidőn belül a forgalomból kivonásra jogosult hatóságnak köteles bejelenteni:

a) a jármű tulajdonosa a jármű üzemeltetésének - a jármű elhasználódása vagy más okból történő - végleges megszűnését;

b)

(3) A jármű üzemben tartója (tulajdonosa), ha törvény eltérően nem rendelkezik, köteles a rendőrhatóság – adatkérés célját tartalmazó – felhívására a szabályszegés elkövetésekor a járművet vezető személyről adatot szolgáltatni. Az adatszolgáltatási kötelezettség legfeljebb az adatkérést megelőző hat hónap időtartamra terjed ki.

(4) Ha a jármű új tulajdonosa az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott kötelezettségének nem tett eleget, a járművet az illetékes hatóság a külön jogszabályban meghatározott időtartamra kivonja a forgalomból.

(5) A jármű tulajdonosa (üzemben tartója) a járműokmány és a jármű hatósági jelzése, a jogosított – parkolási igazolvány esetében a jogosított vagy annak törvényes képviselője – a járművezetésre jogosító okmány, illetve a parkolási igazolvány elvesztését, megsemmisülését, eltulajdonítását a közlekedési igazgatási hatóságnál köteles haladéktalanul, de legkésőbb a tudomására jutástól számított három munkanapon belül bejelenteni.

(6) A tulajdonjog átruházónak és a tulajdonszerzőnek a tulajdonjog, illetve az üzemben tartó személyének változás bejelentését teljes bizonyító erejű magánokirat alapján kell teljesíteni, amelynek – a közlekedési igazgatási eljárásban való felhasználhatóságához szükséges – kötelező tartalmi elemeit kormányrendelet állapítja meg.

(7) A tulajdonjog átruházója a (6) bekezdésben meghatározott bejelentési kötelezettségét elektronikus úton is teljesítheti, a Kormány rendeletében meghatározott módon.”

III.

- [6] Az Alkotmánybíróságnak, állandó gyakorlata szerint, mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. és 52. §-ában írt formai és tartalmi feltételeknek {pl. 3192/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [13]–[19], 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [4]–[10], 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24], a legutóbbi gyakorlatból lásd pl. 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7], 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]}.

- [7] A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént.
- [8] Az Abtv. 52. § (1) bekezdésében rögzített határozott kérelem követelménye akkor teljesül, ha az indítvány eleget tesz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített konjunktív feltételeknek. E feltételeket áttekintve jelen ügyben a következők állapíthatók meg.
- [9] A bírói kezdeményezés tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét a megfelelő Abtv. rendelkezés [Abtv. 25. § (1) bekezdés] feltüntetésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány kitér az eljárás megindításának indokára: a bíró kérelmében leírja az alaptörvény-ellenesnek vélt norma és az egyedi ügy kapcsolatát [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. A kérelem megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezést, a Kknyt. 9. § (1a) bekezdését és 33. §-át [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [10] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e feltételnek az indítvány csak részben tesz eleget, ugyanis az indítvány a Kknyt. 9. § (1a) bekezdése mellett tartalmilag csak a Kknyt. 33. § (1) bekezdés b) pontjával kapcsolatban tartalmaz indokolást (amely azt rögzíti, hogy a tulajdonjog megváltozását a vevőnek kell bejelentenie), a 33. § többi előírásaival kapcsolatban azonban nem.
- [11] Az indítványozó továbbá normakollízióra hivatkozva állította a jogállamiságból [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] levezetett jogbiztonság követelményének, illetve más alaptörvényi rendelkezéseknek a sérelmét, azonban nem jelölte meg, hogy a Kknyt. támadott rendelkezései a Ptk. mely konkrét előírásával ellentétesek. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, valamint a T) cikk (1)–(2) bekezdését pedig az indítványozó csak felsorolta, de nem támasztotta alá érvekkel a támadott jogszabályi előírások és ezen alaptörvényi cikkek kapcsolatát. Szintén nem tudott érdemben foglalkozni az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével, e rendelkezés ugyanis a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot garantálja, a kérelem indokolása azonban három olyan okot sorol fel, amely miatt a bíró álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérül. Az Alkotmánybíróság emlékeztet gyakorlatára, amely szerint „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” [lásd pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212], 3124/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [12] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta érdemben, hogy a Kknyt. 9. § (1a) bekezdése és 33. § (1) bekezdés b) pontja sérti-e az Alaptörvény II. cikkét, a VI. cikk (1) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdés második mondatát, a XV. cikk (1)–(2) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.

IV.

- [13] Az indítvány nem megalapozott.
- [14] 1. Az érdemi vizsgálat során először a vonatkozó szabályozási környezet főbb, jelen ügy szempontjából releváns előírásait tekintette át az Alkotmánybíróság, és a következőket állapította meg.
- [15] A Kkt. 9/D. § (3) bekezdése szerint a járművek helyi közutakon, valamint helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületeken történő várakozása polgári jogi jogviszony, a várakozási díj és a pótdíj megfizetéséért pedig a jármű üzemben tartója felel [vö. még Kkt. 15/D. § (1) és (3) bekezdés]. A Kkt. 47. § 18. pontja értelmében a törvény alkalmazásában „belföldi üzemben tartó: a jármű tulajdonosa vagy a tulajdonos által meghatározott, a jármű üzemben tartásának jogát és kötelezettségét gyakorló személy vagy szervezet”. Az üzemben tartó fogalmát ezzel összhangban a Kknyt. 1. § 9. pontja is úgy határozza meg, hogy „[ü]zemben tartó: a jármű tulajdonosa, illetve akit a jármű jogszerű üzemeltetésére szerződés vagy más hitelt érdemlően igazolt jogcím alapján a járműnyilvántartásba bejegyeztek”. Egyik jogszabály sem a nyilvántartás szerinti tulajdonost vagy üzemben tartót említi. A várakozási díj és pótdíj megfizetéséért való felelősség vizsgálata során tehát azt kell tisztázni, hogy az adott időpontban ki volt a jármű tulajdonosa (illetve, ha az ettől eltérő, az üzemben tartója).

- [16] A Kknyt. szerinti közúti közlekedési nyilvántartás járműnyilvántartása a jármű adatai mellett a 9. § (1) bekezdése alapján tartalmazza a járműtulajdonos (üzemben tartó) adatait, valamint tulajdonjoga (üzembentartói joga) kezdetének és megszűnésének időpontját is. A jogszabály a nyilvántartás pontosságának, teljességének és időszerűségének a biztosítása érdekében a tulajdonjog változása esetére egymástól függetlenül mind a régi, mind az új tulajdonosnak bejelentési kötelezettséget ír elő a következők szerint.
- [17] A régi tulajdonos – tehát a járműnek a nyilvántartás szerinti tulajdonosa – köteles az eladást a tulajdonjog változásától számított nyolc napon belül bejelenteni a közlekedési igazgatási hatóságnak. A bejelentést teljes bizonyító erejű magánokirattal kell teljesíteni, amelynek kötelező tartalmi elemeit kormányrendelet határozza meg. Ezt követően – bár a tulajdonosváltás hivatalos átvezetése (átírás) még nem történik meg, valamint új forgalmi engedélyt és törzskönyvet sem adnak ki – a járműnyilvántartásba bejegyzésre kerülnek a tulajdonszerzőnek a személyi- és lakcímnnyilvántartásban történő ellenőrzés alapján hitelesített adatai és a tulajdonjog-átruházás időpontja is. Megjegyzendő, hogy a tulajdonjog változásáról szóló – az okmánytárba kerülő – teljes bizonyító erejű magánokirat kötelező tartalmi eleme a birtokbaadás időpontja is. [Lásd Kknyt. 9. § (1a) bekezdés és (3) bekezdés, 33. § (6)–(7) bekezdés; 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról (a továbbiakban: Rendelet1.) 46. § (2) bekezdés; 304/2009. (XII. 22.) Korm. rendelet a közúti közlekedési nyilvántartásba bejegyzett jármű tulajdonjogának, illetve üzembentartó személyének változását igazoló teljes bizonyító erejű magánokiratnak a közlekedési igazgatási eljárásban történő felhasználhatóságához szükséges kötelező tartalmi elemekről (a továbbiakban: Rendelet2.) 1. § b) pont: „eladás bejelentése: a járműnyilvántartásba bejegyzett jármű nyilvántartás szerinti tulajdonosa által tett bejelentés a jármű elidegenítése tárgyában”.]
- [18] A tulajdonváltás tényét akkor vezeti át a hatóság a nyilvántartásban, ha és amikor az új tulajdonos az erre irányuló eljárást kezdeményezi [Rendelet2. 1. § c) pont: „tulajdonjog változás bejegyzése: a járműnyilvántartásba bejegyzett jármű elidegenítését követően a jármű új tulajdonosa által kezdeményezett közlekedési igazgatási eljárás, amely az új tulajdonos adatait tartalmazó törzskönyv kiadására irányul”. Ez nemcsak jog, hanem kötelezettség is: a Kknyt. 33. § (1) bekezdés b) pontja szerint a jármű új tulajdonosa a bejegyzett adatok módosítására okot adó körülmény bekövetkeztétől számított tizenöt napon belül köteles kérni az átvezetést. Amennyiben e kötelezettségének nem tesz eleget, a járművet az illetékes hatóság a külön jogszabályban meghatározott időtartamra kivonja a forgalomból [Kknyt. 33. § (4) bekezdés, lásd még: Rendelet1. 87. § (4) bekezdés a) pont], illetve a mulasztó ellen szabálysértési eljárás is kezdeményezhető [lásd 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről, 225. § (1) bekezdés]. A kötelezettség késedelmes teljesítése esetében mulasztási bírság kiszabására kerül sor [Rendelet1. 102. § (2) bekezdés].
- [19] Hangsúlyozni kell azonban, hogy a közúti közlekedési nyilvántartás deklaratív jellegű, tehát a jármű tulajdonjogának a megszerzéséhez jogilag nem szükséges feltétel az új tulajdonosnak a járműnyilvántartásba történő bejegyzése. Nem a bejegyzés keletkezteti, vagy a törlés szünteti meg a tulajdonjogot: a jármű mint ingó dolog tulajdonjogának az átruházással való megszerzéséhez – az ingatlanokkal ellentétben – elegendő az átruházásra irányuló szerződés vagy más jogcím és erre tekintettel a dolog birtokának az átruházása [a Ptk. 5:38. § (1) bekezdés], ehhez további jogcselekmény nem szükséges. A hatóság a változás tényét csak regisztrálja. Ezzel összhangban rendelkezik úgy a Rendelet1. 87. § (1) bekezdése is, hogy „[a] tulajdonjog-változást a közlekedési igazgatási hatóság nyilvántartásba veszi, amelyről törzskönyvet állít ki”. Utal e körben az Alkotmánybíróság a Kknyt. 9. § (1a) bekezdésének azon fordulatára is, amely szerint a tulajdonjog átruházó bejelentése alapján a nyilvántartásban nemcsak az új tulajdonos személye, hanem a tulajdonjog-átruházás időpontja is rögzítésre kerül. A Kknyt. 9. § (7) bekezdése alapján pedig a járműnyilvántartás a természetes személyazonosító, valamint a lakcím-azonosító adatok tekintetében nem minősül közhiteles hatósági nyilvántartásnak.
- [20] Jelentősége van végezetül a vizsgált ügy szempontjából a nyilvántartásból történő adatigénylés előírásainak is: a Kknyt. 19. § (1) bekezdés n) pontja kifejezetten szabályozza, hogy a helyi önkormányzat, illetve az általa megbízott parkolási szolgáltató a díj és a pótdíj behajtása érdekében nemcsak a 9. § (1) bekezdésében (nyilvántartott tulajdonos), hanem a (1a) bekezdésében (új tulajdonos, tulajdonjog-átruházás időpontja) megjelölt adatokat is igényelheti a nyilvántartásból.
- [21] A vázolt rendelkezések alapján tehát járművek esetében a tulajdonjog-változás nem a nyilvántartásba való bejegyzéstől függ, az átírás csupán regisztratív aktus. Ez azt jelenti, hogy a tulajdonosi (üzembentartói) jogviszony megszűnése a tulajdonos-változás járműnyilvántartásban történő bejegyzésének a hiányában is bizonyítható. Ezzel összhangban tekintve a Kknyt. 9. § (1a) bekezdésére, e rendelkezés éppen arra irányul, hogy a valódi

tulajdonos személye a nyilvántartásban történő tényleges átvezetésig tartó, átmeneti időszakban is akár már a nyilvántartás adataiból megállapítható legyen.

- [22] 2. Szükséges a továbbiakban utalni a következőkre is.
- [23] 2.1. Az alapvető jogok biztosa AJB-6027/2012. számú jelentésében, annak ellenére, hogy ekkor már hatályban volt a Kknyt. 9. § (1a) bekezdése, a kezdeményező bíró által is azonosított problémára hívta fel a figyelmet, és jogalkotási javaslattal élt annak érdekében, hogy „a jármű tulajdonosváltása esetén a korábbi tulajdonos (üzembentartó) közlekedési igazgatási hatóságnál történő bejelentése alkalmas legyen arra, hogy a jármű-nyilvántartásban is átvezetésre kerüljenek az új tulajdonos (üzembentartó) adatai”.
- [24] 2.2. Az adatvédelmi biztos is foglalkozott korábban a kérdéssel (megjegyzendő: a 2007-es jogszabályi környezetben még csak az eladás tényét kellett az eladó bejelentésére rögzíteni a nyilvántartásban, a vevő személyét nem). A biztosnak egy panaszos számára küldött levele szerint: „egy esetleges polgári peres eljárásban Ön kifogásként hivatkozhat arra a tényre, hogy a pótdíjazási események időpontjában a gépjármű már nem az Ön tulajdonában volt”. (http://abi.atlatszo.hu/index.php?menu=onkormanyzat&dok=438_P_2007-10&nyomtat=1)
- [25] 2.3. A Kúria a jelen ügy tényállásával szinte azonos tényállás alapján hozott Gfv. 30.090/2013/4. számú döntése egyetértőleg utal a másodfokú bíróság álláspontjára, amely szerint „[m]ivel az üzembentartói minőség magában foglalja a gépjármű tényleges használatát is, ezért vélelem szól a mellett, hogy a gépjárművet parkoláskor az üzembentartó használta. Ez a vélelem azonban megdönthető. A korábbi üzembentartó bizonyíthatja, hogy a gépjárműnek a parkolási szolgáltatás igénybevételekor már nem ő volt a tulajdonosa, üzembentartója. A perbeli esetben a fogyasztó a közúti közlekedés nyilvántartásával szemben a bemutatott adásvételi szerződéssel és hatósági bizonyítvánnyal e tényt kétséget kizáróan bizonyította is.”
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban – IV.1. pontban (Indokolás [14] bek. és köv.] kifejtettekre is tekintettel – a Kknyt. 9. § (1a) bekezdésével és 33. § (1) bekezdés *b*) pontjával összefüggésben állított alaptörvény-ellenességet a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sorrendjében az alábbiak szerint bírálta el.
- [27] 3.1. Az Alaptörvény II. cikkében garantált emberi méltósághoz való „az Alkotmánybíróság értelmezésében az emberi státusz abszolút védelmét biztosítja” {3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [12], 3225/2017. (IX. 25.) AB végzés, Indokolás [18]}, az ember érinthetetlen lényegét juttatja kifejezésre. A 64/1991. (XII. 17.) AB határozat ezt úgy fogalmazta meg, hogy az emberi méltósághoz való jog a személy emberi minőségét fejezi ki, azt jelenti, hogy „van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva [...] az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá” (ABH 1991, 297, 308.). Ebből következően az egyén számára szubjektíve bosszúságot okozó helyzetek, esetleg célszerűtlennek tartott jogszabályi rendelkezések az emberi méltósághoz való jog alkotmányos értelemben vett tartalmával nem állnak összefüggésben. Az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában az Alkotmánybíróság nem tudott olyan tartalmat azonosítani, amelyben az érintett személy – a tulajdonjog átruházója – emberi méltósághoz fűződő elidegeníthetetlen jogának a megkérdőjelezése lett volna tetten érhető. Az indítvány ezért az Alaptörvény II. cikke vonatkozásában nem megalapozott.
- [28] 3.2. Az Alkotmánybíróság nem talált érdemi alkotmányossági összefüggést a támadott előírások és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése között sem.
- [29] Az indítványozó bíró álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések alapján kialakult helyzet adott esetben alkalmas lehet az érintett személy – a jármű eladója – társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására. Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy az Alaptörvény a jó hírnévhez való jogon keresztül valóban önálló védelemben részesíti „az egyén életéről alkotott kép”-et {32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [84]}, az egyénnek a társadalom, a közösség általi megítélését. A jó hírnév alapvetően mint korlát érvényesül a szólás-szabadság vonatkozásában, de kivételes esetben akár közvetlenül egy jogszabályi előírással összefüggésben is hivatkozni lehet annak megsértésére.
- [30] Mindazonáltal a Kknyt. 9. § (1a) bekezdése, valamint 33. § (1) bekezdés *b*) pontja pusztán a jármű tulajdonjogának a változására vonatkozó bejelentéssel kapcsolatos előírásokat tartalmazzák. E rendelkezések megfogal-

mazása semleges, és a támadott szabályok lealacsonyító vagy megbélyegző, a tulajdonjog-átruházó jó hírnevét sértő vagy tagadó tartalommal még áttételesen sem bírnak. Önmagában az, hogy a várakozási díj és a pótdíj-tartozás miatt a jármű nyilvántartás szerinti tulajdonosával szemben adott esetben pert indítanak, és a felelősség kérdéséről a bíróságnak kell döntenie, nem alapozza meg annak a megállapítását, hogy a tulajdonjog-változás bejelentésének a szabályai a jó hírnévhez való jogot sértenék.

- [31] 3.3. Az indítványozó bíró felfogása szerint a tulajdon társadalmi felelősségéből [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés második mondata] az kell, hogy következzen, hogy a jármű átruházását követően a parkolási díjat a tényleges és nem a nyilvántartás szerinti tulajdonosnak kell megfizetnie.
- [32] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban egyrészt utal a IV.2. pontban vázolt jogszabályi környezetre (Indokolás [22]–[25]), amely ezt az értelmezést – tehát a nyilvántartás szerinti tulajdonos helyett a tényleges tulajdonos (üzemben tartó) felelősségének a megállapíthatóságát – nem zárja ki (valójában maga a bírói kezdeményezés sem veti el ennek a lehetőségét). Ugyanakkor az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy mindez nem áll összefüggésben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés második mondatával. A tulajdon társadalmi felelősségéről szóló rendelkezés az Alaptörvényben a tulajdon kettős természetét juttatja kifejezésre: a tulajdonjog egyrészt alapvető szabadságjog, amely klasszikusan mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapja részesül alapjogi védelemben {vö. 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154], [189]}; másrészt azonban a tulajdonjog nem jelent feltétlenül korlátlan rendelkezési jogot, a társadalmi, szociális kötöttség deklarálása alapvetően a tulajdonhoz való jog közérdekből történő korlátozásának a lehetőségét teremti meg. Ebben az értelemben az a kérdés, hogy a járművek tulajdonjogának a változását az eladó, avagy a vevő bejelentése nyomán vezetik át a nyilvántartásban, illetve, hogy a meg nem fizetett parkolási díjat – mint kötelmi követelést – a nyilvántartott vagy a tényleges tulajdonosnak kell-e megfizetnie, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés második mondatával – a tulajdon társadalmi felelősségével – nem hozható összefüggésbe.
- [33] 3.4. Az indítványozó bíró hátrányos megkülönböztetésnek tartja, hogy a jármű tulajdonjogának a változását csak a tulajdonszerző bejelentésére vezetik át a nyilvántartásban. A diszkriminatív szabályozás következménye szerinte az, hogy a köztes időszakban az általa meg nem fizetett várakozási díjért és a pótdíjért még a nyilvántartás szerinti tulajdonos/üzemben tartó felelős.
- [34] Az indítvány alapjogot érintő, illetve az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti védett tulajdonsággal összefüggő megkülönböztetésre nem utal, így az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján vizsgálta a kérelmet. E rendelkezés kimondja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, ez az általános jog-egyenlőségi előírás „a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlő kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső alapja az egyenlő méltóság” {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [41]}. A megkülönböztetés alkotmányosságának a vizsgálatkor alapvetően abból kell kiindulni, hogy „a diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden különbségtétel tilos, hanem azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a jognak mindenkit egyenlő méltóságú személyként szükséges kezelnie” {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatti alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes {lásd különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41], 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}. A hátrányos megkülönböztetés tilalma arra a követelményre vezethető vissza, hogy a hasonló helyzeteket hasonló módon kell kezelni, de nincs szó önkényes megkülönböztetésről, ha az életviszonyok eltérő szabályozásának van megfelelő, észszerű indoka.
- [35] A vizsgált szabályozás lényege valóban az, hogy a tulajdonjog-változás bejegyzése egy, kizárólag a jármű új tulajdonosa – tehát a jogszerző – által kezdeményezhető közlekedési igazgatási eljárás. Ez azonban alkotmányjogi szempontból a következők miatt nem értékelhető úgy, hogy a jogalkotó a jogosultságokat azonos helyzetben lévő személyek között egyenlőtlenül osztotta volna el, az egyenlőkénti kezelés alkotmányos követelményét megsértette volna.
- [36] Polgári jogi szempontból a tulajdonszerzés, mint fentebb említésre került, a nyilvántartásban való átírástól függetlenül megtörténik, e változásnak a nyilvántartásban történő regisztrálására irányuló közlekedési igazgatási eljárás vonatkozásában a tulajdonjog-átruházó és a jogszerző nincsenek összehasonlítható helyzetben. A tulajdonjog-átruházó a tulajdonjog átruházásával és annak bejelentésével mentesül tulajdonosi kötelezettségei alól

[lásd pl. a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény 2. § (4) bekezdése], a tulajdonszerzőnek azonban éppen ekkor keletkeznek kötelezettségei, amelyek a tulajdonjogban bekövetkezett változás nyilvántartásba vételének a feltételei, és amelyek teljesítésére értelemszerűen időre van szükség [jellemzően például az előzetes eredetiségvizsgálat eredményének a bemutatása, Rendelet1. 52. §; az új tulajdonos nevére szóló törzskönyv igénylése a régi törzskönyv leadása mellett, Rendelet1. 81. § (3) bekezdés; új forgalmi engedély igénylése, Rendelet1. 89. § (4) bekezdés; illetékfizetési kötelezettség teljesítése, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 76. §].

- [37] Alapvetően a jogalkotót illeti annak a – jogpolitikai és praktikus, célszerűségi szempontokat is figyelembe vevő – meghatározása, hogy a tulajdonszerző számára előzetes feltételekhez köti-e a tulajdonszerzés nyilvántartásban történő átvezetését, ösztönözve/biztosítva ezzel a gépjármű megszerzéséhez kötődő adminisztratív kötelezettségek mielőbbi teljesítését. Ezzel kapcsolatban több jogalkotói megoldás is alkotmányos lehet. Az előírások célszerűségi szempontú vizsgálata nem az Alkotmánybíróság feladata. Ugyanakkor a hatályos jogszabályi környezetben éppen a Kknyt.-nek a kezdeményező bíró által támadott 9. § (1a) bekezdése – továbbá az adatigénylést szabályozó 19. § (1) bekezdés *n*) pontja – biztosítja azt, hogy addig is, amíg a tulajdonszerző a kötelezettségeinek eleget nem tesz, a tulajdonjog változásának a ténye különösebb nehézség nélkül, már a nyilvántartásból megismerhető legyen.
- [38] A kifejtettek alapján a vizsgált szabályozási koncepció az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem értékelhető úgy, hogy összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között tenne az egyenlőként kezelésnek az emberi méltóság jogára visszavezethető követelményével kapcsolatban különbséget. Az Alaptörvény XV. cikkére alapított kérelem ezért nem megalapozott.
- [39] 3.5. Végezetül az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére vonatkozó hivatkozását vizsgálta meg.
- [40] Az Alkotmánybíróság – utalva a korábbi gyakorlatára, és megállapítva az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érvek felhasználhatóságát – a 2/2017. (II. 10.) AB határozatában a következőképpen foglalta össze a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját: a „tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.]. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll” (Indokolás [45]–[53]).
- [41] A bíró véleménye szerint egyrészt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog azért sérül, mert a hatályos jogszabályi környezetben nem teljesülhet az eljárás észszerű időn belüli befejezésének a követelménye. Az Alkotmánybíróság rámutat ugyanakkor arra, hogy önmagában az a tény, hogy a várakozási díj és a pótdíj-tartozás miatt a jármű nyilvántartás szerinti tulajdonosa ellen esetleg pert indítanak, és e perben a bíróságnak bizonyítási eljárást kell lefolytatnia abban a tekintetben, hogy a parkolás időpontjában ténylegesen ki volt a jármű tulajdonosa (üzemben tartója), a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét nem eredményezi. A bizonyítási eljárás lefolytatása a peres eljárások sajátja, és a támadott szabályokból nem vonható le az a következtetés, hogy e szabályok az eljárás indokolatlan elhúzódására vezetnének.
- [42] A bíró szerint önkényes lenne, ha az előtte fekvő ügyben az eladót kellene köteleznie az adásvételt követően keletkezett tartozás megfizetésére, de ezt az értelmezést a jogszabály nem zárja ki egyértelműen, továbbá a jogszabály „az eladó hatékony védekezését nem teszi lehetővé”. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti. A támadott jogszabályi rendelkezések ugyanakkor nem érintik a bírósági eljárás rendjét, és azokból nem következik az, hogy az eladó a perben eszköztelen lenne, és az sem, hogy az eljáró bíró a perben a *fair trial* alkotmányossági követelményének ne tudna eleget tenni. Ahogyan a konkrét ügyben is, úgy a jogalkalmazás során is általában szükséges az alkalmazandó norma értelmezése, ez a tény azonban az eljárás egészének a tisztességességével összefüggésben nem ébreszt alkotmányos kételyeket.

[43] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezésben hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét nem állapította meg, és az indítványt elutasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/375/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3182/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.557/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük útján (dr. Bognár Tibor Balázs ügyvéd, 1052 Budapest, Bécsi út 1., I/1/A.) alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.VI.21.557/2016/7. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Fővárosi Ítéltábla 14. Gf.40.265/2015/5/III. számú ítélete és a Budapest Környéki Törvényszék 7.G.40.705/2014/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria ítélete végrehajtásának felfüggesztését kérték. Az indítványozók szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye az alábbiakban foglalható össze.
- [4] Az indítványozók (alapügy felperesei) lakóházépítés céljából kiegészítő kamattámogatású kölcsönszerződést kötöttek az alperes jogelődjével. Az indítványozók pert indítottak az alperes bank ellen a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt. Álláspontjuk szerint az ügyleti kamat, a kezelési költség, az állami kamattámogatás és a törlesztőrészlet mértéke a lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 13. § (2)–(3) bekezdéseibe, valamint a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 209. §-ába és 210. § (2) bekezdésébe ütközik, így a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 200. § (2) bekezdése alapján semmis.
- [5] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 7.G.40.705/2014/7. számú ítéletében megállapította, hogy a kölcsönszerződésben meghatározott ügyleti kamat a 13,68 % feletti, az állami kamattámogatás a 7,68 % feletti mértékben érvénytelen, mivel azok jogszabályba ütköző módon kerültek meghatározásra. A bíróság ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A bíróság kifejtette, hogy a szerződéskötéskor hatályos régi Ptk. 239. §-a szerint a szerződés részbeni érvénytelensége esetén az egész szerződés csak akkor dől meg, ha a felek azt az érvénytelen rész nélkül nem kötötték volna meg. A bíróság a szerződés részbeni érvénytelenségét az ügyleti kamat, valamint az állami kamattámogatás mértékének meghatározása körében állapította meg. Mivel a részbeni érvénytelenség megállapítása az indítványozók fizetési kötelezettségét nem befolyásolja, a szerződéses kötelezettségének teljesítését nem nehezíti el, ezért a bíróság nem látott rá okot, hogy az egész szerződés érvénytelenségét megállapítsa.
- [6] Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozók fellebbezést nyújtottak be. Az indítványozók a keresetet részben elutasító döntést, valamint azt támadták, hogy az elsőfokú bíróság az ügyleti kamat és az állami kamattámogatás jogszabályba ütközően meghatározott mértékére tekintettel csak a szerződés részbeni érvénytelenségét állapította meg a szerződés teljes semmiségére vonatkozó indítványozói kereset ellenére.
- [7] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.265/2015/5/III. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] A jogerős ítélet ellen az indítványozók felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be. Az indítványozók változatlanul kérték a szerződésben előírt ügyleti kamat és állami kamattámogatás mértékének érvénytelensége következményeként a szerződés teljes érvénytelenségének a megállapítását.
- [9] A Kúria Pfv.VI.21.557/2016/7. számú ítéletében a jogerős másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy a bíróság az ügyleti kamat mértékét illetően az R. 13. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a jogszabálysértő mértékű kamatkikötés érvénytelenségét állapította meg. Az indítványozók ebben a körben alap-

talanul hivatkoztak arra, hogy ez a megállapítás a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását vonná maga után. A régi Ptk. 200. § (2) bekezdéséből nem következik, hogy valamely szerződési kikötés semmissége a teljes szerződés semmiségét jelenti. Az indítványozók ebben a körben alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a részbeni érvénytelenség esetén is megdől az egész szerződés, mivel a felek azt az érvénytelen rész nélkül nem kötötték volna meg (rég. Ptk. 239. §). Az ügyleti kamat kikötése a szerződésben évi 14,16 % volt, ehhez képest a jogerős ítélet azt állapította meg, hogy a maximálisan kiköthető kamatmérték 13,68 % lett volna. A peradatok nem támasztják alá az indítványozók azon állítását, hogy amennyiben ismerték volna azt, hogy a kamatmérték helytelen, úgy az alperessel a szerződést nem kötötték volna meg. Helytállóan utalt arra az alperes, hogy a szolgáltatás osztható jellegére tekintettel a részleges érvénytelenség megállapításának van helye. A szerződés teljes érvénytelenségével kapcsolatban a másodfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a Hpt. 210. § (2) bekezdésének sérelme miatt a szerződés csak akkor tekinthető teljes egészében érvénytelennek, ha a normasértéshez a törvény az érvénytelenség jogkövetkezményét fűzi. Az érvénytelen kikötés mellőzésével a jogszabályban foglaltak alapján a szerződés teljesíthető, az érvényesen tartalmazza a felek megállapodását.

- [10] Az indítványozók ugyanígy alaptalanul állítják, hogy az állami kamattámogatás mértékére vonatkozó, a szerződésben foglalt téves adatra tekintettel az egész szerződés érvénytelensége állapítható meg. A Kúria egyetértett az eljárt bíróságok azon álláspontjával, hogy az indítványozók érdeksérelmét megfelelően orvosolja, ha a jogszabály által megengedett mértéket meghaladó körben állapítja meg a bíróság a kikötés érvénytelenségét.
- [11] Az indítványozók továbbá azt állították, hogy a nettó kamat és a kezelési költség mértéke jogszabálysértő. Arra hivatkoztak, hogy az ügyleti kamat és a kezelési költség együttes mértéke nem haladhatja meg az R. 13. § (2) bekezdése alapján a 13,68 %-ot. A Kúria megállapította, hogy az indítványozók nem a ténylegesen felszámított kamatmértékkel, hanem a maximális bruttó ügyleti kamatmértékkel számoltak és ahhoz adták hozzá a kezelési költség évi mértékét. Az indítványozók valójában nettó ügyleti kamatként 2,9 % kamatot fizettek, ehhez kell hozzászámítani az évi 1,75 % kezelési költséget. A két összeg együttese az R. 13. § (2) bekezdés b) pontja alapján nem haladhatja meg az öt éves futamidejű állampapír referencia hozamai előző féléves átlagának 4 % ponttal növelt mértékét. 2002 márciusától a hatályos referenciahozam 9,68 % volt, az adós által fizetendő nettó kamat és kezelési költség mértéke pedig 4,65 % volt, ami nem haladta meg azt a mértéket, amelyet a jogszabály előírt. Az ügyleti vagy a bruttó kamat kiszámítása során a szerződéskötéskor hatályos R. 13. § (2) bekezdés a) pontja határozta meg a felek szerződésének tartalmát. A szerződéskötés időpontjában a referenciahozam 9,68 % volt, ehhez kellett 4 %-ot hozzászámítani, így az ügyleti bruttó kamat mértéke a jogszabály szerint 13,68 % volt. A Kúria megállapította továbbá, hogy a nettó kamat és az egyéb költségek mértéke, az ügyleti kamat, illetve a kiegészítő támogatás 2 % ponttal csökkentett mértéke, azaz 7,68 % különbözetenél nem lehetett nagyobb, a különbözet tehát 6 % lehetett, az indítványozók pedig a nettó ügyleti kamat és a kezelési költség címén együttesen 4,65 %-ot voltak kötelesek megfizetni. A Kúria tehát egyetértett az eljárt bíróságok számításával, amely alapján a nettó kamat és a kezelési költség meghatározása nem ütközött a jogszabály rendelkezésébe. A jogszabályi rendelkezés a kamat maximumát határozta meg, a felek annál alacsonyabb mértékben is megállapíthatták a szerződésükben a nettó kamat mértékét. Figyelemmel arra, hogy az ügyleti kamat és a kamattámogatás mértéke a bíróság döntése alapján az érvénytelenséggel nem érintett részben vált a szerződés részévé, a nettó kamat és kezelési költség mértékének meghatározása pedig nem volt érvénytelen, a kiszámított törlesztőrészletekre vonatkozó kikötés is érvényes, miután a törlesztőrészletek kiszámítása ezeken alapult.
- [12] 1.2. Az indítványozók ezt követően alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.VI.21.557/2016/7. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Fővárosi Ítéltábla 14 Gf.40.265/2015/5/III. számú ítélete és a Budapest Környéki Törvényszék 7.G.40.705/2014/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [13] Az indítványozók szerint a bíróságok nem vizsgálták és nem bírálták el kereseti kérelmük, fellebbezésük és felülvizsgálati kérelmük azon részét, melyben annak megállapítását kérték, hogy az ügyleti kamat jogszabályba ütközése és ebből eredő érvénytelensége következtében a kölcsönszerződés az R. 13. § (2) bekezdésébe és a Hpt. 210. § (2) bekezdésébe ütközik, így a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis. A szerződés teljes semmiségére vonatkozó indítványozói kérelmük ellenére a bíróságok az ügyleti kamat és az állami kamattámogatás jogszabályba ütközően meghatározott mértékére tekintettel csak a szerződés részbeni érvénytelenségét állapították meg, ezt meghaladóan kérelmüket elutasították, melyet nem indokoltak meg, ami sérti a tisztesség-

ges bírósági eljáráshoz való jogukat. Az indítványozók szerint a Kúriának az ügyleti kamat mértéke érvénytelensége körében tett tényállításai iratellenesek és jogszabályba ütközőek. A Kúria a másodfokú bíróság téves jogértelmezését vette figyelembe. Ha az eljárt bíróságok elbírálták volna a kérelmüket, akkor annak elutasítására nem kerülhetett volna sor. Sem a kölcsönszerződés bíróság által felhívott rendelkezéseiből, sem a bíróság által idézett jogszabályokból, sem pedig a bírói ítélezési gyakorlatból nem következik a szerződés jogszabályba ütközését és érvénytelenségét elutasító döntés.

- [14] Az indítványozók szerint az alperes indokolatlanul hivatkozott felülvizsgálati kérelmében az ügyleti kamat mértéke tekintetében osztható szolgáltatásra és részleges érvénytelenség megállapítására. Sérelmezik, hogy a Kúria az alperes álláspontját vette figyelembe. Az indítványozók szerint a Kúria iratellenesen állapította meg, hogy az ügyleti kamat mértékének csak a jogszabályt meghaladó része vált érvénytelenné. Az ügyleti kamat érvényes mértékének hiányában sem az ellenszolgáltatás mértéke, sem a kamattámogatás jogosultsága, sem a havi díjfizetés mértéke nem állapítható meg, ezért a szerződés nem értelmezhető és nem teljesíthető. A bíróságok álláspontjától eltérően a szerződés megdőlésének a régi Ptk. 239. § alapján történő mérlegelése során nem vizsgálendő szempont, hogy a szerződés részbeni érvénytelenségének megállapítása befolyásolja-e a díjfizetést. A szerződésre a régi Ptk. 239. §-a alapján a felek szerződéskori akarata az irányadó. Sem a kölcsönszerződés, sem az R. alapján nem lehet azt állítani, hogy az ügyleti kamat mértékének érvénytelensége nem befolyásolja az indítványozók fizetési kötelezettségét, és a szerződéses kötelezettségek teljesítését nem nehezíti el. Az indítványozók szerint az ítéletekben felhívott R. 13. § (2) bekezdéséből továbbá nem következik a kezelési költség mértékének érvénytelenségét elutasító döntés. A bíróságok nem vették figyelembe, hogy az R. 13. § (2) bekezdése alapján kellett volna vizsgálni az ügyleti kamat és a kamattámogatás együttes mértékének megfelelőségét, továbbá, hogy az ügyleti kamat nem önmagában, hanem a felszámított kezelési költséggel együtt ütközik a jogszabályba, így a kezelési költség felszámítására nem volt lehetősége az alperesnek. Az indítványozók szerint, mivel a kezelési költség mértéke jogszabályba ütközik, ezért a Kúriának az egész szerződés érvénytelenségét meg kellett volna állapítania. Az indítványozók továbbá hivatkoztak arra, hogy mivel a bíróságok a kereseti kérelmüket, fellebbezési kérelmüket nem bírálták el és indokolás nélkül elutasították megakadályozták jogérvényesítésüket, elvették tőlük azt a lehetőséget, hogy az elbírált és megindokolt ítéletek alapján döntsék el, kívánnak-e fellebbezni és felülvizsgálati eljárást kezdeményezni, így sérült a jogorvoslathoz való joguk is.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosultak és érintettek nyújtották be jogorvoslati jogaik ki-merítését követően.
- [17] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [18] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített, az ügyek észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való joggal összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott kúriai ítélet miként sérti ezt az Alaptörvényben biztosított jogot. Az Alkotmánybíróság ezért ezen állított jogsérelem vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot.
- [19] Az indítványozók továbbá arra hivatkoztak, hogy mivel a bíróságok a kereseti kérelmüket, fellebbezési kérelmüket nem bírálták el és indokolás nélkül elutasították, megakadályozták jogérvényesítésüket, elvették tőlük azt a lehetőséget, hogy az elbírált és megindokolt ítéletek alapján döntsék el, kívánnak-e fellebbezni és felülvizsgálati eljárást kezdeményezni, így sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való joguk is.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozóknak a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jogsérelemmel. Az indítvány így az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *e)* pontjában foglaltaknak.

- [21] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [22] Az indítványozók szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat, hogy a Kúria a szerződés teljes semmisségére vonatkozó indítványozói kérelmük ellenére az ügyleti kamat jogszabályba ütközően meghatározott mértékére tekintettel csak a szerződés részbeni érvénytelenségét állapította meg, ezt meghaladóan, beleértve a kezelési költségre vonatkozó kérelmüket is elutasította, melyet nem indokolt meg.
- [23] Az Alkotmánybíróság – a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben is – hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [24] A bírói ítélet indokolásának alkotmányossági szempontjait az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]), amiből az következik, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már vizsgálta {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7]; 3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az indítványozók által előadott érvek alapján azonban az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel a bíróság az indítványozóknak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálta és a döntését alátámasztó érveiről, a jogszabályi rendelkezések értelmezéséről számot adott. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza összességében a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók panasza nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a Kúria és az eljáró bíróságok döntésével szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve tényállás-megállapítását, jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a Kúria döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozók a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolták, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [25] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, így azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.
- [26] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, így okafogyottá vált az indítványozók abbéli kezdeményezése, hogy az Alkotmánybíróság függessze fel a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria ítéletének végrehajtását {3245/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]}.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2026/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3183/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 132. § (1) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.III.37.363/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Pózner Zsannett indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője: dr. Helmeczy László ügyvéd (1054 Budapest, Szemere utca 19., II. emelet 3.) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 132. § (1) bekezdése, továbbá a Kúria Kfv.III.37.363/2017/5. számú végzése, a Nyíregyházi Törvényszék 4.Kpkf.20.250/2017/2. számú végzése és a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.K.27.567/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény R) cikkével; T) cikkével; I. cikkével; II. cikkével; XIII. cikkével; XV. cikkével; XXIV. cikkével; XXVIII. cikkével; 25. cikkével; 28. cikkével, továbbá tartalmilag hivatkozott a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási eljárásban az indítványozó személyesen járt el, a 2016. október 14-én kelt határozat meghozataláig nem jelentette be, hogy 2016. november 2. napján a kisajátítási ügyben képviselete ellátására ügyvédet hatalmazott meg. Az indítványozó ezt követően – jogi képviselője útján – nyújtott be keresetlevelet a bírósághoz kisajátítás tárgyában hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt.
- [4] A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. november 30. napján kelt 17.K.27.567/2016/3. számú végzésével a régi Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően – figyelemmel a régi Pp. 397/J. § b) pontjában és 340/B. § (1) bekezdésében foglaltakra – a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította, mivel a felperes a keresetlevelet jogi képviselője útján 2016. november 3-án, papír alapon, és nem a 2016. július 1. napjától hatályos rendelkezések szerint, azaz elektronikus formában nyújtotta be az elsőfokú közigazgatási szervhez.
- [5] Az indítványozó a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzés ellen fellebbezést nyújtott be, amelyben arra is hivatkozott, hogy a kormányhivatal határozata a jogorvoslatra vonatkozóan azt tartalmazta, hogy a keresetlevelet öt példányban kell benyújtani az elsőfokú szervhez, és a határozat nem tartalmazott hivatkozást az elektronikus ügyintézésre vonatkozóan. Előadta, hogy a keresetlevelet időközben elektronikus úton is előterjesztette, és egyben kérte beadványát igazolási kérelemnek is tekinteni.
- [6] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében többek között arra is hivatkozott, hogy a közigazgatási eljárás teljes tartama alatt az indítványozó jogi képviselő nélkül járt el, a keresettel megtámadott határozat jogorvoslati tájékoztató része ennek megfelelően került megfogalmazásra, azaz a természetes személy ügyfél felperes számára előírt, papíralapú keresetlevél benyújtási lehetőségéről tartalmaz tájékoztatást.
- [7] A Nyíregyházi Törvényszék 4.Kpkf.20.250/2017/2. számú, 2017. február 7. napján kelt végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta. Az indokolás szerint nem következik a hatályos jogszabályokból, hogy az I. rendű alperesnek az indítványozót tájékoztatnia kellett volna a jogi képviselő által benyújtandó keresetlevél előterjesztésének a (rég) Pp.-ben előírt jogszabályi feltételeiről is. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy álláspontja szerint a jogi képviselőnek ismernie kell a rá vonatkozó rendelkezéseket.

- [8] Az indítványozó 2017. április 11-én felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria Kfv.III.37.363/2017/5. számú, 2017. július 4-én kelt végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét érdemi vizsgálat nélkül hivatalból elutasította.
- [9] A Kúria rögzítette, hogy a régi Pp. 270. (2)–(3) bekezdései értelmében a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés, továbbá a keresetlevelet a 130. § (1) bekezdésének a)–h) pontjai alapján idézés kibocsátása nélkül elutasító és a pert a 157. § a) és g) pontja, valamint 157/A. § (1) bekezdése szerint megszüntető jogerős végzés ellen terjeszthető elő. A régi Pp. 271. § (1) bekezdés l) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény kizárja.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján a régi Pp. 132. § (1) bekezdése tekintetében mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, továbbá a Kúria Kfv.III.37.363/2017/5. számú végzése, a Nyíregyházi Törvényszék 4.Kpkf.20.250/2017/2. számú végzése és a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.K.27.567/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a régi Pp. 132. § (1) bekezdése (a keresetlevél hatályának fenntartása) kapcsán mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fenn, mert a jogalkotó nem rendelte el, hogy azt a régi Pp. 394/l. § szerinti elutasítások (elektronikus kapcsolattartás szabályainak megsértése) esetén is alkalmazni kell. Kiemeli, hogy a Kúria Polgári Kollégiuma Tanácselnöki Értekezletének jogértelmezése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) megengedi a keresetlevél hatályának fenntartását az elektronikus kapcsolattartás elmulasztása miatti elutasítás esetén.
- [12] Az indítványozó értékelése szerint a Kúria végzése sérti az emberi méltósághoz való jogot, a törvény előtti egyenlőséget, a tulajdonhoz való jogot, a tisztességes eljáráshoz és a bírósághoz forduláshoz való, és a jogorvoslathoz való jogot is. Kifogásolhatónak tartja, hogy a Kúria 2017. július 4-én kelt végzésében nem vette figyelembe a Kúria Polgári Kollégiuma Tanácselnöki Értekezletének 2017. június 7-én kelt állásfoglalását a keresetlevél hatályának fenntartásával összefüggésben.
- [13] Az indítványozó a Kúria végzését többek között amiatt is támadja, mert a régi Pp. 394/l. §-a alapján hozott végzéseket a józan ész és az Alaptörvény 28. cikke alapján az ügy érdemében hozott jogerős végzésnek tekinti, és az ettől eltérő kúriai minősítést is alaptörvény-ellenesnek tartja.
- [14] A törvény előtti egyenlőség sérelmét látja abban, hogy az indítványozónak tudomása van olyan esetekről is, amikor a támadott határozatokkal azonos időszakban, az ugyancsak papír alapon benyújtott keresetlevél alapján a bíróság tárgyalást tartott.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a támadott jogszabály és végzések vonatkozásában – az Alaptörvény R) cikkének; T) cikkének; I. cikkének; II. cikkének; XIII. cikkének; XV. cikkének; XXIV. cikkének; XXVIII. cikkének; 25. cikkének és 28. cikkének a sérelmét állította, továbbá tartalmilag hivatkozott a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére.
- [16] 2.1. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. A hiánypótlási felhívás ismertette az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozással történő alkotmányjogi panasz benyújtásának feltételeit. A hiánypótlási felhívás tartalmazta azt is, hogy mikor minősül a kérelem határozottnak, és rögzítette, hogy csak alapjogra hivatkozással terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, valamint, hogy az indítványnak indokolást is kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az ügyvédi meghatalmazás csatolásának hiányára is rámutatott a főtítkár.
- [17] A hiánypótlásba foglalt részletes főtítkári tájékoztatás ellenére az indítványozó – a határidőben benyújtott beadványában – megismételte a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítása iránti kérelmét. Az alkotmányjogi panaszt alapjaiban nem módosította és a fenti felhívásban foglaltak tartalmának megfelelően nem is egészítette ki az indítványozó. Ugyanakkor csatolta az ügyvédi meghatalmazást.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [19] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [20] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [21] Az elektronikus tértivevény szerint a Kúria Kfv.III.37.363/2017/5. számú végzését az indítványozó jogi képviselője 2017. szeptember 29. napján vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2017. október 18-án nyújtotta be – elektronikus úton – az ügyben eljáró elsőfokú bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv. III.37.363/2017/5. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [22] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként vett részt, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [23] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [24] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított jogok egy része: R) cikk (2) bekezdés, T) cikk, I. cikk (3) bekezdése, 25. cikk (1)–(3) bekezdés és a 28. cikk – nem minősül az Alaptörvényben biztosított jogoknak.
- [25] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény XXIV., a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései kivételével az indítvány az Alaptörvény felhívott cikkei tekintetében alkotmányjogilag releváns indokolást nem tartalmaz.
- [26] Az indítványozó tartalmilag hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés (jogállam, jogbiztonság) sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye [3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]]. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [27] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a hatósági eljárásra vonatkozó, Alaptörvény XXIV. cikkének sérelme nem hozható összefüggésbe a támadott kúriai végzés állított alaptörvény-ellenességével.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében felel meg a határozottság vonatkozásában a törvényi feltételeknek.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság így e körben, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [30] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján indítványozott jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozónak nincs jogosultsága, az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében – az abban írt feltételek fennállása esetében – az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult erre.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapítja továbbá, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata kérhető, amelyet a támadott határozatot hozó bíróság a határozat meghozatala során alkalmazott. A törvényi határidőn belül alkotmányjogi panasszal támadott kúriai végzés meghozatala során a Kúria az indítványozó által támadott szabályt nem alkalmazta, hanem a fentebb ismertetett rendelkezések alapján hivatalból elutasította a felülvizsgálati kérelmet. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Kúriának a régi Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontját már nyilvánvalóan nem kellett alkalmaznia. Az alkotmányjogi panaszból, és a Kúria határozatából egyaránt kitűnik, hogy e rendelkezést a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzésben alkalmazták, tekintettel arra, hogy korábban a felperes nem elektronikusan, hanem postai úton terjesztette elő a keresetlevelet.

- [32] Az indítványozó a Pp.-re és a Kúria Polgári Kollégiuma Tanácselnöki Értekezletének állásfoglalására hivatkozott. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 49. §-a, amely „a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi CXXX. törvény” 140. § 10. pontja szerint módosított szöveggel lépett hatályba a visszautasított keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatály fenntartását lehetővé teszi, a jogi képviselő nélkül eljáró felperes tekintetében, ha az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett nem elektronikus úton, vagy elektronikus úton, de nem a vonatkozó szabályok szerint nyújtotta be a keresetlevelet.
- [33] A Kp. hatályos szabályai tehát a Pp. rendelkezéseinél jóval szűkebb körben engedik meg a visszautasított keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatály (joghatások) fenntartását.
- [34] 4.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a] pont].
- [35] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is sérelmet szenvedett, a kúriai végzés vonatkozásában érvei tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogra vonatkoznak.
- [36] Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – a továbbiakban a támadott kúriai végzés vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeit csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében vizsgálta.
- [37] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [38] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [39] Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét [3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [40] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának – a bírósági jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak.
- [41] Az ügy érdemében hozott jogerős végzés fogalmát sem a régi Pp. sem a Pp., sem a Kp. nem definiálja. A szakirodalmi állásfoglalások, továbbá a legfelsőbb bírósági és kúriai gyakorlat egységes és egyértelmű megközelítésével: – a régi Pp. 270. § (2) bekezdése tételesen határozza meg azokat a perben hozott jogerős végzéseket, amelyekkel szemben felülvizsgálati kérelem benyújtható és nem engedi más perbeli végzés felülvizsgálati kérelemmel való támadását – szemben az indítványozó alkotmányjogilag releváns érveket nem sorakoztatott fel.
- [42] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út [összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]]. A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét [3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [43] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve tehát megállapítható, hogy a támadott kúriai végzés tartalma és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog alkotmányos védelmi köre között nincs tartalmi kapcsolat, ezért nem állapítható meg az Abtv. 29. §-ban foglalt „vagylagos” törvényi feltételek egyike sem.
- [44] 5. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.

- [45] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott végzésekben foglalt jogértelmezést vitatta. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján ezért a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy a panaszos a támadott határozat törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.
- [46] Az a tény, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [47] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [48] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a), c) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2080/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3184/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.35.466/2016/6. számú ítéletével összefüggésben benyújtott, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1a) bekezdés 7. pontja, 25. § (10) bekezdése és 36. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc. tv.) 4. § (1a) bekezdés 7. pontja, 25. § (10) bekezdése és 36. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályhely és az ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését és XIX. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó az Abtv. 28. § (2) bekezdése alapján a Kúria Kfv.IV.35.466/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte.
- [3] 1.1. A tényállás szerint a polgármesteri hivatal jegyzője mint elsőfokú hatóság 2010-ben aktív korúak ellátására való jogosultságot és foglalkoztatást helyettesítő támogatást állapított meg az indítványozó részére. Az elsőfokú hatóság 2012-ben hivatalból indított eljárást az ellátásra való jogosultság felülvizsgálata ügyében a Szoc. tv. 25. § (4) bekezdésének *d*) pontja alapján. Az indítványozó kérelmét az elsőfokú hatóság által biztosított nyomtatványon nyújtotta be, amelyben a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdés *e*) pontjában foglaltak szerinti közfoglalkoztatásban, valamint háztartási munkában történő részvételt tüntetett fel. Az indítványozó háztartási munkára vonatkozó nyilatkozata a nyomtatványon kihúzva szerepelt, amellyel összefüggésben az indítványozó kifogással élt, illetve indítványozta az ügyintéző kizárását. Az elsőfokú hatóság megállapította, hogy az érintett ügyintéző nem azonos a döntést hozó ügyintézővel, ezért a kizárási indítványt elutasította. Az indítványozó által megjelölt munkavégzési helyen az indítványozó alkalmazásban nem állt. Az elsőfokú hatóság az előbbiekre tekintettel, a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdés *e*) pontjában foglalt feltételek igazolásának hiányában az indítványozó aktív korúak ellátására való jogosultságát és foglalkoztatást helyettesítő támogatását megszüntette.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Határozatában arra hivatkozott, hogy az indítványozó a jogszabályi feltételeket nem teljesítette, a háztartási munkával kapcsolatban az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról szóló 2010. évi XC. törvényben (a továbbiakban: Egptv.) szabályozott bejelentési kötelezettségének nem tett eleget. A kizárási indítványt az ügy érdeme szempontjából nem tartotta relevánsnak.
- [5] Az indítványozó a másodfokú határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte. Az eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.K.34.416/2014/5. számú ítéletével a másodfokú hatóság határozatát hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására kötelezte, mivel a kizárási indítványról nem döntött. A megismételt eljárás során a másodfokú hatóság jogerős végzésével elutasította az indítványozónak az elsőfokú hatóság kizárására és más eljáró szerv kijelölésére vonatkozó kérelmét, az indítványozó fellebbezését elbírálva pedig az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó a megismételt eljárásban meghozott másodfokú határozat bírósági felülvizsgálatát is kezdeményezte. Az eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.K.34.416/2014/5. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság a kizárási kérelmek elutasítását jogszerűnek tartotta, az indítványozó háztartási, illetve közérdekű munka figyelembe vételére vonatkozó hivatkozását pedig megalapozatlannak

találta. Meglapozatlannak minősült továbbá a támogatásnak a korábbi bírósági határozatig való folyósításának követelése is.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében az Alaptörvény, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Jat.), a Szoc. tv., a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény egyes rendelkezéseinek megsértését állította. A Kúria a felülvizsgálati kérelem alaptalanságát állapította meg, és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria Kfv.IV.35.466/2016/6. számú ítélete megállapította, hogy az indítványozó az ellátás feltételül szabott, általa hivatkozott közfoglalkoztatásban és a háztartási munkában való részvételt nem tudta igazolni. A Kúria rögzítette, hogy az Egptv. tartalmazza a háztartási munka fogalmát, a Szoc. tv. pedig ebben az értelemben használja azt. A Kúria nem tartotta elfogadhatónak az indítványozó érvelését a támogatás folyósítása megszüntetésének módjával, illetve annak hatályával kapcsolatban. A Szoc. tv. 25. § (4) bekezdés b) pontja rendelkezik arról, hogy a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultság feltételeinek fennállását évente legalább egyszer felülvizsgálja a jogosultságot megállapító szerv. A támogatás folyósításának tényleges megszüntetése a határozathozatalhoz kötődik, amely határozat az általános szabályok szerint megtámadható.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Szoc. tv. 4. § (1a) bekezdés 7. pontja, 25. § (10) bekezdése és 36. § (2) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.IV.35.466/2016/6. számú ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével és XIX. cikk (1) bekezdésével.
- [9] Az indítványozó szerint a bírósági ítéletek és közigazgatási határozatok azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, mert a támogatás megvonására az elsőfokú közigazgatási határozat alapján került sor, nem pedig a jogorvoslati eljárások befejezését követően. E tekintetben az indítványozó utal a Jat. 2. § (2) bekezdésére. Álláspontja szerint nem elfogadható, hogy a támogatást megállapító, korábbi jogerős határozatot a jogorvoslati eljárások következtében nem jogerős, a támogatást megszüntető határozat helyezzen hatályon kívül, „[a]hogy egy törvény nem helyezhet hatályon kívül visszamenőleg egy másik törvényt, úgy egy közigazgatási határozat sem helyezhet hatályon kívül, visszamenőleg, a jogerőssé válását megelőző időszakra egy másik közigazgatási határozatot.” Az indítvány és annak kiegészítése szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az is, hogy a háztartási munka definíciója nem a Szoc. tv. 4. §-ában, a definíciók között szerepel, így a jogkereső állampolgárok számára nehezen megtalálható.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdése ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével és XIX. cikk (1) bekezdésével, mivel a szociális ellátás kizárólag szociális rászorultságtól és nem az érintettől független körülményektől függhet. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdését sérti az, hogy a segélyezett önhibáján kívül nem élhet a szociális biztonsághoz való jogával. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sérti az, hogy más szociális segélyezettek számára a jogalkotó eltérő, kevésbé szigorú feltételeket állapított meg.
- [11] Az indítványozó a Szoc. tv. 25. § (10) bekezdésével kapcsolatban alkotmányjogi panaszának kiegészítésében kérte annak vizsgálatát, hogy e jogszabályhely megengedi vagy előírja azt, hogy „egy még nem jogerős határozat, jogerősen, azaz végrehajthatóan, hatályon kívül helyezzen egy jogerős határozatot.” E tekintetben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét indokolta.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a Kúria Kfv.IV.35.466/2016/6. számú ítéletét 2017. július 20-án vette át, alkotmányjogi panaszát pedig 2017. szeptember 6-án, határidőben nyújtotta be.
- [14] Az indítványozó az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezés vonatkozásában az Abtv. 26. § (1) bekezdését jelölte meg. E kérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria alkotmányjogi panasszal támadott döntésében a Szoc. tv. 4. §-át, 25. §-át és 36. §-át alkalmazta.
- [15] Az indítvány azonban csak részben felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, valamint a XIX. cikk (1) bekezdése] és a vizsgálandó jogszabályi rendel-

kezést, a Szoc. tv. 4. § (1a) bekezdés 7. pontját, 25. § (10) bekezdését és 36. § (2) bekezdését, valamint kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére. Az indítványozó egyebekben jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [16] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó pusztán állította, hogy a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény a B) cikk (1) bekezdését, valamint hogy a Szoc. tv. 4. § (1a) bekezdés 7. pontja és 25. § (10) bekezdése sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését és a XIX. cikk (1) bekezdését, ezen állításaihoz azonban indokolást nem fűzött.
- [17] Az indítványozó indokolást az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban a Szoc. tv. 4. § (1a) bekezdés 7. pontja és 25. § (10) bekezdése tekintetében fogalmazott meg. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén {3051/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [15]–[16]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe, az általa előadottak nincsenek összefüggésben a visszaható hatályú jogalkotással vagy jogalkalmazással.
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott arra, hogy a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését. Az Alkotmánybíróság többek között a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatában értelmezte részletesen az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, mely az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. Eszerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető. „Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítélettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja” {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]}. Az indítványozó nem fűzött alkotmányjogilag értékelhető indokolást ahhoz a megállapításához, hogy a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdése miért valósít meg egyéb indok szerinti diszkriminációt, pusztán rögzítette, hogy más segélyezettekre más feltételek vonatkoznak.
- [19] A fentiekben kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a XV. cikkel összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése az indítványozó által előadott összefüggésben nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek figyelemmel az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra. Az indítványnak az Alaptörvény XV. cikkel kapcsolatban előadott részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában írt feltételnek. Az előbbiekre tekintettel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a XV. cikkel összefüggésben az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] Az indítványozó a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdésével kapcsolatban a XIX. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az egyes támogatási formákra vonatkozó jogszabályi rendelkezések részletszabályait (ide értve a támogatásra való jogosultság feltételeit és annak mértékét is) – az Alaptörvény keretei között – a jogalkotó szabadon alakíthatja. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le az állam számára egy konkrét támogatási forma konkrét részletszabályának a megalkotására vonatkozó kötelezettség” {3230/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [3]}. Általánosságban kimondható, hogy a szociális ellátórendszer egyes ellátásait – változó gazdasági környezetben, az állam mindenkori gazdasági teljesítőképességére tekintettel – a törvényhozó átalakíthatja vagy akár meg is szüntetheti, az ilyen intézkedések önmagukban nem alaptörvény-ellenesek {14/2014. (V. 13.) AB határozat [30]}. Az indítványozó által a XIX. cikk (1) bekezdésére figyelemmel a Szoc. tv. 36. § (2) bekezdésével kapcsolatban előadottak a fentiekre tekintettel nem tartalmaznak

olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.

- [22] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [23] Tekintettel arra, hogy az indítványozó az ügyében született bírósági döntés felülvizsgálatát az Abtv. 28. § (2) bekezdése alapján kérte, s hogy az elsődleges kérelme alapján alkotmányjogi panasza visszautasításra került, az Alkotmánybíróság nem látta szükségét a bírói döntés alkotmányossága Abtv. 28. § (2) bekezdésének alkalmazásával történő vizsgálatának {3051/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [9], 3048/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [16], 3042/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [6]}.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1782/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3185/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 424. § (1) bekezdésének „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt” szövegrésze és a Kúria Bfv.II.1738/2016/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Biczó László, 1027 Budapest, Frankel Leó út 9., félemelet 30.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Fővárosi Törvényszék 15.B.1337/2014/35. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.190/2015/34. számú végzése, valamint a Kúria Bfv. II.1738/2016/9. számú végzése, továbbá a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 424. § (1) bekezdése „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt” szövegrésze alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozót mint az alapul fekvő büntetőeljárás I. rendű vádlottját a Fővárosi Törvényszék költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont] bűnösnek találta és négy év börtönbüntetésre, közügyektől eltiltásra és vagyonelkobzásra ítélte. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, a Kúria pedig Bfv.II.1738/2016/9. számú végzésével a jogerős döntést hatályában fenntartotta.
- [4] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, mert a bíróságok törvényes vád hiányában jártak el. Érvelése szerint a támasztott bírói döntésekben nem került rögzítésre, hogy milyen térben és időben pontosan körülírható magatartással követte el a bűncselekményt.
- [5] Az indítványozó előadta, hogy mivel sem a vádban, sem a bírósági határozatokban nem szerepelt konkrét elkövetési cselekmény, így ezek hiányában védekezni sem volt módja, ami az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében megfogalmazott védelemhez való jogának sérelmét idézte elő.
- [6] Az indítványozó a Kúria döntésével szemben különösen azt sérelmezi, hogy – bár részletesen foglalkozik a törvényes vád kérdéskörével – nem találta megalapozottnak az erre vonatkozó aggályait és „formálisan és látszólag a törvényes vádra kíván érvelni, valójában a bűnösségre érvel.”
- [7] A panaszos szerint a Kúria végzése téves, iratellenes, hipotetikus bizonyítékokat értékel újra, továbbá az elkövetési magatartás, a felelősség és a büntetés kiszabása tekintetében indokolása ellentmondásos és hiányos. A végzéssel szemben megfogalmazott kritikákból az indítványozó ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét vezette le.
- [8] A fentiekben leírtakon túl az indítványozó úgy ítélte meg, hogy a hivatkozott bírósági döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, a B) cikk (1) bekezdését, a T) cikk (3) bekezdését, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdését és 14. cikkét.
- [9] 2.3. Az indítványozó a Be. 424. § (1) bekezdését az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései alapján tartotta alaptörvény-ellenesnek.

- [10] Álláspontja szerint a rendelkezés a terhelt rovására egyoldalú, indokolatlan és szükségtelen előnyt biztosít a vádhatóság számára, megsértve ezzel a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Érvéle alapján a rendelkezés a terhelt verbális és egyéb metakommunikatív elemeken is alapuló védekezési lehetőségeit indokolatlanul leszűkíti és a védelemnek „esélye sincs arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a tisztességes eljárást biztosító közvetlenség elvét alapul vevő nyilvános ülés tartását kikényszerítse.” Az indítványozó megítélése szerint a rendelkezés ezáltal sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint a védelemhez való jogot.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy azoknak az indítvány az alábbiak szerint nem felel meg.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Jelen esetben a Kúria kifogásolt végzését 2017. április 3-án kézbesítették a jogi képviselőnek, aki az alkotmányjogi panasz beadványt 2017. május 30-án személyesen nyújtotta be. Ezért megállapítható, hogy a beadvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően, határidőben érkezett.
- [13] 3.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek csak részben tesz eleget. Az indítványozó beadványában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket [az Abtv. 26. § (1) bekezdését és 27. §-át] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, T) cikk (3) bekezdés, XV. cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdés]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Be. 424. § (1) bekezdése „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt” szövegrésze] és a konkrét bírói döntéseket, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg az érintett jogszabályhely alaptörvényellenességének a megállapítására és megsemmisítésére, valamint a bírói döntések megsemmisítésére.
- [14] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményt azonban az indítvány csak részben teljesíti. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése állított sérelmével összefüggésben ugyanis az indítvány alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az indítványozó csupán állította és felsorolta az Alaptörvény ezen rendelkezéseinek a megsértését, de nem határozta meg, hogy a támadott jogszabályhely vagy a kifogásolt bírósági döntés miért ellentétes a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel, azok sérelmét hogyan idézi elő.
- [15] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontjában és az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel és az abban alkalmazott jogszabállyal szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség sincsen számára biztosítva.
- [16] Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszt jogorvoslati lehetőségének a kimerítését követően, rendkívüli jogorvoslati eljárásban született bírósági döntéssel szemben terjesztette elő, az első- és másodfokú döntésekre is kiterjedően. Az alkotmányjogi panasz tehát megfelel az Abtv. 26. § és 27. § e körben előírt feltételeinek.
- [17] 3.4. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a, illetve az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerint jogosultnak tekinthető, mivel az alapul fekvő büntetőeljárás I. rendű vádlottja volt, továbbá mivel a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság a felülvizsgálati eljárásban alkalmazta vele szemben. Érintettsége ezért a támadott jogszabályok és bírósági döntések állított alaptörvényellenességét érintően egyaránt megállapítható.
- [18] 3.5. Az indítványozó a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése alaptörvényellenességét az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésével és 14. cikkével összefüggésben is állította. Az indítványozó ezen kifogásai kapcsán az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Abtv. 32. § (2) bekezdésben meghatározott indítványozói kör kezdeményezése esetén van lehetőség. Nincs azonban hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára” {3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [19] 3.6. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 3.7. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseiben elismert alapvető jogok sérelmeként elsősorban a büntetőügyben ítélező bíróságok jogértelmezésére hivatkozik, amikor a törvényes vád és a vádelv érvényesülését megítélő bírósági álláspontot vonja kétségbe. Megállapítható emellett, hogy az indítványozó e sérelemre a büntetőbírósági eljárás során is hivatkozott és e kifogását a Kúria részletesen vizsgálta. A Kúria döntésének indokolásában cáfolta azt a védői (indítványozói) állítást, hogy sem a vádból, sem a tényállásból nem derül ki, hogy a terhelt milyen megtevesztő, a világban megjelenő magatartást, hol, és milyen körülmények között valósított meg.
- [21] Az Alkotmánybíróság értékelése szerint az alkotmányjogi panasz tartalmát tekintve ismételt e bírósági jogértelmezés helytállóságát vonja kétségbe. Bár a vád törvényessége valóban szoros összefüggésben áll az Alaptörvény XXVIII. cikkében elismert garanciarendszerrel, az Alkotmánybíróság emlékeztetve a 3062/2013. (II. 28.) AB végzésében kifejtett álláspontjára ehelyütt jegyzi meg, hogy az egyes bűncselekmények tényállási elemeinek pontosságára és részletességére vonatkozó előírások vagy az e körben kialakított bírósági gyakorlat megítélése már az alkotmányossági mércén kívül eső olyan büntetőjogi szakkérdés, amelynek vitatása nem ad okot az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi eljárására (Indokolás [9]–[10]). Emellett az Alkotmánybíróság előbbiekből felidézett következetes álláspontja értelmében az ítélező bíróság tényállás-megállapítási, bizonyítékértékelési és jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje, jogági minősítésüket illetően szabadon alakíthassa ki álláspontját, valamint ennek megfelelően saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról. Az ügyben eljáró bíróság által elfogadott bizonyítékok mérlegelésének és jogértelmezésének illetően felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelt jogot nem sért {lásd: 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [13]}. Figyelemmel a Kúria részletesen kifejtett álláspontjára is, az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panaszban előadott kifogások az eljáró büntetőbíróságok jogértelmezésének helytállóságát, illetve a bizonyítékok okszerű mérlegelését vitatják, és ezért nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely a támadott bírói döntést érdemben befolyásolhatta. Az Alkotmánybíróság tehát az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályokat e vonatkozásban nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként, amely érdemi alkotmánybírósági eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [22] 3.8. A kifogások másik része kapcsán az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy azok büntető-eljárásjogi és nem alapjogi összefüggésben értékelhetők. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban lényegében az eljáró bíróságok által elkövetett eljárási szabályszegésekről számolt be. Ezek a kifogások alapul szolgálhatnak eljárásjogi sérelem megállapításához, de alapjogi szempontból még egymást erősítve sem értékelhetők olyan jelentőségűnek, hogy az Alkotmánybíróság érdemi eljárását indokolttá tették volna. Nem vetettek fel ezért alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét sem alapozták meg.
- [23] 3.9. Az indítványozó a Be. 424. § (1) bekezdésének a szövegrészét az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései alapján tartotta alaptörvény-ellenesnek. Az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemei kapcsán rámutat: az indítvány rögzíti az indítványozó álláspontját a jogszabályi rendelkezés által megvalósított indokolatlan különbségtételről, azt azonban nem mutatja be, hogy az ügyész és a terhelt indítványának a megkülönböztetése miért indokolatlan, az eltérő kezelés miért lenne alkotmányjogilag aggályos. Ennek következtében az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemeit sem tekintette olyannak, amelyek alapvető alkotmányjogi kérdést vetnének fel, vagy amelyek a bírói döntést befolyásoló alaptörvény-ellenességre utalnának, ezért érdemi vizsgálatuknak nem látta indokát {lásd hasonlóan: 3087/2018. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [42]}.

- [24] 4. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján összességében arra a megállapításra jutott, hogy az egyetlen elemében sem felel meg az alkotmányjogi panaszokkal szemben a befogadhatóság körében támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1401/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3186/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.059/2016/4. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók a Szombathelyi Törvényszék útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozók saját ügyükben személyesen eljárva az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *c)* és *d)* pontjai, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a alapján azért nyújtottak be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontjuk szerint egyfelől a Kúria Gfv.VII.30.059/2016/4. sorszámú, felülvizsgálati eljárás során meghozott végzése, valamint emellett a Győri Ítéltábla Gpkf.II.25.480/2015/3. sorszámú, fellebbezési eljárás során meghozott végzése, és a Szombathelyi Törvényszék 13.G.40.015/2015/2. sorszámú végzése sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljárás követelményei között megjelenő bírósághoz fordulás jogát, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapvető jogot, illetve az Alaptörvény XIII. cikkében elismert tulajdonvédelem alapjogi garanciáit. Másfelől pedig az indítványozók azt állítják, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:35. § - ban foglalt jogszabályi rendelkezés Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos. Az indítványozók ilyen alaptörvénybeli hivatkozások alapján egyfelől a kúriai végzés, valamint az annak alapjául szolgáló bírói döntések alkotmányossági vizsgálatát, illetve e hivatkozott bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, másfelől pedig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:35. § tekintetében mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítását kezdeményezik.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogi személy határozatának felülvizsgálata iránt indított perben az indítványozók felperesként szerepelnek és egyúttal az érintett szövetkezeti hitelintézet részjegy-tulajdonosai, illetve az indítványozók egyike emellett a felügyelőbizottság tagja. A Szombathelyi Törvényszék végzésében megállapított és a peres eljárás során irányadó tényállás lényege szerint a perbeli alperes szövetkezeti hitelintézetet képviselő végelszámoló a korrigált végelszámolási nyitómérleg adatainak megfelelően nyújtott tájékoztatása alapján a Magyar Nemzeti Bank a Fővárosi Törvényszéknél kezdeményezte a szövetkezeti hitelintézet felszámolását. Az indítványozók a keresetükben a végelszámoló e döntését törvénytörőnek állították és azt társasági határozatnak tekintve, bírósági felülvizsgálatát kezdeményezték. A Szombathelyi Törvényszék hatáskörének hiányát megállapítva, idézés kibocsátása nélküli utasította el a felperes keresetét. Döntésének indoklásában arra hivatkozott, hogy a hatályos jogszabályok szerint a pénzügyi intézménnyel szemben a végelszámoló tájékoztatása alapján a felszámolás kezdeményezésének joga kizárólag a pénzügyi intézmények felügyeletét ellátó Magyar Nemzeti Bankot illeti. Emellett pedig az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a végelszámoló tájékoztatása nem minősül olyan társasági határozatnak, amelynek felülvizsgálata bíróság előtt kezdeményezhető (erről lásd: Szombathelyi Törvényszék 13.G.40.015/2015/2. sorszámú végzésének 2. oldalát).
- [4] Az indítványozók fellebbezése alapján indult jogorvoslati eljárás során a Győri Ítéltábla járt el. Az indítványozók fellebbezésükben az elsőfokú bíróság által meghozott végzés hatályon kívül helyezését kezdeményezték és ennek indokául előadták, hogy a végelszámoló tájékoztatása ténylegesen a felszámolás elrendelésének döntését is magában hordozza, ugyanis a végelszámoló a felszámolás elrendelését megalapozó törvényi előfeltételek fennállását vizsgálja, illetve azok teljesüléséről nyilatkozik. Ezenkívül fellebbezésükben az indítványozók kifejtették, hogy a végelszámoló munkájával szemben számos kifogás érkezett, valamint a tőkepótlásra irányuló felszólítása is jogszabálysértő, a Magyar Nemzeti Banknak nyújtott tájékoztatása pedig tartamát tekintve is téves

volt. Az ítéletábra az elsőfokú bíróság végzését annak jogi indokolásával nagyjából egyetértve hagyta helyben. Döntésének indokolásában kifejtette, hogy a végelszámoló jelzése, tájékoztatása (megkeresése) nem tartozik a szövetkezeti hitelintézet polgári peres eljárásban keresettel támadható határozatai közé. Az ítéletábra emellett kifejtette, hogy amennyiben a végelszámoló jelzése mégis bírósági felülvizsgálat útján támadható határozatnak minősülne, az indítványozók keresete akkor sem vezetne eredményre, ugyanis az indítványozók elmulasztották a bírósági felülvizsgálat benyújtására biztosított jogvesztő határidő megtartását (erről lásd: Győri Ítéletábra Gpkf.II.25.480/2015/3. sorszámú ítélet 3–4. oldalait).

- [5] Az indítványozók az ítéletábra döntését felülvizsgálati kérelemmel támadták a Kúria előtt. Kérelmükben egyfelől kifejtették, hogy a támadott bírósági döntés azért jogszabálysértő, mert a végelszámoló tájékoztatása társasági határozatnak minősül, és erről az eljáró bíróságoknak ítélettel kellett volna döntenie. Másfelől pedig az indítványozók vitatták keresetük elkésettségét. A Kúria az ítéletábra jogerős végzését hatályában fenntartotta. Döntésének indokai között a Kúria egyfelől kifejtette, hogy helytálló az indítványozók abbéli álláspontja, amely szerint az eljáró bíróságoknak a hatáskörük megállapítása mellett ítélettel kellett volna döntenie afelől, hogy a támadott aktus, vagyis a felszámoló tájékoztatása társasági határozatnak minősül-e, vagy sem, ez ugyanis az ügy érdemére tartozó kérdés. A Kúria másfelől előadta, hogy a támadott, jogerős végzés szerint a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása a keresetlevél elkésettségén is alapul. Minthogy az indítványozók e körben jogszabálysértésre nem hivatkoztak, így a Kúria az alsóbb fokú bíróság végzését ezen indok alapján hagyta helyben (erről lásd: Kúria Gfv.VII.30.059/2016/4. sorszámú végzésének 3–4. oldalait).
- [6] 1.2. Az indítványozók ezt követően terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt. Indítványukban elsősorban azért hívták fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljárás követelményét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapvető jogot, valamint az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonvédelmi garanciákat, mert tévesnek tartják az ügyükben eljáró bíróságok abbéli jogértelmezését, hogy a társaság tulajdonosai nem kérhetnek bírósági jogvédelmet a végelszámoló tájékoztatásával (megkeresésével) szemben. Az e körben előadott indítványozói érvelés lényege szerint elzárásuk a bírói út igénybevételeitől a társaságban meglévő tulajdonosi érdekeik sérelmét eredményezi. Az indítványozók emellett a keresetlevél elkésettségét, illetve ennek körében az eljárási törvényben foglalt felülvizsgálhatósági feltételek kúriai értelmezését is vitatják alkotmányjogi panaszukban. Az indítványozók végül ezzel egyező alkotmányjogi érvelés mentén a Ptk. 3:35. § tekintetében mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítását kezdeményezik, figyelemmel arra, hogy a törvény nem biztosítja a bírósági felülvizsgálat lehetőségét valamennyi vezető tiszttségviselői érdemi döntéssel szemben.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében önmagában az Abtv. 46. § (1) bekezdésében foglalt mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására indítvány nem terjeszthető elő, mert az Abtv. 46. § (1) bekezdésének előírása szerint az Alkotmánybíróság ilyen jogkövetkezményt kizárólag a hatásköreinek gyakorlása során, hivatalból eljárva állapíthat meg {erről lásd elsőként: 3143/2013. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [18]; legutóbb megerősítette: 3051/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszuk Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított részében mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását kezdeményezik. Az Alkotmánybíróság ilyen indítványtételi jogosultság hiánya miatt ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem vizsgálható érdemben.
- [9] 3.1. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és

az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3045/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [11] Az indítványozók alkotmányjogi panaszban előadott kifogásai két, egymástól elkülöníthető részre bonthatók. Az indítványozók egyfelől azért hivatkoznak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljárás követelményére, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapvető jogra, valamint az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonvédelem garanciáira, mert az ügyekben eljáró bíróságok kizárták a végelszámoló tájékoztatásával (megkeresésével) szembeni bírósági felülvizsgálat lehetőségét. Másfelől pedig az indítványozók vitatták a Kúria abbéli álláspontját és jogértelmezését, amelyet a keresetlevél elkészítése, illetve annak felülvizsgálhatósága körében alakított ki. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági döntések alapján úgy értékelte, hogy a Kúria döntéséből következően az indítványozók keresete elkészítéséig miatt nem volt vizsgálható az eljárásban. Az indítványozók ugyanakkor e körben kizárólag az eljáró bíróság jogértelmezésének helytállóságát vonják kétségbe, mert az eljárási törvényben foglalt felülvizsgálhatósági feltételek kúriai értelmezését vitatják. Az Alkotmánybíróság előbbiekben is felidézett következetes álláspontja értelmében az alapjogi összefüggést nem tartalmazó törvény-, és jogértelmezési álláspont kialakítása az ítélkező bíróságok Alaptörvényben is biztosított kizárólagos jogértelmezési szabadságához tartozik. E jogértelmezés helytállósága alkotmányjogi panasszal nem támadható, az eljáró bíróság által elfogadott ilyen jellegű jogértelmezés felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a bírósági jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelmezett jogot nem sért. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panaszban előadott kifogások nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést. Az Alkotmánybíróság emellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket a jelen ügygel összefüggésben nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekként sem, amely érdemi alkotmánybírósági eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], majd legutóbb megerősítette: 3045/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontjában, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/862/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3187/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.574/2017/5/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Tóthné Boros Mónika (a továbbiakban: indítványozó1.) és Tóth Lajos (a továbbiakban: indítványozó2., együttesen a továbbiakban: indítványozók) előbb fiuk útján, később személyesen eljárva alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.574/2017/5/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Az indítványozók állítása szerint a megsemmisíteni kért döntés sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tulajdonhoz való jogukat, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogukat, úgy vélték továbbá, hogy a bírói határozat ellentétes az Alaptörvény E) cikk (2) és (3) bekezdéseivel.
- [2] 1.1. Az indítványozó2. 2010. november 24-én 7 éjszakás, félpanziós ellátású vietnámi körutazáson való részvételre vonatkozó, két fő (indítványozó2. és házastársa, indítványozó1.) nevére szóló utazási szerződést kötött az egy utazási szolgáltató kft.-vel (a továbbiakban: utazásszervező). A 2011. január 18. – 2011. február 6-ig terjedő időtartamú körutazás részvételi díja két főre – a felek által kötött megállapodás szerint – 1 526 116 Ft volt, mely összeget az indítványozó2. átutalt az utazásszervezőnek. Az utazásszervező ezt követően fizetésképtelenség miatt beszüntette tevékenységét, megghiúsítva ezzel az indítványozók előre kifizetett körutazását. Az utazásszervező biztosítója két részletben, összesen 703 926 Ft-ot fizetett ki az indítványozók számára, az ezt meghaladó összeg kifizetését azonban megtagadta.
- [3] 1.2. Az indítványozók kárigényük érvényesítése érdekében fizetési meghagyásból perré alakult eljárásban kérték a Fővárosi Törvényszéket, hogy kötelezze a Magyar Államot (a továbbiakban: alperes) fejenként 398 595 Ft, valamint késedelmi kamat megfizetésére. Az indítványozók keresetükben előadták, hogy az utazásszervező – és közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: rendelet) alapján teljes mértékű kártalanításuk nem volt lehetséges abból az okból, hogy az utazásszervező „nem megfelelő, de a belső jogrend által nem kifogásolt mértékű vagyoni biztosítékkal” rendelkezett. Az indítványozók szerint fennmaradó kárigényük megtérülését éppen az akadályozta, hogy a rendelet nem ültette át megfelelően a szervezett utazási formákról szóló 90/314/EGK irányelv (a továbbiakban: EGK irányelv) 7. cikkében foglaltakat, a helytelen implementálással okozott kárért pedig az alperes kártérítési felelősséggel tartozik.
- [4] Az indítványozók állításuk alátámasztásaként hivatkoztak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdésére, a Fővárosi Ítéltábla eseti döntésére, valamint az Európai Bíróság C-430/13. számú ügyben hozott végzésére.
- [5] Az alperes a kereset elutasítását kérve előadta, az EGK irányelvet megfelelően ültette át a magyar jogrendszerbe, ha azonban bebizonyosodna, hogy mégsem tett eleget maradéktalanul e kötelezettségének, kártérítési felelősségét ez sem alapozná meg. Az alperes úgy vélte, nincs jogalkotással okozott kár, egyébként sem minősül jogalkotónak, teljes körű felelőssége pedig – szerinte – csupán abban az esetben lenne megállapítható, ha az indítványozók kárát kizárólag a szabályozás nem megfelelőisége eredményezte volna. Az alperes hivatkozott továbbá arra is, hogy a vízum-ügyintézési és a sztornó-biztosítási díj nem tartozik az EGK-irányelv hatálya alá.
- [6] A Fővárosi Törvényszék 2017. január 17-én, 62.P.25.194/2015/15. számon meghozott ítéletével az indítványozók keresetének helyt adva kimondta, hogy az utazásszervező által a rendelet alapján megkötött biztosítási szerződés nem nyújtott teljes fedezetet az utazásszervező ügyfelei (fogyasztók) részére visszafizetendő teljes összegre. A tagállamok kötelezettsége olyan rendelkezések hatálybaléptetése, melyek szükségesek ahhoz, hogy

az EGK-irányelvben foglaltak teljesüljenek. A Fővárosi Törvényszék szerint a rendelet biztosíték nagyságára vonatkozó szabályozása elégtelennek bizonyult az indítványozók által a körutazásra befizetett valamennyi összeg megtérítésére. Az EGK-irányelv nem megfelelő átültetése miatt az alperes jogellenes magatartása és azzal okozati összefüggésben az indítványozókat ért kár megállapítható, az alperes pedig nem mentesülhet a kárfelelősség alól az utazásszervező felróható magatartására hivatkozással. A Fővárosi Törvényszék megítélése alapján alkalmatlan az EGK-irányelv szerinti célok elérésére az utazásszervező által bejelentett forgalom után becsült fedezetre vonatkozó szabályozás, ténylegesen szükséges fedezetet ugyanis nem biztosít. A Fővárosi Törvényszék ítéletében megállapította, az indítványozók „az általuk megfizetett valamennyi tétel után jogosultak kártérítésre”, így a vízum-ügyintézés és a szturnó-biztosítás díját is visszakövetelhetik, ezek ugyanis „az utazás szükséges és indokolt tartozékaiként értékelendők”, és a tervezett körutazás hiányában fel sem merültek volna. A Fővárosi Törvényszék – tekintve, hogy úgy ítélte meg, az alperes bizonyítottan, neki felróható módon nem megfelelően ültette át az EGK-irányelvet a magyar jogrendszerbe, az alperest 797 190 Ft és járulécai indítványozók részére történő megfizetésében marasztalta.

- [7] 1.3. Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását, az indítványozók keresetének elutasítását, egyúttal perköltségben való marasztalásukat, másodlagosan az ítélet részbeni megváltoztatását és ehhez igazodóan a marasztalás összegének leszállítását kérelmezte. Az alperes továbbra is azt állította, az EGK-irányelv átültetésére megfelelő módon került sor, szerinte a szturnóbiztosítási díj, a vízumdíj, valamint a vízumügyintézés díja nem tartozik az EGK-irányelv 7. cikkének hatálya alá, a rendelkezés célja ugyanis az utasok által befizetett, az utazáshoz közvetlenül kapcsolódó díjak megtérítése. Az alperes sérelmezte, hogy felfüggesztésre irányuló kérelmét a Fővárosi Törvényszék elutasította, kártérítési felelősségét ugyanis – véleménye szerint – kizárja, ha a vagyoni biztosíték nem megfelelő mértéke az utazásszervező vezetői által elkövetett bűncselekmény eredményeképpen alakult volna ki. Az alperes úgy vélte, a Fővárosi Törvényszék helytelen jogi következtetésre jutott a megállapított tényállásból, véleménye szerint ugyanis az indítványozók és az elsőfokú bíróság által hivatkozott európai bírósági ítéletek és a jelen ügy tényállása között nem vonható párhuzam. A kamatfizetés kezdő időpontjának meghatározása – az alperes állítása alapján – szintén téves, szerinte az indítványozók kárenyhítési kötelezettségét nem lehet figyelmen kívül hagyni, az igényérvényesítésig eltelt több éves indítványozói késlekedés ugyanis nem róható az alperes terhére.
- [8] Az indítványozók fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes perköltségben való marasztalását kérték. A kereseti kérelmükben foglaltakat továbbra is fenntartották, azzal érveltek, a fogyasztó szempontjából lényegtelen, hogy az utazásszervező fizetéseképtelensége milyen okból következik be. A részvételi díjon felüli egyéb költségek (szturnóbiztosítás, vízumdíj) megtérítésére véleményük szerint az EGK-irányelv hatálya kiterjed.
- [9] A 2017. június 28-án, 3.Pf.20.574/2017/5/II. számon meghozott ítéletével a Fővárosi Ítéletőktábla az alperes fellebbezését részben alaposnak találta. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes elmulasztotta az EGK-irányelv megfelelő átültetését a nemzeti jogba, kártérítési felelősséggel tartozik emiatt az indítványozóknak az utazásszervező fizetéseképtelenségéből eredő káráért. A Fővárosi Ítéletőktábla indokolásában kifejtette, az alperes sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárás során nem hivatkozott olyan kifogásra, amely mentesítené őt a kárfelelősség alól. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes felelőssége kizárólag a vagyoni biztosítékból meg nem térült, az utazáshoz közvetlenül kapcsolódó befizetésekre terjed ki, ezen összegbe pedig nem tartozik bele a szturnóbiztosítás-, a vízum- és a vízumügyintézés díja. Figyelemmel arra, hogy a felsoroltak – a Fővárosi Ítéletőktábla szerint – nem esnek az EGK-irányelv hatálya alá, a másodfokú ítélet az indítványozókat megillető kártérítés – szturnó-és vízumdíjakkal csökkentett – mértékét 728 274 Ft-ra leszállította, részben megváltoztatva ezzel az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [10] 2. A Fővárosi Ítéletőktábla ítéletét támadva az indítványozók meghatalmazott útján nyújtottak be alkotmányjogi panaszt, melyben kérték a bírói döntés megsemmisítését, amiért az sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tulajdonhoz való jogukat, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogukat, továbbá az E) cikk (2) és (3) bekezdésébe ütközik. Az indítványozók sérelmezték, hogy a Fővárosi Ítéletőktábla uniós jogértelmezést folytatott, holott erre kizárólag az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) jogosult. Beadványukban hivatkoztak az EUB C-430/13. számú ügyben, előzetes döntéshozatali eljárás során hozott határozatára, melyben az EGK irányelv 7. cikke értelmezésével kapcsolatban az EUB kimondta, azt „úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amelynek

részletszabályai nem eredményezik, hogy a fogyasztó az általa befizetett valamennyi összeg visszatérítésére és a hazaszállítására vonatkozóan hatékony biztosítékkal rendelkezzen az utazásszervező fizetésképtelensége esetén.” Az indítványozók által hivatkozott ügyben az EUB azt is leszögezte, a tagállamok nem rendelkeznek mérlegelési jogkörrel arra vonatkozóan, hogy az utazásszervező által a fogyasztó számára nyújtott biztosítéknak a kockázatok mely körére szükséges fedezetet biztosítani. Az indítványozók úgy vélték, az EUB jogértelmezése is alátámasztja, hogy az utazásszervező részére befizetett összegek között nem tehető különbség semmiféle szempont szerint. Az alkotmányjogi panasz sérelmezte, hogy a Fővárosi Ítéltábla ahelyett, hogy az EGK-irányelv 7. cikkének értelmezésével kapcsolatban az EUB előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezte volna, – hatáskörén túlterjeszkedve – maga döntött az érintett rendelkezés értelmezéséről, megsértve ezzel – valamint a *contra legem* jogalkalmazással – az indítványozók tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogát. Az alkotmányjogi panasz arra is kitért, az indítványozóknak megítélt kártérítésből a másodfokú ítélet alapján levont díjakat (sztornó, vízum, vízumügyintézés) az indítványozók az utazásszervező részére fizették meg. Az alkotmányjogi panasz a Fővárosi Ítéltábla indítványozók számára hátrányos indokolása miatt hivatkozott a 7/2013. (III. 1.) AB határozat és a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos megállapításaira. A részlegesen megítélt kártérítési összeg az indítványozók szerint sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogukat.

- [11] 2.1. Az alkotmányjogi panasszal kapcsolatban az előadó bíró észlelte, hogy az indítvány benyújtására az Ügyrend képviseletre vonatkozó szabályaival ellentétes módon került sor, a beadványt ugyanis a jogi képviselő nélkül eljáró indítványozók nem írták alá. Ezen okból, továbbá amiatt, hogy megítélése szerint az indítvány nem tartalmazott alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 58. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján meghozott végzésben hiánypótlásra szólította fel az indítványozókat 2017. november 14-én.
- [12] 2.2. Az indítványozók 2017. november 19-én kelt alkotmányjogi panasz-kiegészítésükben jelezték, hogy az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő ügyükben személyesen kívánnak eljárni. A beadvány indokolásával kapcsolatban előadták, hogy mellőzik az Alaptörvény E cikk (2) és (3) bekezdésére történő hivatkozásukat amiatt, hogy e rendelkezésekre az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz nem alapítható. Az eredetileg benyújtott indítványt a mellőzött rész kivételével fenntartották. Az indítványozók továbbra is azt állították, a Fővárosi Ítéltábla nem tett eleget indokolási kötelezettségének és hatáskörén túlterjeszkedett, amikor maga értelmezte az uniós jogot, megsértve ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az indítványozók szerint a másodfokú ítéletből nem állapítható meg, hogy a Fővárosi Ítéltábla milyen indokok alapján zárta ki a sztornóbiztosítási, vízum-és vízumügyintézési díj EGK-irányelv hatálya alá tartozását. Az indítványozók továbbra is úgy vélték, a másodfokú bíróságnak kezdeményeznie kellett volna az EUB előzetes döntéshozatali eljárását az EGK-irányelv 7. cikkének értelmezésével kapcsolatban. Az indítványozók indokolása szerint az EUB-hoz fordulásra azért lett volna szükség a bírósági eljárás keretében, mert az EGK-irányelv 7. cikkének részletes értelmezését az EUB még nem végezte el, és az érintett rendelkezést eltérően értékelték mind a felek, mind az ügyben eljáró bíróságok. Az indítványozók állítása szerint az alaptörvény-ellenességet nem az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének hiánya, hanem az uniós jog Fővárosi Ítéltábla általi értelmezése alapozta meg azzal, hogy indokolásában nem jelölt meg a döntése alapjául szolgáló olyan uniós jogforrást, mely egyértelművé tenné, hogy a kártérítési összegből a másodfokú ítélettel levont díjak miért nem tartoznak az EGK-irányelv hatálya alá.
- [13] 2.3. A hiánypótlást követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a beadvány eleget tesz-e az Abtv.-ben rögzített tartalmi és formai feltételeknek. Az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról [Abtv. 56. § (1) bekezdés], melynek törvényi kritériumait – szintén a tanács – mérlegelési jogkörében vizsgálja [Abtv. 56. § (2) bekezdés].
- [14] 2.4. Az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva (Abtv. 27. §). Az indítványozók felperesként vettek részt az alkotmányjogi panaszt megelőző bírósági eljárásban, így érintettségük nyilvánvaló. A hiány-

pótlásra felhívó végzés hatására alkotmányjogi panaszukat megfelelően kiegészítették. Határidőben benyújtott panaszukban megjelölték az Alkotmánybíróság indítvány elbírálására vonatkozó hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont], az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését illetően indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény általuk megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [15] 2.5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. Az indítványozók a Fővárosi Ítéltábla által végzett uniós jogértelmezést a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő joguk megsértéseként értékelték. Az Alkotmánybíróság számos esetben foglalkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével. Gyakorlata szerint a bírósági eljárás tisztességesége olyan minőség, mely az adott ügy körülményeinek függvénye, éppen ezért esetről–esetre vizsgálendő. Egy konkrét eljárás azonban csak bizonyos kritériumok megléte esetén minősül tisztességesnek. Ilyen feltételek – polgári perekben – a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága és nyilvánossága, a bíróság döntésének nyilvános kihirdetése, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása, a perek észszerű időn belüli befejezése {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárás részének tekinti a fegyverek egyenlőségének elvét {3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [37]}. Az egyes részletszabályok hiánya nem eredményezi automatikusan a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, ugyanakkor valamennyi részletszabály betartása is okozhatja az eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes voltát {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [16] Az indítványozók a tisztességes eljárás részjogosítványát képező indokolt bírói döntéshez való joguk sérelmét állították amiatt, hogy a Fővárosi Ítéltábla nem jelölte meg egyértelműen, „hogy mely jogforrásra alapozva nem tartja az Irányelv hatálya alá tartozónak a sztornóbiztosítási díjat, a vízumügyintézési díjat és a vízumdíjakat.” Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában kifejtette, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata ugyanakkor következetes a tekintetben is, hogy nem minősíti alkotmányossági kérdésnek az egyébként megindokolt bírósági határozat indítványozó(k) által tévesnek, megalapozatlannak tartott érvelését {3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [52]}. Az Alkotmánybíróság „[a] tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem elvét vizsgálja” {3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [45]}, melybe nem tartozhat bele annak elemzése, hogy a bírósági döntések indokolásában szereplő bizonyítékok és érvek megalapozottak és helyesen értelmezettek-e, ez ugyanis kizárólag a jogalkalmazó hatásköre {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az indítványozók maguk állították indítvány-kiegészítésükben, hogy az EGK-irányelv „hatályával kapcsolatos alperesi érvek az eljárás részletkérdései közé tartoztak”, az első-és másodfokú bírósági tárgyalás fő kérdése – nem vitatottan – az volt, terheli-e az alperest kártérítési kötelezettség az EGK-irányelv nem megfelelő átültetésével kapcsolatban. Az indítványozók tehát – elismerten – maguk sem tulajdonítottak jelentőséget az alperes által felhozott érveknek, olyannyira nem, hogy részükről indokolatlannak tartották megcáfolni az alperes állításait a másodfokú eljárásban. Az Alkotmánybíróság számos döntésében egyértelművé tette, „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az, hogy a Fővárosi Ítéltábla döntése szerint a sztornóbiztosítási díj, a vízumdíj és a vízumügyintézés díja nem tartozik az EGK-irányelv hatálya alá, egyértelműen jogértelmezési kérdés, melynek felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel, ellenkező esetben ugyanis „szuperbírósági szerepben” járna el, amire még a tisztességes eljárás alapjoga sem adhat felhatalmazást a testület számára {3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [44]}. Az indítványozó(k) szerinti vélt vagy valós – rendes bíróságok által okozott – jogszabálysértések nem adhatnak alapot az Alkotmánybíróság eljárására {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}, ezért

az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványi elem vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadására és érdemi elbírálására nincs lehetőség.

- [17] 2.6. Az indítványozók beadványukban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joguk sérelmére is hivatkoztak, amiért csupán részleges kártérítést ítélt számukra a Fővárosi Ítéltábla. Tulajdonhoz fűződő alapjoguk megsértése – véleményük szerint – egyenesen következett az ítéltábla eljárás során tanúsított hatáskör-túllépéséből, azaz a bírósági eljárás tisztességtelenségéből.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban egyértelműen kimondja, hogy a rendelkezés főként a már megszerzett tulajdont óvja az elvonástól és korlátozástól, a függő helyzetben lévő tulajdoni igényekre a védelem nem terjed ki [3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]]. A már megszerzett tulajdonon kívül védelemben részesül az érdekeltek ellenszolgáltatásán, járulékfizetésén alapuló, társadalombiztosítási jogosultságokkal kapcsolatos közjogi váromány is [23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [140]].
- [19] Az indítványozók nem adták alkotmányjogi szempontból értékelhető magyarázatát annak, miért sérült a tulajdonhoz való joguk, egyetlen hivatkozásként az eljárás tisztességtelenségét – és ebből következően káruk csupán részbeni megtérítését – említették. Az Alkotmánybíróság a fentiekben már kifejtette, nem járhat el negyedfokú bírósági szerepben, kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja felül a bírósági döntéseket.
- [20] Az indítványozók az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok alapján azért állították a tulajdonhoz való joguk sérelmét, mert a másodfokú döntés hatására elesetek az általuk remélt kártérítés teljes összegétől, kérelmük tehát egyértelműen az ítélet felülbírálatára irányult, ezért indítványuk az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben állított alapjogsérelem vonatkozásában sem felel meg a befogadás kritériumainak.
- [21] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz befogadására a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetében kerülhet sor. Tekintettel arra, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza nem tesz eleget az Abtv. 29. §-ában foglalt egyik vagylagos feltételnek sem, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai, valamint – a tulajdonhoz való jog vonatkozásában – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján visszautasította..

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1858/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3188/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 117.Pkf. 636.936/2017/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda 1054 Budapest, Alkotmány utca 4., I/105., eljáró ügyvéd: dr. Galambos Károly ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 117.Pkf. 636.936/2017/3. számú végzése, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22. P.87.262/2017/4. és 22.P.87.262/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény I. cikkének (1)–(3) bekezdéseit, II. cikkét, IV. cikkének (1) és (2) bekezdéseit, XV. cikkének (1) és (2) bekezdéseit, XXVIII. cikkének (1)–(2) és (7) bekezdéseit, valamint az R) cikk (1)–(3) bekezdéseire és 28. cikkére tekintettel a Nemzeti Hitvallás egyes rendelkezéseit is. Az indítványozó egyidejűleg kérte, hogy az Alkotmánybíróság az eljárásának befejezéséig a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.87.262/2017/5. sorszámú jogerős végzésének végrehajtását „függeszse fel”.
- [2] 2. Az indítványban és a támadott bírósági határozatokban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó 2017. március 30-án kelt indítványában végrehajtás megszüntetése iránti keresetlevelet terjesztett elő a magyar állam ellen, részben elévülésre, részben arra hivatkozva, hogy a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (a továbbiakban: MNV Zrt.) a perköltség tekintetében nem képviselhetette a magyar államot, valamint az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 97. § (3) bekezdése alapján az ún. kisösszegű követelés bírósági végrehajtás útján nem érvényesíthető. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2017. április 7-én kelt végzésében hiánypótlásra hívta fel az indítványozót egyrészt arra vonatkozóan, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 366. §-ára tekintettel igazolja, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 41. §-a, illetve 56. §-a szerinti eljárást lefolytatták, másrészt arra, hogy az indítványozó a régi Pp. 24. § (1) bekezdése szerint valószínűsítse a pertárgy értékét, harmadrészt igazolja, hogy milyen okból, mely jogszabályi rendelkezés alapján illeti meg az illetékfeljegyzési jog, vagy rója le a végrehajtási ügyérték szerinti illetéket. Az indítványozó – állítása szerint – a hiánypótlásnak 2017. május 16-án kelt beadványában eleget tett, egyben az eljárás szabálytalansága miatt kifogást terjesztett elő, valamint kérte a perből a bíró kizárását. A kifogásban foglalt hivatkozás szerint, mivel a bíróság a keresetlevelet 2017. április 4. napján vette át, a régi Pp. és a Vht. rendelkezései szerint legkésőbb a 15. napra, azaz 2017. április 19-ig tárgyalást kellett volna kitűznie, ezzel szemben nincs észszerű magyarázat arra, hogy a 2017. április 7. napján kelt hiánypótlásra felhívó végzést, miért csak 2017. április 24-én adták postára. Állította az indítványozó kifogásában továbbá, hogy a Vht. 41. és 56. §-ai szerinti eljárásnak nincs jelentősége, mivel álláspontja szerint a végrehajtási eljárást ellene álképviselő indította, hiszen a magyar államot a végrehajtási eljárásban az MNV Zrt. nem képviselhetette volna. Hivatkozott az indítványozó arra is, hogy a pertárgy értékét keresetlevelében megjelölte, így az annak valószínűsítésére vonatkozó hiánypótlási felhívás jogszabályba ütközik. Mindezek alapján álláspontja szerint a hiánypótlás elrendelésére megalapozatlanul került sor, ezért kérte, hogy a bíróság intézkedjen a tárgyalás kitűzéséről. Végül – mivel úgy ítélte meg, hogy a tárgyalás kitűzésének halogatása indokolatlan és jogszabályba ütköző volt és ezért az eljáró bírótól az ügy tárgyalagos, pártatlan megítélése nem várható el –, elfogultságra hivatkozva kérte az indítványozó a bíró perből való kizárását és másik bíró kijelölését.

- [4] 2.2. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.87.262/2017/4. számú 2017. május 26-án hozott végzésével az indítványozónak az eljárás szabálytalansága miatti kifogását figyelmen kívül hagyta. Megállapította a bíróság azt, hogy a perindítás hatályai nem álltak be, mivel a keresetet a bíróság az ellenféllel még nem közölte, így az eljárás szabálytalansága elleni kifogás az eljárás ezen szakaszában nem terjeszthető elő, és mivel a hiánypótlást tartalmazó végzés ellen fellebbezésnek nincs helye, ezért azt az indítványozó az eljárást befejező határozatban kifogásolhatja. A bíróság az indítványozónak az eljárási határidőkkel, valamint a végrehajtási eljárás felfüggesztésével kapcsolatos kifogásaira a végzésben tájékoztatást adott. A határidők kapcsán a bíróság rögzítette, miszerint a keresetlevél 2017. április 4. napján érkezett, 2017. április 5-én került kiszignálásra, 2017. április 27-én (nyilvánvaló elírás, az indítványozó szerint a dátum 2017. április 7.) hozta meg a bíróság a hiánypótló végzést, melynek kiadása iránt 2017. április 18-án intézkedett. A posta 2017. április 26. napján és 2017. május 4. napján helyezett el értesítőt az indítványozó levélszekrényében, majd az indítványozó a hiánypótlási felhívást 2017. május 9. napján vette át. A bíróság szerint az eljárási határidők megsértésére nem került sor, az, hogy az indítványozó egy hónappal később vette kézhez a bíróság hiánypótlási felhívását, mint ahogy a keresetlevelét benyújtotta, az indítványozó saját magatartására vezethető vissza, mert a hiánypótlási felhívást csak a második postai értesítőt követő ötödik napon vette át.
- [5] 2.3. A Pesti Központi Kerületi Bíróság az indítványozó által bejelentett kizárási kérelem tárgyában hozott 9.Pk.220.094/2017/2. számú, 2017. június 8-án kelt végzésével a bíró kizárását megtagadta.
- [6] 2.4. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.87.262/2017/5. számú, 2017. június 16-án hozott végzésével a keresetlevelet a régi Pp. 130. § (1) bekezdés j) pontja alapján idézés kibocsátása nélkül elutasította. A végzésben tájékoztatta az indítványozót arról, hogy a keresetlevél beadásának jogi hatályai fennmaradnak, ha az indítványozó az elutasító határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelet szabályszerűen újra benyújtja, vagy követelését egyéb úton szabályszerűen érvényesíti.
- [7] 2.5. Az indítványozó fellebbezése alapján a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 117 Pkf.636.936/2017/3. számú végzésével a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.87.262/2017/5. számú végzését – a régi Pp. 259. §-ára és 253. §-ának (2) bekezdésére hivatkozva az indokolás pótlásával – helybenhagyta. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság helytállóan alkalmazta a régi Pp. 130. § (1) bekezdés j) pontját, azonban indokolása hiányos volt, mert nem jelölte meg, hogy a keresetlevél mely hiányosságai vezettek annak idézés kibocsátása nélküli elutasításához. A másodfokú végzés rámutatott arra, hogy mivel az indítványozó keresetét az első- és másodfokú perköltség tekintetében elévülésre alapította, amely a Vht. 41. §-a körében vizsgálható, továbbá a felülvizsgálati eljárásban megítélt perköltség körében a keresetben foglalt hivatkozás a Vht. 56. §-a szerinti eljárás lefolytatására alapot szolgáltat, így az elsőfokú bíróság helyesen hívta fel az indítványozót a Vht. említett rendelkezései szerinti eljárás lefolytatásának igazolására. A felhívásnak az indítványozó nem tett eleget, ezért a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül történő elutasítása ez okból megalapozott volt. Megállapította ugyanakkor a másodfokú bíróság azt is, hogy a pertárgyérték pontosítására tévesen hívta fel az elsőfokú bíróság az indítványozót, mert az a keresetlevélben megjelölésre került. Ugyanakkor a másodfokú bíróság szerint az illetékfeljegyzési jog jogszabályi, illetőleg ténybeli alapjának megjelölésére indokolatlan hívta fel az elsőfokú bíróság az indítványozót, e hiányosság pótlásának elmulasztása azonban önmagában nem indok a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítására. Az elsőfokú bíróságnak az indítványozót ismételtelen fel kellett volna hívnia a kereseti illeték lerovására és csak ennek elmulasztása esetén lett volna alkalmazható a régi Pp. 130. § (1) bekezdése szerinti jogkövetkezmény – állapította meg a másodfokú bíróság. A 22.P.87.262/2017/4. sorszámú végzéssel elbírált, eljárás szabálytalansága miatti kifogás nyomán a másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az indítványozó a tárgyalás kitűzésével összefüggésben emelt kifogást, amelynek pedig a fellebbezés alaptalansága folytán eljárásjogi jelentősége nem volt, hiszen az elsőfokú bíróság megalapozott döntése folytán tárgyalás kitűzésének nem volt helye. Végül rámutatott arra is, hogy az eljáró bíró kizárásának megtagadásáról rendelkező végzést nem bírálhatta felül, mert a régi Pp. 18. § (4) bekezdése értelmében a kizárás megtagadása miatt csak abban a fellebbezésben lehet panaszt tenni, amely az ügy érdemében hozott határozat ellen irányul, a szóban forgó esetben azonban az ügy érdemében határozat nem született, a bíróság az elsőfokú bíróság eljárást befejező végzését bírálta felül.
- [8] 3. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a támadott végzések sértik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(2) és (7) bekezdéseit azáltal, hogy alapos és kellő indok nélkül megakadályozták az indítványozó tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogának érvényesülését, keresetlevelének pártatlan

és érdemi elbírálását. Álláspontja szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet az, hogy az indokolás kiegészítésével törvényessé teheti-e a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatát, azaz az elsőfokú eljárásban eljáró egyesbíró „fejében levő gondolatokat” képes-e a másodfokú bíróság három bíróból álló, fellebbezést elbíráló tanácsa megfejteni és az elsőfokú végzés indokolását a fellebbezés kapcsán pótolhatja-e. Véleménye szerint az elsőfokú bíróságnak a régi Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörét a másodfokú bíróság nem veheti át, az indokolás kiegészítésével nem hagyhatja helyben az elsőfokú végzést, mert ezzel a másodfokú bíróság a fórumrendszer elkülönültségét és ezáltal a pártatlanságot sérti. Ugyancsak a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt az indítványozói érvelést, miszerint a keresetlevélnek nem volt olyan hiányossága, amely miatt azt el lehetett volna utasítani. Álláspontja szerint ugyanis okszerűtlen az a következtetés, hogy a Vht. 41. §-a és 56. §-a szerinti eljárás a perindítás feltétele, hiszen a kereset elsődlegesen az elévülésen és azon alapult, hogy a magyar államot nem képviselheti a perbeli követelés tekintetében az MNV Zrt. Nem vette figyelembe álláspontja szerint a másodfokú bíróság azt sem, hogy a fellebbezésnek tárgya volt a kizárás megtagadása és az eljárás szabálytalansága miatti kifogás is. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság 2017. április 7-én meghozott hiánypótlási végzése nem tekinthető ezen a napon meghozottnak, ha a postára adására csak két héttel később, 2017. április 24-én került sor. Az indítványozó úgy véli, hogy a fennálló tényekből és körülményekből, különösen a késedelmes postára adás tényéből arra lehet következtetni, hogy a végzés meghozatalára és a bíró által történő aláírására nem az iraton lévő napon (2017. április 7-én) került sor. Az indítványozó szerint továbbá a postai kézbesítésre vonatkozó jogszabály a címzett számára nem teszi kötelezővé azt, hogy a hivatalos iratot az első kézbesítésekor vegye át, a postai értesítő hátrahagyása pont azt a célt szolgálja, hogy a küldeményt a fél később is jogszerűen átvehesse. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság mintegy „megtorlasként sózta ezt” a kézbesítéssel kapcsolatos mulasztást a „nyakába.” Az indítványozó ezzel kapcsolatban állította az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való jogának sérelmét azért, mert az elsőfokú bíróság által a felperesre hárított köteleességszegést fenntartotta a másodfokú bíróság is. Állította az indítványozó az Alaptörvény XV. cikkében foglalt törvény előtti egyenlőség követelményének sérelmét is, mert az eljáró bíróságok megakadályozták a perbevitelt jognak tárgyaláson való érvényesítését, ezáltal – véleménye szerint – az indítványozó mint felperes nem lehetett egyenlő jogú az alperes magyar állammal. Végül hivatkozott az indítványozó arra, hogy az Alaptörvény IV. cikkében foglalt szabadsághoz és biztonsághoz való jogát is sértették a támadott bírói döntések, mert a szabadság és biztonság körébe tartozik a jogi biztonság feltételeinek megteremtése, tehát az, hogy a bíróság előre láthatóan, az időrendben meghatározott eljárás pontos betartásával, kiszámíthatóan hozzon a kereset tárgyában döntést. Jelen ügyben azonban álláspontja szerint a bíróságok nem adtak arra választ, hogy milyen hiányosság tette lehetetlenné a kereset tárgyalásra való kitűzését.

- [9] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [10] 4.1. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság végzését 2017. december 11-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2018. február 8-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában – tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett végzések megsemmisítésére.
- [11] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [12] 4.2. Megállapította ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, R) cikkének (1)–(3) bekezdései, a 28. cikke, és – önállóan – az I. cikkének (1)–(3) bekezdései nem tartalmazzák az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikke,

IV. cikkének (1)–(2) bekezdései, XV. cikkének (1)–(2) bekezdései, valamint XXVIII. cikkének (2) bekezdése vonatkozásában alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.

- [13] 4.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseire hivatkozva az alkotmányjogi panaszban is valójában azt a törvényességi kérdést vitatta, hogy az MNV. Zrt képviselhet-e a magyar államot vagy sem és ennek alapján fogalmilag egyáltalán felmerülhet-e vele szemben a régi Pp. 130. § (1) bekezdés *j*) pontjának alkalmazása a Vht. 41. §-ára és 56. §-ára hivatkozással. Ugyancsak a régi Pp. szabályainak törvényességi szempontú értelmezését igényli – és nem tekinthető alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek – az, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása során az elsőfokú bíróság végzését az indokolás pótlásával helybenhagyhatja-e, ahogyan törvényértelmezési kérdés az eljáró bíró kizárásának megtagadásáról rendelkező végzés konkrét esetben történő felülbíráhatósága is. Végül az indítványozónak az a szubjektív vélekedése, miszerint a hiánypótlásra felhívó végzés meghozatalára nem az ott megjelölt napon került sor, az Alkotmánybíróság eljárásában nem volt vizsgálható.
- [14] Fentiek szerint megállapítható, hogy az indítványozó kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben meghozott bírósági végzéseket kizárólag a régi Pp. szabályainak az indítványozó érvelése szerinti értelmezéssel, törvényességi indokok alapján semmisítse meg.
- [15] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható [lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]].
- [16] 5. Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, 52. § (1b) bekezdésében és a 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.
- [18] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.87.262/2017/5. sorszámú jogerős végzését az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a fentiekre tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/372/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3189/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.139/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19-21.) jogi képviselője útján (dr. Klamár István jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.139/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.029/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban, középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperest 2013. január 1-jétől a D fizetési osztály 10. fizetési fokozatába sorolta, ahol illetményét 125 400 Ft-ban állapította meg, amely 99 738 Ft (kerekítve 99 700 Ft) garantált illetményből és 25 700 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Az indítványozó intézkedésével 2015. január 1-jétől a felperes illetményét módosította, a garantált illetményt 99 738 Ft-ban (kerekítve 99 700 Ft), a garantált bérminimumra történő kiegészítésének összegét 22 300 Ft-ban, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt pedig 3 400 Ft-ban állapította meg, így illetménye összesen 125 400 Ft maradt.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [5] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói többletilletmény az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményen felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet.
- [6] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Amennyiben a garantált illetmény mértéke a jogszabály alapján emelkedett, és a felek között nem jött létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, illetve a munkáltató írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményről, akkor annak összege nem módosulhatott. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nézve a munkáltatót írásbeli intézkedési és ezzel kapcsolatban tájékoztatási kötelezettség terheli. Az indítványozó

tévesen állapította meg, hogy az összilletményen belül a garantált illetmény növekedését a munkáltatói többlet-illetmény automatikusan fedezte.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint az Mt. 46. § szerinti tájékoztatási kötelezettség kizárólag az illetményre és az azon túli elemekre terjed ki, az illetményen belüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze nem.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott, a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészeiről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria meg-egyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más–más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [11] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [12] Az indítványban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyeken az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabály-

szövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelettel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.

- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [15] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről–esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [18] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [19] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.139/2017/5. számú ítéletét 2017. augusztus 3-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. szeptember 28-án nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jog sérelemmel. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.139/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]] – lehet alapítani. Az indítványozó sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe.

- [22] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarációs jellegű [3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [23] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintetével arra, hogy sem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése az indítványozó által előadott összefüggésben, sem pedig az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése vagy 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b*) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak [3119/2017. AB határozat, Indokolás [26]]. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta [3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]]. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye az indítvány érdemi vizsgálatának.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]]. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására [3364/2017. (XII.22.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás

- [34]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.
- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [29] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [30] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1973/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3190/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.104/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján (dr. Klamár István jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.104/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.021/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. január 1-jétől 114 100 Ft-ban állapította meg, amely 84 925 Ft (kerekítve 84 900 Ft) garantált illetményből, 6 000 Ft garantált bérminimumra történő kiegészítésből és 23 100 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Az indítványozó intézkedésével a felperest 2014. január 1-jétől a D fizetési osztály 5. fizetési fokozatába sorolta, ahol 86 900 Ft garantált illetményt, 2 000 Ft garantált bérminimumra történő kiegészítést és 29 100 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, összesen 118 000 Ft illetményt állapított meg számára. Az indítványozó 2015. január 1-jétől a felperes illetményét ismételten módosította, a garantált illetményt 86 900 Ft-ban, a garantált bérminimumra történő kiegészítésének összegét 35 100 Ft-ban állapította meg, így illetménye összesen 122 000 Ft-ra változott.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [5] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói többletilletmény az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményen felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet.
- [6] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Álláspontja szerint a garantált illetménybe a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész nem tudható be, így a felperest a garantált illetményre kiegészí-

téssel együtt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész is megillette. A munkáltatónak lehetősége van a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt., az Mt., a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 390/2012. (XII.20.) Korm. rendelet, a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 483/2013. (XII. 17.) Korm. rendelet, kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 347/2014. (XII. 29.) Korm. rendelet, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi szerveknél foglalkoztatott közalkalmazottak részére rendvédelmi ágazati pótlék megállapításáról szóló 29/2015. (VI. 15.) BM rendelet egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint az Mt. 46. § szerinti tájékoztatási kötelezettség kizárólag az illetményre és az azon túli elemekre terjed ki, az illetményen belüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nem.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott, a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változsról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria megegyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más–más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [11] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [12] Az indítványban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyeken az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte

a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.

- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelettel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [15] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része. [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [18] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [19] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.104/2017/5. számú ítéletét 2017. augusztus 3-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. szeptember 28-án nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jog sérelemmel. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.104/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati

lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe.
- [22] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarációs {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédanyag szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani. {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [23] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintetével arra, hogy sem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése az indítványozó által előadott összefüggésben, sem pedig az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése vagy 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye az indítvány érdemi vizsgálatának.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatáskö-

- re a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.
- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [29] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [30] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1974/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3191/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.048/2017/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Közép-dunai Halászati Korlátolt Felelősségű Társaság (jogi képviselő: dr. Orosz Dániel ügyvéd, Kőnig és Orosz Ügyvédi Iroda, 1031 Budapest, Varsa utca 5., a továbbiakban indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.048/2017/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy felperese) meghatározott halgazdálkodási vízterület haszonbérelője, az Országos Halgazdálkodási Adattárban a halgazdálkodásra jogosultak nyilvántartásában szerepelt. 2016. január 5-én jogfenntartó nyilatkozatot terjesztett elő a Fejér Megyei Kormányhivatalnál (a továbbiakban: elsőfokú hatóság), a halgazdálkodási területre fenntartotta a haszonbérleti szerződéssel részére átengedett halgazdálkodási jogát. A Horgász Egyesületek egyik megyei szövetsége (a továbbiakban: Szövetség) 2016. január 20. napján haszonbérleti szerződést kötött a halgazdálkodási területre a Földművelésügyi Minisztériummal. Az elsőfokú hatóság határozatával az indítványozót mint a halgazdálkodási vízterület haszonbérelőjét, az Országos Halgazdálkodási Adattárban a halgazdálkodásra jogosultak nyilvántartásából 2015. december 31-ével törölte. Ezzel egyidejűleg a Szövetséget és a Horgász Egyesületek másik szövetségét halgazdálkodási jogosultként 2016. január 1-jétől 15 éves időtartamra nyilvántartásba vette. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró alperesi jogelőd az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az indítványozó ezt követően keresetet terjesztett elő a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, amely jogerős ítéletével az alperes határozatát - az elsőfokú határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. A megismételt eljárásra vonatkozó utasításként rögzítette, hogy az elsőfokú hatóságnak arról kell döntést hoznia, hogy az Országos Halgazdálkodási Adattárban a halgazdálkodási vízterületre halgazdálkodási jogosultként kit jegyez be.
- [3] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, kérve annak hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását. A Kúria a – jelen alkotmányjogi panasszal támadott – Kfv.VI.37.048/2017/13. számú ítéletében a felülvizsgálati kérelmet megalapozottnak találta, a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a keresetet elutasította. A Kúria ítéletének indokolása szerint az elsőfokú bíróság az alperesi határozat jogszerűségének felülvizsgálatára irányuló közigazgatási perben hatáskörét és illetékességét meghaladva vizsgálta az új haszonbérleti szerződés érvényességét és állapította meg azt, hogy az érvénytelenség okán az indítványozó halgazdálkodási nyilvántartásból való törlése és az új haszonbérelő bejegyzése a jogszabályokban foglaltakkal ellentétes módon történt. Hangsúlyozta, hogy a hatóságok által vezetett deklaratív nyilvántartásba való bejegyzésre és törlésre irányuló eljárásban kizárólag a haszonbérleti szerződés létének ténye, illetve a haszonbérlet kezdeteként megjelölt időpont bírt jelentőséggel. A haszonbérleti szerződés érvényességének vizsgálatára sem a közigazgatási eljárásban, sem az elsőfokú bíróság eljárásában jogi lehetőség nem volt.
- [4] 3. Az indítványozó a Kúria ítéletével szemben az Abtv. 27. § alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve annak megsemmisítését, mivel az – állítása szerint – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Indokolása alapján az ítélet azért sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a Kúria megsértette a Pp. 270. § (1) bekezdését és a 275. § (1) bekezdését, figyelmen kívül hagyta a Ptk.

6:88. § (1) bekezdését, a Kúria döntése ellentétes az annak elvi tartalmaként megfogalmazott tétellel, a Kúria hiányosan, a rendelkezésre álló iratokkal valamint a valós tényekkel ellentétesen állapította meg a döntése alapjául szolgáló tényállást, továbbá elmulasztotta annak megindokolását, hogy az iratokból egyértelműen kiolvasható egyes tényeket milyen okból nem vett figyelembe vagy tekintett irrelevánsnak döntése meghozatalakor. A panaszos szerint a Kúria az általa hivatkozott jogszabályok téves értelmezése eredményeként állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság hatáskörét és illetékességét meghaladva hozott ítéletet a közigazgatási perben.

- [5] 4. Az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e a befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott.
- [6] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőn belül érkezett be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog indítványozó szerinti sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény – indítványozó szerint – megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a feltételnek is, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]; az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont]. Azonban az indítvány nem felel meg annak a feltételnek, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó (Abtv. 29. §).
- [7] A benyújtott alkotmányjogi panasz valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírói döntés megállapításainak és következményének tartalmi, és nem alkotmányossági kritikája. Az indítványozó a Kúria döntésével szembeni kifogásait fogalmazza meg, alkotmányossági érvelést azonban alkotmányjogi panaszja ténylegesen nem tartalmaz. Az indítványozó lényegében csak beidézi az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és két alkotmánybírói határozatot, de indokolásként csak a vélt vagy valós jogszabálysértéseket írja le.
- [8] Az Alkotmánybíróság arra számos határozatában rámutatott, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon [elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az a tény, hogy a Kúria az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [9] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik” [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Ez a megközelítés a jogszabályok bírói eljárások során történő értelmezésére is irányadó. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a jogalkalmazói tevékenység során „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]]. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a bíróság egy-egy bizonyítási indítványt, bizonyítékot milyen szempontok alapján és miként értékelt) felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. A tisztességes eljárás alapjoga pedig nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti «szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” [elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].

- [10] Az indítványozó által az Alaptörvény felhívott rendelkezésének állított sérelme kapcsán felvetett érvek így nem minősülnek az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- [11] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.048/2017/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2081/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3192/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.21.562/2016/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Lomnici Zoltán, 1188 Budapest, Bocskai utca 41/B., földszint 3.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló peres eljárás (a továbbiakban: egyedi ügy) folyamán hatályban volt, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 359/C. § (2) bekezdésére hivatkozással kérte az Alkotmánybíróságot, hogy hívja fel az első fokon eljárt bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy I. rendű alperese volt. Az indítványozó és a felperes, aki az indítványozó féltestvére, $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$ arányban volt tulajdonosa egy családi házas ingatlanok, valamint egy üdülő ingatlanok (a továbbiakban együtt: perbeli ingatlanok). A perbeli ingatlanok tulajdonjogát törvényes öröklés jogcímén szerezték meg, tulajdonjoguk 2008 áprilisában került bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba. A keresetlevél benyújtásának idején a családi házas ingatlan az indítványozó, valamint édesanyja, az egyedi ügy II. rendű alperese használta. A felperes 2007. augusztus 17-én vette birtokba az üdülő ingatlant, mert az az állagmegóvás érdekében indokolt volt.
- [3] Keresetében a felperes azt kérte, hogy a bíróság a felperes általi megváltással szüntesse meg a perbeli ingatlanokon fennálló közös tulajdont, és az ingatlanokat bocsássa a felperes kizárólagos tulajdonába. A felperes továbbá kártérítési követeléssel élt az alperesekkel szemben, amiért elmulasztották az állagmegóvás érdekében szükséges beruházásokat, ez pedig az ingatlanok értékcsökkenését eredményezte. A felperes emellett igényt tartott az indítványozó helyett általa megfizetett hagyatéki tartozások, az indítványozó fogyasztásából származó víztartozás, az üdülő ingatlan birtokbavételével felmerült összeg, valamint a családi házas ingatlan vonatkozásában többlehasználati díj megtérítésére. A felperes kérte a bíróságtól, hogy jogosítsa fel őt ezen összegek megváltási árba történő beszámítására. Az indítványozó a kereset elutasítását kérte, továbbá a családi házas ingatlan vonatkozásában a természetbeni megosztást, az üdülő ingatlan vonatkozásában az időbeni megosztást kérte. Az indítványozó mindezek mellett viszontkeresetet terjesztett elő többlehasználati díj megfizetése, valamint állagmegóvó felújítási, karbantartási és fenntartási munkák ellenértékének a fele megtérítése iránt, egyúttal beszámítási kifogást is előterjesztett az állagmegóvással felmerült költség, a gáztartozás fele és a kerti munkák ellenértéke vonatkozásában.
- [4] Az első fokon eljárt Fővárosi Törvényszék a perbeli ingatlanokon fennálló közös tulajdont megszüntette, és az indítványozónak az azokon fennálló tulajdoni hányadát megváltási ár ellenében a felperes tulajdonába adta, továbbá a családi házas ingatlan vonatkozásában kártérítés megfizetésére kötelezte az alpereseket. Az ügyben beszerzett szakértői véleményre támaszkodva kifejtette az elsőfokú ítélet indokolásában, hogy a családi házas ingatlan állapota nem alkalmas a természetbeni megosztásra, arra csak a szakértő által megállapított forgalmi értékhez képest aránytalanul nagy költséggel kerülhetne sor, ezért a közös tulajdon megváltás általi megszüntetése indokolt, amelyre a felperes bizonyította, hogy megfelelő fedezettel rendelkezik. Megállapította, hogy a családi házas ingatlan értékcsökkenése az alperesek felróható mulasztásával okozati összefüggésben következett be, ezért egyetemlegesen kötelesek a szakértő által megállapított kár felének – vagyis az indítványozó tulajdoni hányadával arányban álló részének – a megtérítésére. Továbbá a felperes kérésének megfelelően a megváltási árba beszámította a hagyatéki tartozások indítványozóra eső részét, a víztartozást, valamint az üdülő ingatlan birtokbavételével felmerült összeget. A Fővárosi Törvényszék ezt meghaladóan elutasította a keresetet, továbbá elutasította az indítványozó viszontkeresetét és beszámítási kifogását.

- [5] Az alperesek fellebbeztek az elsőfokú ítélettel szemben. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla részben megváltoztatta az elsőfokú ítéletet oly módon, hogy az üdülő ingatlanok a felperes tulajdonába eső részét az indítványozó tulajdonába adta, a családi házas ingatlan megváltási árának összegét leszállította, az alpereseket terhelő kártérítési kötelezettséget megállapító, valamint a beszámítási kifogást elutasító rendelkezést mellőzte, továbbá leszállította az alpereseket terhelő perköltség összegét, egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [6] Az alperesek felülvizsgálati kérelemmel fordultak a Kúriához. Előadták, hogy álláspontjuk szerint a tényállás felderítetlen, az érdemi döntés megalapozatlan. Vitatták az ügyben kirendelt szakértő szakértői véleményének helytállóságát, továbbá kifogásolták, hogy az eljáró bíróságok nem adtak helyt az ő bizonyítási indítványaiknak, illetve nem vették figyelembe az általuk felkért igazságügyi szakértő szakvéleményét, noha ez a perben megállapítottánál jelentősen magasabb összegben határozta meg a családi házas ingatlan értékét, emellett azt a természetbeni megosztásra is alkalmasnak találta. Az eljáró bíróságok az alpereseknek a természetbeni megosztás lehetőségénél fogva előadott érveit sem vették figyelembe.
- [7] A Kúria a II. rendű alperes felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmével szemben a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolásában arra mutatott rá, hogy a felülvizsgálati kérelem a régi Pp. bizonyításra és a bizonyítékok értékelésére vonatkozó szabályainak megsértésén alapul, azonban a bírói mérlegelés csak akkor lehet felülvizgálható alapja, ha az kirívóan okszerűtlenül, a per adataival vagy a logika alapvető szabályaival ellentétesen történt, ilyen ok azonban az egyedi ügyben nem áll fenn. Az új szakértő alperesek által indítványozott kirendelésének nem álltak fenn a régi Pp.-ben rögzített feltételei, a szakértő írásbeli kiegészítésben és szóbeli előadásban is részletes magyarázatot adott a felmerülő kérdésekre. A közös tulajdon megváltás útján való megszüntetése, a hagyatéki tartozások elévülése, az alperesek által követelt többlehasználati díj, valamint az indítványozó beszámítási kifogását illetően a Kúria maradéktalanul egyetértett az eljáró bíróságok ítéleteinek indokolásával.
- [9] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jogának sérelmét állítja, és a Kúria ítéletének megsemmisítését kéri a Fővárosi Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék ítéleteire kiterjedően.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapvető jogát megsértve helytelenül értékelték az egyedi ügy elbírálására szolgáló bizonyítékokat, téves ténymegállapításokat tettek és az alpereseket elzárták a megfelelő bizonyítás lehetőségétől. Súlyos eljárásjogsértésként értékelendő különösen az, hogy a kirendelt szakértő véleményét annak irreális megállapításai ellenére figyelembe vették. Nem vizsgálták továbbá kellő alaposan a felperes állításainak valóságtartalmát. Végül az indítványozó előadta azt is, hogy a felperesnek a hagyatéki tartozások fele összege iránti követelése, amelyet az eljáró bíróságok megítéltek a számára, még az örökösök életében elévült.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [12] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [13] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította indítványában, és a sérelem megvalósulását abban látta, hogy a bíróságok nem tettek kellően eleget indokolási kötelezettségüknek, illetve elmulasztották bizonyítási kötelezettségüket, mert nem adtak helyt az indítványozó bizonyítási indítványaiknak. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alaposan vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot [lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]]. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmas szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dog-

matikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [14] A jelen ügyben a rendelkezésre álló iratokból kitűnően az indítványozó és a II. rendű alperes mindenképp a szakértői vélemény helytállóságát kérdőjelezték meg, valamint azt kifogásolták felülvizsgálati kérelmükben, hogy az eljárási bíróságok nem vették figyelembe az álláspontjukat alátámasztó bizonyítékokat; és az indítványozó ezt értékeli az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő eljárásnak alkotmányjogi panaszában is. Ugyanakkor a Kúria az ítéletében a per során megállapított tényeket és törvényi előírásokat alapul véve megindokolja, miért volt indokolatlan újabb szakértő kirendelése, valamint az, hogy az eljárási bíróságok nem vették figyelembe sem az alperesek által előadott körülményeket, sem az általuk a másodfokú eljárásra beszerzett szakvéleményt. A Kúria ítélete ugyancsak kitér az egyedi ügy egyéb kérdéseire: a megváltás indokoltságára, a hagyatéki tartozások elévültségére, a víztartozásra, a többlethasználati díjra és az indítványozó beszámítási kifogására. Mindezek olyan, a rendes bíróságok mérlegelési szabadsága körébe tartozó kérdések, amelyek nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [15] Hasonlóképp nem észlelt az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéletábrán és a Fővárosi Törvényszéknek az indítványozó által szintén kifogásolt ítéleteiben sem olyan sérelmet, amelyek a jogerős ítélet hatályában való fenntartása esetén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének az Abtv. 29. §-a szerinti sérelmét eredményezhették. Az eljárási bíróságok kellő alapossággal számot adtak az egyedi ügyben felmerült – és fentebb felsorolt – tény- és jogkérdések eldöntésének indokairól, az indítványban előadottak pedig kizárólag e mérlegelés – az indítványozóra nézve hátrányos – eredményét kifogásolják, ezért az indítvány érdemi vizsgálatának az Abtv. 29. § szerinti feltételei nem teljesültek.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [17] 5. Az indítványozó kérte – a régi Pp. 359/C. § (2) bekezdésére tekintettel – az első fokon eljárási bíróság felhívását a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztésére. Az Abtv. 61. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság eljárásában kivételesen a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel a bíróságot, ha az az alkotmánybírósági eljárás várható tartamára vagy a várható döntésre tekintettel [a) pont], súlyos és helyrehozhatatlan kár vagy hátrány elkerülése érdekében [b) pont], vagy más fontos okból [c) pont] indokolt, és a bíróság az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján a döntés végrehajtását nem függesztette fel. Mivel az Alkotmánybíróság eljárása e végzéssel lezárult, a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó kérelemről mint okafogyottá vált indítványi elemről az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie {3170/2017. (VII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]}.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/6/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3193/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.551/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Társaság a Szabadságjogokért Egyesület, 1136 Budapest, Tátra utca 15/b.) jogi képviselője útján (dr. Hüttl Tivadar ügyvéd, 1136 Budapest, Tátra utca 15/b.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó 2016. február 19-én közérdekű adatigénytet terjesztett elő a Nemzeti Média és Hírközlési Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság). Az indítványozó két pontba foglalta kérését, ezek az alábbiak voltak:
- [2] – Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 92/A. §-ának hatálybalépésétől adatigényünk beérkezésének napjáig (tehát a 2014. január 1-je és 2016. február 19-e közötti időszakban) a Hatóság hány alkalommal rögzített a Központi Elektronikus Hozzáférhetlenné Tételi Adatbázisban (a továbbiakban: KEHTA) – a büntetőügyekben eljáró bíróságok megkeresésére – elektronikus adathoz való hozzáférés ideiglenes megakadályozására irányuló kötelezettséget?
- [3] – A KEHTA-ba az 1. kérdés szerint bevezetett, az elektronikus adathoz való hozzáférés ideiglenes megakadályozására irányuló kötelezettségek tekintetében adatigényünk beérkezésének napjáig
- a) hány esetben került sor – jogalap szerinti lebontásban – az adatbázisban rögzített kötelezettség törlésére a Be. 158/D. § (7) és (8) bekezdése alapján?
- b) hány esetben került sor az adatbázisban rögzített kötelezettség véglegesítésére a Be. 596/A. § (6) bekezdése alapján? Kérjük válaszukban jelöljék meg azt is, hogy a véglegesítést elrendelő határozatát az eljáró bíróság a Be. 596/A. § (1) bekezdésének mely pontjára alapította.
- [4] A fenti megkeresésre a Hatóság 2016. február 25-én kelt válaszlevelével valamennyi kért adat kiadását megtagadta azon az alapon, hogy az Eht. 159/B. § (3) bekezdése alapján „a KEHTA adatai nem nyilvánosak”.
- [5] Ezt követően az indítványozó keresetet terjesztett elő a Hatósággal szemben. Keresetében előadta, hogy adatigénye nem a KEHTA adatbázisban található konkrét adatok, hanem az adatbázisban szereplő adatokra vonatkozó statisztikai számadatok megismerésére irányult, mely számadatok titokban tartásához nem fűződik alkotmányosan elfogadható legitim érdekek.
- [6] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 36.P.21.366/2016/3. számú ítéletével kötelezte a Hatóságot az első pont szerinti adatigény teljesítésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [7] A felperes, illetve az alperes fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.122/2016/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, s a felperes fellebbezésének eleget téve kötelezte az alperes Hatóságot, hogy közölje az adatigény második pontjában kért adatokat is.
- [8] Ezután a Hatóság 2016. december 23-án kelt válaszlevelével „az adatigénylés teljesítéseként” az alábbiakról tájékoztatta az első, illetve a második pontba foglalt kérdés kapcsán indítványozót. Az 1. pontba foglalt kérdésre adott válasz: „[a] Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság az Eht. 92/A. §-ának hatálybalépésétől kezdve az adatigény beérkezésének napjáig (2016. február 19.) a büntetőügyekben eljáró bíróságok megkeresésére egyetlen alkalommal sem rögzített a KEHTA-ban elektronikus adathoz való hozzáférés ideiglenes megakadályozására irányuló kötelezettséget.”
- [9] A második pontba foglalt kérdésre adott válasz: „[a]z első pontra adott válaszukból következően egyetlen esetben sem került sor az adatbázisban rögzített kötelezettség törlésre a Be. 158/D. § (7) és (8) bekezdése alapján, továbbá egyetlen esetben sem került sor az az adatbázisban rögzített kötelezettség véglegesítésére

- a Be. 596/A. § (6) bekezdése alapján, és ebből következően a véglegesítést elrendelő határozat alapjára (Be. 596/A. § (1) bekezdés valamely pontja) vonatkozó adat sem jelölhető meg.”
- [10] A másodfokú ítélettel szemben ugyanakkor az alperes Hatóság felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Álláspontja szerint a jogerős ítélet az Eht. 159/B. § (3) bekezdésébe, valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 27. § (2) bekezdés c) és g) pontjaiba ütközött. A Hatóság szerint az Infotv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy ha a közérdekű adat megismerését törvény korlátozza, úgy az érintett adatokból nyert statisztika ettől függetlenül megismerhető; az adott esetben pedig az igényelt adatok a KEHTA-val, annak az Eht. által nem nyilvánosnak minősített tartalmával összefüggésbe hozhatók. A Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletnek a keresetet részben elutasító rendelkezését helyben hagyta, ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [11] Ezután az indítványozó a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott Pfv.IV.20.551/2017/4. számú ítélete ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kezdeményezve e döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint az ítélet sérti az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében garantált jogát a közérdekű adatok megismeréséhez. Az indítványozó vitatta azt a jogértelmezést, amely szerint nem megismerhető, hogy bűncselekmény szerinti bontásban hány esetben került sor a KEHTA rendszerében elektronikus adat ideiglenes, illetve végleges hozzáférhetetlenné tételére irányuló rendelkezés rögzítésére. Az indítványozó szerint a támadott bírói döntés úgy adott engedélyt az adatnyilvánosság korlátozására, hogy e korlátozás legitim, valódi törvényes indokát nem jelölte meg, s nem értékelte a megismerési korlát és nyilvánosság-korlátozás közötti logikai kapcsolat fennállását. Ennélfogva az indítványozó szerint a támadott ítélet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését sértő módon korlátozta az alapvető jogát.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kell vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [13] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben benyújtott panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó képviselője 2017. augusztus 31-én vette át, alkotmányjogi panaszát az indítványozó jogi képviselője 2017. október 26-án terjesztette elő) az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadta. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott kúriai ítélettel lezárt perben felperes volt – fennáll.
- [14] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt kötelező indítványi elemeket. Az indítványozó
- megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely megalapozza az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására;
 - megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Kúria Pfv.IV.20.551/2017/4. számú ítélete);
 - megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog [VI. cikk (2) bekezdése] sérelmét;
 - kifejtette a közérdekű adatok megismeréséhez való Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét, e vonatkozásban előadta a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtését;
 - előterjesztett kifejezett kérelmet a támadott ítélet megsemmisítésére.
- [15] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Jelen ügyben az indítványozó a közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmére hivatkozott, mivel adatigénye teljesítésének megtagadását – álláspontja szerint – a bíróság Alaptörvénybe ütköző jogértelmezés útján tette lehetővé. Megállapítható ugyanakkor az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben, hogy az alperes Hatóság a jogerős ítéletet követően az indítványozó adatigénylési kérelmét teljesítette, az adatigénylésben foglalt kérdéseket érdemben megválaszolta.
- [17] Az Alkotmánybíróság a 3276/2017. (X. 19.) AB végzésében rögzítette az alábbiakat: „[a]z Abtv. 27. §-a értelmében az »alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés [...] az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti«. Az alkotmány-

jogi panasz tehát az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Jogorvoslati jellege folytán az indítványozó szempontjából alapvetően »csak akkor van értelme az Alkotmányban biztosított jogok megsértése miatti panasznak, ha az Alkotmánybíróság eljárása folytán jogséreلمe orvosolhatóvá válik« {57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 282.; 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [24]}, illetve kivételes esetben akkor, ha az indítványozó fennálló jogséreلمének reparálására az időmúlásra tekintettel ugyan már nem kerülhet sor, de a döntés megsemmisítése az adott ügyben morális elégtételt jelenthet a jogséreلمet szenvedettnek, az alkotmánybírószági határozatban ismertetett szempontok pedig iránymutatóul szolgálhatnak a hasonló jogvitákban eljáró bíróságok számára {lásd összefoglaló jelleggel: 15/2017. (VI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. A jogséreلم reparálhatósága tehát nem feltétlenül, azonban az Alaptörvényben biztosított jog séreلمének a panasz benyújtásakor való fennállása minden alkotmányjogi panasz immanens fogalmi eleme. Hangsúlyozandó azonban, hogy »morális elégtétel« nyújtására csak akkor van lehetőség, ha az alkotmányjogi panasz benyújtásakor a jogséreلم – a bírósági döntés folytán – fennáll, az indítványozó pedig e jogséreلم orvoslása érdekében fordul az Alkotmánybírósághoz, és a séreلم utóbb, az Alkotmánybíróság eljárása alatt válik reparálhatatlanná.

- [18] Jelen ügy sajátossága azonban az, hogy az indítványozó [...] az alkotmányjogi panasz benyújtásának időpontjában, sőt, már a támadott bírósági ítéletek meghozatalakor is az igényelt közérdekű adatok birtokában volt. Ez azt jelenti, hogy a panaszos valójában nem Alaptörvényben biztosított jogának védelme érdekében fordult az Alkotmánybírósághoz, kérelme pusztán arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a támadott bírósági ítélet jogszerűségét vizsgálja meg, tehát hogy hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. Azonban »az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi«, »[a] bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe«. »Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna« {lásd először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}» (Indokolás [19]–[21]).
- [19] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság — a 3276/2017. (X. 19.) AB végzéssel azonos módon — a jelen indítványt érintően is megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének a séreلمére történő hivatkozás nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az indítvány befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2070/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3194/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.729/2016/4. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (Dr. Börcsök Rita, 6720 Szeged, Kárász utca 16., III/25.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria 2017. július 5-én-én meghozott Kúria Mfv.I.10.729/2016/4. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott ítélet ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, XIII. cikkével, illetve 29. cikk (3) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az indítványozó 1975. január 15. napjától állt ügyészségi szolgálati jogviszonyban, 2010. március 1. napjától vezető ügyészként teljesített szolgálatot. A Legfőbb Ügyész 2015. október 20. napján kézbesített intézkedésével az indítványozó ügyészségi szolgálati viszonyát 2016. április 30. napjával felmentéssel megszüntette, a Legfőbb Ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (továbbiakban: Üsztv.) 36. § (1) bekezdés *b*) pontja és (4) bekezdése alapján, mivel az indítványozó a nyomozó ügyészségek átszervezése miatt felajánlott beosztott ügyészi munkakört nem fogadta el. Az indítványozó nem kapott végkielégítést, ezért keresetében a végkielégítés (valamint annak kamatai) megfizetésére kérte kötelezni a Legfőbb Ügyészséget, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint nem álltak fenn az Üsztv. 42. § (3) bekezdésében írt, a végkielégítés fizetését kizáró feltételek. Az első fokon eljáró bíróság ítéletével a keresetet elutasította, azonban a fellebbezést követően a törvényszék az ítéletet részben megváltoztatta és az indítványozó részére 8 112 080 Ft végkielégítést és ennek 2015. november 6. napjától számított, az érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát ítélte meg. A törvényszék ítéletében foglaltak szerint ugyan az indítványozó az Üsztv. 42. § (3) bekezdésének alkalmazásában nyugdíjasnak minősül, mert az ügyészségi szolgálati viszonya megszűnését követő napon a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18. § (1)–(2) bekezdésében írt feltételeknek megfelelt, azonban a 42. § (3) bekezdés második mondatában az egyes tagmondatokat elválasztó írásjelek, illetve kötőszó nyelvtani értelmezésével arra a következtetésre jutott, hogy az ügyész akkor nem jogosult a végkielégítésre, ha egyben a felmentését a 36. § (1) bekezdés *f*) pontjára tekintettel maga kéri.
- [3] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az Mfv.I.10.729/2016/4. sorszámú ítéletével a másodfokon hozott ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria ítéletében foglaltak szerint valamennyi jogállási törvény esetén megállapítható, hogy a végkielégítés fizetésének célja az állását elveszítő, és így egzisztenciálisan kiszolgáltatottá váló munkavállaló anyagi megsegítése. Ugyanakkor a jogalkotó a más munkavégzésre irányuló jogviszonyokat szabályozó törvényekben sem kívánja végkielégítésben részesíteni azt a munkavállalót, akinek a magatartása, illetve nem egészségügyi alkalmatlansága idézi elő a felmentését. Amennyiben figyelembe vesszük a végkielégítés jogalkotói célját, akkor értékelni kell, hogy a nyugdíjra jogosultság megszünteti az egzisztenciális kiszolgáltatottságot. Ezért az elsőfokú bíróság jogértelmezése a helyes arról, hogy az Üsztv. 42. § (3) bekezdése második mondata első részében nem együttes feltételről van szó, mert nem jár végkielégítés az ügyésznek, nemcsak akkor, ha felmentését nyugdíjas minősülésére maga kéri, hanem ilyen kérelem hiányában is nyugdíjasnak minősülő felmentett ügyésznek sem.
- [4] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletének meghozatala során nem vette figyelembe az Alaptörvény 29. cikk (3) bekezdésében foglaltakat, amely szerint a legfőbb ügyész kivételével az ügyész szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig állhat fenn. Ezzel összefüggésben a Kúria megsértette az Üsztv. 165/C. § e) pontjában foglaltakat is, mely szerint 2022. december 31-ig

az Alaptörvény 29. cikk (3) bekezdésében foglalt korhatár alatt az 1951-ben született ügyész tekintetében a 68. életévet kell érteni.

- [5] A Kúria jogszabálysértő módon adott helyt az elsőfokú bíróság jogértelmezésének megállapítva, hogy az indítványozó az öregségi nyugdíjkorhatár szerint nyugdíjas munkavállalónak minősül. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ennek nem mond ellent az Alaptörvény 29. cikk (3) bekezdésében meghatározott életkor, ugyanis az csupán azt a felső korhatárt állapítja meg, amelynek betöltése után az ügyész szolgálati viszonya tovább már nem állhat fenn. Ezen okfejtés az indítványozó álláspontja szerint nem helytálló, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 294. § (1) bekezdés g) pont ga) alpontja ugyanis eltérően határozza meg az ügyész esetében azt, hogy mit jelent az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése. Az Alaptörvény 29. cikk (3) bekezdése, figyelemmel az Üsztv. 165/C. § e) pontjára, kétségtelenül és másképpen nem értelmezhetően rögzíti a 68. életévet mint az irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt. Emellett az egyes igazságügyi jogviszonyokban alkalmazandó felső korhatárral kapcsolatos törvénymódosításokról szóló 2013. évi XX. törvény 25. §-hoz fűzött indokolás egyértelműen és félreérthetetlenül szól arról, hogy a bírák és ügyészek vonatkozásában az átmeneti időszakban, azaz 2022. december 31. napjáig az Alaptörvényben meghatározott korhatárt kell tekinteni öregségi nyugdíjra vonatkozó életkornak. Hivatkozik továbbá az Alkotmánybíróság 33/2012. (VII. 17.) AB határozatára is, mely szerint a nyugalomba helyezés életkora, valamint a nyugellátásra való jogosultság életkora akkor válhat el, ha ez összhatásában, a következményeit illetően nem tekinthető hátrányosnak.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a nyugdíjas korhatár 68 év helyett 62 évben történő megállapítása sérti az Alaptörvény II. cikkében foglalt élethez és emberi méltósághoz való jogot, valamint a XIII. cikkben foglalt tulajdonhoz való jogot is, tekintettel arra, hogy váratlan és indokolatlan beavatkozást jelent a magánszférába. Nem pusztán a bírók, hanem az ügyészek esetében is megállapítható, hogy életpályájuk, családi és tulajdoni viszonyaik tekintetében hosszabb időtartamú foglalkoztatási jogviszonyra alapoztak. Figyelembe véve azt a tényt, hogy az Alaptörvényben rögzített tulajdonhoz való jog a már megszerzett tulajdonra vonatkozik, álláspontja szerint az általa jogosan igényelt végkielégítés a szolgálati jogviszonyával összefüggésben szerzett vagyoni javak közé tartozik, melyre tekintettel annak mind jogalapja, mind összegszerűsége tekintetében jogos igénye áll fenn. Az indítványozó esetében a személyét ért sérelem kifejezett megnyilvánulásának tekintendő nyugdíjas minőségének megállapítása, ennek minden jogkövetkezményével együtt. Az indítványozó csupán önrendelkezési jogával és általános cselekvési szabadságával élt akkor, amikor a nyomozó ügyészségek átszervezése miatt felajánlott beosztott ügyészi munkakört nem fogadta el. Az indítványozó azonban ekkor nem volt tudatában annak, hogy döntésének jogkövetkezménye hátrányos lesz számára, hiszen a törvény alapján őt megillető végkielégítést nem fizették meg számára. Ennek tükrében *de facto* mérlegelési lehetőségétől fosztották meg, hiszen nem tájékoztatták előzetesen az Üsztv. rendelkezéseinek sajátos értelmezéséről.
- [7] Az Alaptörvény XXIII. cikkének (8) bekezdése által védett közhivatal viselése speciális kötelezettségek viselésével jár, ezen tisztségek betöltése bizonyos többletjogokat, garanciákat is biztosít a közhivatal viselői számára, mely az emberi méltóság elsődleges rétegén túlmutatva a közhivatal viselőnek az állam irányában tanúsított, a többi állampolgárhoz viszonyítva többletteleher vállalásával képez erősebb jogvédelmet. A közhivatal viseléséhez való jog mellett az ügyészek szolgálati jogviszonyának alkotmányi védelme is következik az Alaptörvény 29. cikk (1), valamint az Üsztv. 3. § (1) bekezdéséből is. E függetlenség ugyanakkor nem csupán a szervezetrendszerre, hanem a benne szolgálati jogviszonnyal rendelkező ügyészekre is kiterjed nem pusztán szolgálati helyük, hanem az egzisztenciájukat megalapozó javadalmazás tekintetében is. E javadalmazás szerves része a törvényben garantált tulajdoni váromány, mely az elvégzett munka ellenértékeként illeti meg az ügyészt. E kettős függetlenség egymással elválaszthatatlanul összefügg.
- [8] Az Üsztv. 24. § (3) bekezdésének rendelkezése szerint a legfőbb ügyész helyett más ügyészi munkakörbe történő áthelyezése esetén (melyhez nem járult hozzá) végkielégítés illeti meg. Az ügyészségi szervezetrendszer tagjaira irányadó jogszabályi rendelkezések alkalmazása során azonos tekintetbe kell venni a szervezetrendszeren belül vezető pozíciókat betöltő ügyészek jogállását. Ennek megfelelően indokolatlan módon nem tehető különbség a legfőbb ügyész helyettes jogállása, valamint az indítványozónak a Szegedi Nyomozó Ügyészségnél betöltött vezető ügyész pozíciója között. A Legfőbb Ügyészség az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 9. §-a szerinti közvetett hátrányos megkülönböztetést valósított meg, ugyanis megtagadta az indítványozót megillető végkielégítés juttatását annak ellenére, hogy az Üsztv. előírja ezen követelményt.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz be-

- fogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [10] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Jelen indítvány ugyanakkor nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [12] Az Alkotmánybíróság ugyanis nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben, jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [13] Az indítványozó kifogásai valójában az Üsztv. 42. § (3) bekezdése második mondatának értelmezésére vonatkoznak, vagyis olyan törvényértelmezési kifogásokat terjesztett elő indítványában, melyek érdemi vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége. A hivatkozott rendelkezés szerint nem jár végkielégítés, ha az ügyész legkésőbb az ügyészségi szolgálati viszony megszűnését követő napon nyugdíjasnak minősül, felmentését a 36. § (1) bekezdés *d)*, *f)* pontjára hivatkozással maga kéri, valamint ha – rendkívüli lemondása kivételével – a határozott időre szóló ügyészségi szolgálati viszonya szűnik meg. Annak meghatározása azonban, hogy e rendelkezés értelmezésével ki minősül nyugdíjasnak, az eljáró bíróságok feladata. Az ügyben eljáró bíróságok nem vonták kétségbe a Tny. szerinti általános öregségi nyugdíjkorhatár irányadó jellegét. Az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott 29. cikk (3) bekezdése és ahhoz kapcsolódóan az indítványozó által felhívott jogszabályi rendelkezések csak azt rögzítik, hogy legkésőbb meddig állhat fenn az ügyész szolgálati viszonya, azokból következtetés a jogviszony valamely okból való megszűnéséhez kapcsolódó végkielégítésre való jogosultságra nem vezethető le. Az indítványozót e rendelkezések annyiban részesítik védelemben, hogy jogviszonya kötelező megszűnésének törvényi határideje kitolódik, azonban nem következik belőle, hogy az általános szabályok ne lennének alkalmazandók.
- [14] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1942/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3195/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezések tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Bírósági Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 11/2013. (XII. 31.) OBH utasítás 15. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezéseket visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság rágalmazás vétsége és lopás vétsége miatt indult büntetőügyekben a büntetőeljárást – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 359. § (3) bekezdésében írtakra figyelemmel, a Be. 266. § (1) bekezdés *b*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – a 22.Bf.13.037/2017/12. és 22 Bf.11.165/2017/28. sorszámú végzésével felfüggesztette, és az Alkotmánybíróságnál kezdeményezte az Országos Bírósági Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 11/2013. (XII. 31.) OBH utasítás (a továbbiakban: Utasítás) 15. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Az Alkotmánybíróság az ügyeket egyesítette.
- [2] 1.1. Az egyik bírói kezdeményezés szerint a járásbíróság a 2017. október 6-án kelt 4.B III.759/2016/22. számú ítéletében a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 227. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétsége miatt, ezért őt megrovásban részesítette. Az elsőfokú ítélet ellen a magánvádló téves minősítés miatt, a büntetés súlyosítása, míg a vádlott és a védője bűncselekmény hiányában történő felmentés érdekében jelentett be fellebbezést. A másik bírói kezdeményezés szerint egy másik a járásbíróság a 2017. július 14-én kelt 12.B.II.21.280/2017/24. számú ítéletében a vádlottakat bűnösnek mondta ki lopás vétségében. A vádlottak a büntetés enyhítése és felmentés érdekében fellebbeztek.
- [3] A Fővárosi Törvényszék a másodfokú eljárásban mindkét ügyben megkereste a Fővárosi Törvényszék Titkárságát annak közlése végett, hogy az ügyben első fokon eljáró bírót mikor nevezték ki, a kinevezését követően heti rendszerességgel két napon ítélezett-e, ha nem, milyen okból és mely időszakban nem volt folyamatos az ítélező tevékenysége; őt központi igazgatási feladat összehangolt végrehajtása érdekében a hozzájárulásával és a munkáltatói jogkört gyakorló bíróság elnöke egyetértésével az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban OBH) elnöke külön feladattal bízta-e meg, ha igen mely időszakban. A megbízás akadályozta-e a bírót abban, hogy az ítélező tevékenységét teljes munkaidőben elássa.
- [4] A Fővárosi Törvényszék általános elnökhelyettesének tájékoztatása szerint az egyik ügyben eljáró bírót – hozzájárulásával, valamint a munkáltatói jogkört gyakorló bírósági elnök egyetértésével – bírói kinevezésétől, 2016. január 1. napjától határozatlan időre – az ítélezési tevékenységének részbeni megtartása mellett – az OBH a bírósági szervezet nemzetközi kapcsolatai körébe tartozó egyes kiemelt témakörökkel, valamint a bírósági szervezeti kommunikációval kapcsolatos egyes kiemelt témakörökkel összefüggő központi igazgatási feladatok ellátásával bízta meg. A bíró a bírói kinevezését követően heti három napon végzett ítélezési tevékenységet 2018. január 15. napjáig. Ezen időszak alatt heti egy napot tárgyalt, illetve előfordult, hogy ún. pótnapot is kitűzött, ekkor heti két tárgyalási napot tartott. Az ítélező tevékenysége folyamatos volt. Az OBH elnöke az ügyben eljáró bírót 2018. január 15. napjától 2018. július 14. napjáig terjedő határozott időtartamra az OBH-ba bírói munkakörbe beosztotta, amely időponttól kezdődően ítélezési tevékenységet nem folytat.
- [5] A másik ügyben eljáró bírót 2017. január 1. napjától 2017. december 31. napjáig terjedő időtartamra, a beosztásából eredő ítélezési tevékenységének részbeni megtartása mellett az OBH központi igazgatási feladatok végzésével bízta meg, ezért a bíró az ítélezési tevékenységének ellátása alóli részbeni mentesítésre tekintettel heti egy napon tárgyalt. Az OBH elnöke emellett az ügyben eljáró bírót – hozzájárulásával, valamint a munkál-

tatói jogkört gyakorló bírósági elnök egyetértésével – 2017. június 1. napjától 2018. június 30. napjáig terjedő időtartamra a beosztásából eredő ítélkezési tevékenysége megtartása mellett az OBH-nál az E-kódex Be. projekttel összefüggésben központi igazgatási feladatok végzésével bízta meg. Az OBH elnöke ezt követően az ügyben eljáró bírót – hozzájárulásával, valamint a munkáltatói jogkört gyakorló bírósági elnök egyetértésével – 2018. január 1. napjától 2018. december 31. napjáig terjedő időtartamra a beosztásából eredő ítélkezési tevékenységének részbeni – havonta egy tárgyalási nap – megtartása mellett az OBH-ban központi igazgatási feladatok ellátásával történő megbízását meghosszabbította.

- [6] 1.2. A kezdeményezések szerint az Utasítás 15. §-a az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését és a 26. cikk (1) bekezdését sérti és ellentétes a bírók jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban Bjt.) 1. § (1) bekezdése, 29. § (2) bekezdése és 57. § (1) bekezdése szabályaival. A Bjt. 1. § (1) bekezdése szerint a bíró ítélkező tevékenységében független. A 29. § (1) bekezdése lehetőséget ad a munkáltatói jogkör gyakorlójának, hogy a bírót – írásbeli hozzájárulásával – határozott vagy határozatlan időre, kizárólag vagy részben, igazgatási feladatok ellátásával bízta meg. A (2) bekezdés akként rendelkezik, hogy az OBH elnöke több bíróságot érintő központi igazgatási feladat összehangolt végrehajtása érdekében a bíró hozzájárulásával és a bíró felett munkáltatói jogkört gyakorló bírósági elnök egyetértésével külön feladattal bízhatja meg a bírót. A Bjt. 57. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az OBH-ba beosztott bíró megtartja bírói tisztségét, de nem ítélkezhet. A kezdeményezés szerint a Fővárosi Törvényszék Általános Elnökhelyettesének az átirata alapján megállapítható, hogy az ügyben első fokon eljáró bíró a kinevezését követően az ítélkező tevékenysége mellett egyéb munkát is végzett, az OBH elnöke őt a kinevezését követően – az ítélkező tevékenysége megtartása mellett – 2018. január 15. napjáig folyamatosan központi igazgatási feladattal látta el, az Utasítás 15. §-ának az alkalmazásával.
- [7] Az Utasítás 15. § (1) bekezdése szerint az OBH elnöke több bíróságot érintő központi igazgatási feladat összehangolt végrehajtása érdekében a bírót hozzájárulásával és a munkáltatói jogkört gyakorló bírósági elnök egyetértésével külön feladattal bízhatja meg. A (2) bekezdés kimondja, hogy a megbízást írásban kell elrendelni, megjelölve a megbízás időtartamát, az elvégzendő feladatok körét, működési formáját, az utasítás adására jogosultat, a feladat végzésének helyét, az esetleges különjavadalmazást és az eredeti munkaköre ellátásával kapcsolatos rendelkezéseket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a megbízásról szóló okirat rendelkezéseit illetően a Bjt. kirendelésre vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni.
- [8] A kezdeményezések rögzítik, hogy az ügyekben első fokon eljáró két bíró az ítélkezési tevékenységével egyidejűleg formálisan beosztásra az OBH-ba nem került, ennek ellenére a bírói kinevezésétől kezdődően 2018. január 15. napjáig folyamatosan, az ítélkező tevékenysége ellátása mellett az OBH munkájában az OBH-ba formálisan is beosztott bírók tevékenységének megfeleltethető tartalommal is részt vett, a fent hivatkozott OBH utasítás alapján, amely rendelkezés az Alaptörvény és a Bjt. hivatkozott rendelkezésével ellentétben állt, mert sérti a hatalom megosztás elvét, az ítélkező tevékenységet ellátó bíró felett utasítási jogot biztosít, továbbá a Bjt. 57. § (1) bekezdésében rögzített ítélkező tevékenységet kizáró rendelkezés felhatalmazás nélküli megkerülését (kiüresítését) célozza. A kezdeményezések szerint az Utasítás 15. §-a Bjt. 57. § (1) bekezdésbe ütközően, a formális beosztás mellőzésével lehetővé teszi ítélkezési tevékenységből kizárt bíró ítélkezését.
- [9] 2. Az alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bíró – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bíró feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában. Ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak alkotmányos funkciójával összefüggésben az Alaptörvényből és az Abtv.-ből fakadó kötelessége, hogy a bírói kezdeményezés törvényi feltételeinek a fennállását megvizsgálja, s azok nyilvánvaló hiánya esetében a kezdeményezést visszautasítsa. {Lásd pl. 3112/2013. (VI. 4.) AB határozat, mely szerint az Alkotmánybíróság nem vizsgálja érdemben a bírói indítványt, ha a rendelkezések „konkrét ügyben történő alkalmazása [...] fogalmilag kizárt” (Indokolás [8]); a 33/2013. (XI. 22.) AB határozat ehhez hasonlóan a bírói kezdeményezés egyes elemeit azért utasította vissza, mert egyértelműen megállapítható volt „a folyamatban lévő büntetőeljárásban a kifogásolt jogszabályi rendelkezések közül az ítélőtáblának nem mindegyiket szükséges alkalmaznia” (Indokolás [9])}.
- [10] Az Alkotmánybíróság a törvényben előírt formai és tartalmi feltételek fennállásának vizsgálatát nem mellőzheti. Tekintettel erre, a bírói kezdeményezés csak akkor felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglaltaknak, illetve a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, ha a bíró a támadott rendelkezések vonatkozásában előadja a vélt alaptörvény-ellenesség indokait, továbbá, ha indítványában kitér a megsemmisí-

teni kért normák és a folyamatban lévő bírósági eljárás konkrét kapcsolatára is. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege.

- [11] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírói eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Ebből következően, ha a kezdeményező bíró nem is állítja, hogy a támadott normát az ügyben alkalmazni kellene, vagy nem mutat rá az alkotmányellenesnek vélt norma és az egyedi ügy kapcsolatára oly módon, hogy az összefüggés az Alkotmánybíróság számára az indítvány tartalmából egyértelműen megállapítható legyen, az alkotmánybírói eljárás lefolytatásának nincs helye. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint az alkalmazandó norma megtámadásának a lehetőségét a bíró számára azért biztosítja a jogalkotó, hogy megakadályozható legyen, hogy a bíróság a döntését alaptörvény-ellenes norma alkalmazásával legyen kénytelen meghozni. Ennek megfelelően minden olyan anyagi jogi rendelkezés bírói kezdeményezés tárgya lehet, melytől a bíróság előtt fekvő egyedi ügy érdemi eldöntése függ, de olyan eljárási jogi normák is megtámadhatók, melyek ugyan nem közvetlenül az ügyet befejező bírósági döntés alapját képezik, de alkalmazásra kerülve a felek eljárási helyzetét lényegesen befolyásolják {23/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [12] Az Alaptörvény 26. cikke önálló rendelkezést tartalmaz a bírák ítélkezési függetlenségéről: „[a] bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak”. A 25–27. cikkek más rendelkezései külön rendelkezéseket tartalmaznak a bírósági szervezet függetlenségéről, és ehhez kapcsolódóan a bíróságok igazgatásáról. A bírák ítélkezése és a bírósági igazgatás között tehát alkotmányos jelentőségű határ húzódik. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja és az Abtv. 25. §-a kifejezetten az ítélkező bíró számára biztosít sajátos indítványozói jogot az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során alkalmazandó jogszabályok alkotmányosságának vizsgálatára. Ezt a szabályt az Alkotmánybíróságnak szorosán kellett értelmeznie. Ha ugyanis a bírói előtt folyamatban lévő egyedi ügyben nem alkalmazandó jogszabályt érintő indítványt érdemben elbírálna, ezzel az utólagos normakontroll lehetőségét terjesztené ki az Alaptörvényben nem biztosított esetekre. Az „Abtv. nem teszi lehetővé a bíró számára, hogy utólagos absztrakt normakontrollt kezdeményezzen, a bírói kezdeményezés nem *actio popularis*” {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [13] 3. Jelen esetben a bírói kezdeményezések nem tartalmaznak semmilyen érvelést azzal kapcsolatban, hogy az Utasítás 15. §-át a rágalmozás és lopás miatt folyamatban lévő másodfokú eljárásokban alkalmazni kellene.
- [14] Az Utasítást az OBH elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 76. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján adta ki. A Bszi. 76. § (1) *b*) pontja szerint az OBH elnöke általános központi igazgatási feladatkörében az igazgatási feladatainak ellátása érdekében jogszabályi keretek között – normatív utasításként – a bíróságokra kötelező szabályzatokat alkot, továbbá ajánlásokat és határozatokat hoz. Az Utasítás az OBH Szervezeti és Működési Szabályzata. Az Utasítás 15. § (1) bekezdésével azonos szabályt tartalmaz a Bjt. 29. § (2) bekezdése. Az Utasítás 15. § (2)–(3) bekezdése a Bjt.-ben említett külön feladattal megbízásnak a módját, az okiratnak a tartalmát határozza meg.
- [15] Az indítványok és az indítványozó által felhívott jogszabályok tartalmából sem lehet megalapozott következtetést levonni arra, hogy az Utasítás 15. §-át a konkrét büntetőeljárásban alkalmazni kellene. A Be. más szabályaiból sem lehet ilyen következtetésre jutni. Azt sem lehet megállapítani, hogy az Utasítás 15. §-ának az alaptörvény-ellenessége a felek eljárási helyzetét, vagy az elsőfokú ítélet megítélését a másodfokú eljárásban befolyásolhatná. A kezdeményezések abból indulnak ki, hogy az Utasítás 15. §-a a Bjt. 57. § (1) bekezdésbe ütközően, a formális beosztás mellőzésével lehetővé teszi ítélkezési tevékenységből kizárt bíró ítélkezését. A Bjt. 57. § (1) bekezdése az OBH-ba beosztott bírót illetően mondja ki, hogy megtartja bírói tisztségét, de nem ítélkezhet. Ugyanakkor a Bjt.-ben nincs olyan szabály, amely nemcsak az OBH-ba beosztott, hanem a Bjt. 29. § (2) bekezdése alapján külön feladattal megbízott bírót is az ítélkezésből kizárná. A Bjt. 29. § (1) bekezdése is lehetővé teszi, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója a bírót – írásbeli hozzájárulásával – határozott vagy határozatlan időre, kizárólag vagy részben, igazgatási feladatok ellátásával bízhatja meg. Az igazgatási feladatokat is ellátó bírót ebből az okból sem a Bjt., sem a Be. nem zárja ki az ítélkezésből a Bjt. 57. § (1) bekezdésében foglaltakkal azonos általánossággal.
- [16] Az indítványok tehát nem az indítványozó bírói tanácsok előtt folyamatban lévő egyedi büntető ügyekben alkalmazandó szabályra vonatkoznak, hanem a bíróságok igazgatási szabályaival kapcsolatosak. Ilyenként kívül esnek az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontjában és az Abtv. 25. §-ában meghatározott tárgykörön. Az eljáró bírói tanácsoknak az Utasítást nem kellett alkalmazniuk, ezért fel sem merülhet az Utasítás vizsgálata konkrét büntető ügy elbírálása során. Az indítványok tartalmuk szerint utólagos normakontrollra vonatkoznak, ennek indítványozására viszont az ítélkező bírói tanácsok nem jogosultak.

[17] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezéseket az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/754/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3196/2018. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.22.196/2016/7. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (Dr. Mester Csaba Ügyvédi Iroda, 1082 Budapest, Üllői út 46., II/17.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.196/2016/7. számon meghozott részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, miután álláspontja szerint az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az (I., III–VII. rendű) alperesek az általuk működtetett televíziós csatornákon (melyek egyikénél a II. rendű alperes műsorvezető volt), illetve az általuk kiadott napilapokban az indítványozó – aki az adott per I. rendű felperese – és a II. rendű felperes magánéletével kapcsolatban jelentettek meg különféle közléseket.
- [4] A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint a III. rendű alperes által működtetett televíziós csatornán az egyik műsorszámban az I. rendű felperesre vonatkozóan olyan paródiát tettek közzé, amelyben az I. rendű felperes ugyanazon eseményre különböző közéleti szereplőkkel érkezett meg. A paródiában az egyik közéleti szereplő úgy nyilatkozott, hogy azért jelent meg az I. rendű felperessel ezen az eseményen, mert neki 50 000 Ft az óradíja, míg az I. rendű felperes a kíséretért 30 000 Ft-ot kért.
- [5] Az I. rendű felperes – alkotmányjogi panasz szempontjából releváns – keresetében a III. rendű alperessel szemben annak megállapítását kérte, hogy az általa működtetett televíziós csatornán a 2011. január 1-jén sugárzott egyik konkrét műsorszámában látható jelenettel megsértette az emberi méltóságát és a becsületét, ezért kérte a III. rendű alperes további jogsértéstől való eltiltását, továbbá elégtétel adására, valamint 2 000 000 Ft nem vagyoni kár és kamatai megfizetésére kötelezését, míg a III. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Az elsőfokú ítélet az indítványozó mint I. rendű felperes keresetét a fenti részben elutasította és kötelezte az I. rendű felperest 127 000 Ft perköltség megfizetésére. A Fővárosi Ítéltábla – a felperesek és az I. rendű alperes fellebbezése folytán – 2.Pf.20.229/2016/9-I. számú részítéletében a III. rendű alperes vonatkozásában megállapította, hogy a III. rendű alperes azzal, hogy az általa működtetett televízióban a 2011. január 1. napján sugárzott, fenti műsorszámában az I. rendű felperest olyan személyként ábrázolta, aki pénzért férfiakat kíséret rendezvényekre, érdekből létesít kapcsolatot, megsértette az I. rendű felperes becsületét és emberi méltóságát. Ezért kötelezte a III. rendű alperest, hogy 15 napon belül közölje az ítélet rá vonatkozó, jogsértést megállapító rendelkezését az általa üzemeltetett televíziós csatornán főműsoridőben és egyúttal fejezze ki sajnálkozását a jogsértésért. Továbbá kötelezte a III. rendű alperest, hogy ugyanezen határidőn belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 1 000 000 Ft-ot és annak 2011. január 2-ától járó törvényes kamatát, valamint rendelkezett a perköltség viseléséről.
- [6] A másodfokú bíróság jogerős részítéletének indokolása kiemelte, hogy a kifogásolt műsorszám véleményét, értékítéletet tartalmaz az indítványozó mint I. rendű felperes magánéletéről, párkapcsolatairól. Ez a véleménynyilvánítás azonban a valós ténybeli alapot nélkülözte, illetve az I. rendű felperesre nézve indokolatlanul bántó, lealázó volt, amelyet – szemben az elsőfokú bíróság téves álláspontjával – az I. rendű felperes közszereplő minőségében sem köteles túrni. A paródia ugyanis azt a hamis látszatot keltette, hogy az I. rendű felperes pén-

zért kísér férfiakat rendezvényekre, érdekből létesít kapcsolatot. Az indokolás – a PK. 12. számú állásfoglalás alapján – megállapította, hogy az előadás azt sugallta, hogy az indítványozó mint I. rendű felperes anyagi ellenszolgáltatás fejében, hivatását meghaladó más szolgáltatást is vállal nyújtani és ezt az általános közfelfogás is ekként értékeli. Erre tekintettel a jogerős részítélet a jogsértést megállapította és a III. rendű alperest elégtétel adására kötelezte. A nem vagyoni kártérítés összegével összefüggésben az indokolás kifejtette, hogy annak összegét mérlegeléssel állapította meg, figyelemmel az eset összes körülményeire és arra, hogy az I. rendű felperest ért hátrányokat a keresetben sérelmezett egyes műsorszámok és cikkekben foglalt közlések együttesen okozták.

- [7] A jogerős részítélet ellen a III. rendű alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése, és elsődlegesen a vele szemben előterjesztett kereset elutasítása, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében. Érvelése szerint ugyanis jogszabályt sértve állapította meg a jogerős részítélet a kifogásolt műsorszámmal az I. rendű felperes becsületének megsértését. Míg az I. rendű felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályban való fenntartását kérte. A Kúria részítélete utalt arra, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között – azaz kizárólag a III. rendű alperes terhére a jogsértést megállapító és annak jogkövetkezményeit alkalmazó rendelkezésére nézve – bírálta felül az Ítélet tábla jogerős részítéletét, azt részben alaposnak találta. Indokolásában rögzítette, hogy a felülvizsgálattal támadott jogerős döntés jogszabálysértés nélkül állapította meg a jogsértést. Ugyanakkor a jogerős részítéletnek a nem vagyoni kártérítésben marasztaló rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelmet részben alaposnak találta. Erre vonatkozóan az indokolás kifejtette, hogy a Kúria a jogsértés tárgyi súlyára, a felperes előadására, valamint az ítélezési gyakorlatra is tekintettel, továbbá figyelemmel arra, hogy a felperes a III. rendű alperes jogsértésével közvetlenül okozati összefüggésben külön hátrányt nem jelölt meg és a nem vagyoni kártérítést megalapozó hátrányát nem kizárólag a III. rendű alperes terhére megállapított jogsértés okozta, a köztudomás szerint is elfogadható hátrány kompenzálására alkalmas összeget mérlegeléssel 500 000 Ft-ban állapította meg.
- [8] 2. Az indítványozó a Főtitkárság hiánypótlásra történő felhívását követően indítvány-kiegészítéssel élt, melyben előadta, az alaptörvény-ellenességet abban látja, hogy a Kúria súlyosan jogszabálysértő módon járt el, amikor a felülvizsgálati eljárásra, mint rendkívüli perorvoslati eljárásra vonatkozó törvényi rendelkezések ellenére a jogerős bírósági (rész)ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és csakis a nem vagyoni kártérítés összegét módosította, annak összegét a felére leszállítva. Utalt továbbá arra, hogy a jogerős ítéletet a Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csakis a kérelem keretei között bírálhatja felül, ugyanakkor az a Pp. 206 § (1) és (3) bekezdéseire hivatkozást egyáltalán nem tartalmazott. Egyben a releváns bírói gyakorlatra hivatkozva azt is előadta, hogy a Kúria tiltott felülmérlegelést végzett, amire a felülvizsgálati eljárásban, csakúgy mint a bizonyítékok eltérő értékelésére nincs jogi lehetőség, az ugyanis az alsóbb bíróságok hatáskörébe tartozó kérdés. A tiltott felülmérlegeléssel összefüggésben hivatkozott továbbá a 3027/2018. (II. 6.) AB határozatban (Indokolás [43]–[44]) foglaltakra.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság fenti vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz – az alábbi okokra tekintettel – nem fogadható be.
- [11] 4. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Az indítványozó a Kúria ítéletét – jogi képviselője útján – 2017. november 17-én vette kézhez, míg panaszát 2018. január 10-én, azaz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott törvényes határidőn belül adta postára.

A panasszal támadott kúriai részítélet az ügy érdemében hozott döntésnek tekintendő, ellene ugyanis nincs helye fellebbezésnek, ezért az indítvány ebből a szempontból is megfelel a törvényi feltételeknek.

- [13] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő. Az indítvány tartalmaz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást, megjelöli az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogai sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntést, és kifejezetten kéri annak megsemmisítését, illetve arra nézve tartalmaz indokolást, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [14] 5. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel vagylagos, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatos indoklásában a Kúria részítéletére vonatkozóan kizárólag jogszabálysértésre, illetve arra hivatkozik, hogy a nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása okszerűtlen bírói mérlegelés eredménye volt.
- [16] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Ennek folytán a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére, mivel ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan fellebbezteli bírósággá válna.
- [17] Az Alkotmánybíróság ismételtelen kiemeli, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3090/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság ezért nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [18] Mint azt az Alkotmánybíróság már többször hangsúlyozta {erre nézve lásd pl.: 3076/2018. (II. 26.) AB végzés}, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság elvi éllel a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélte a 6/1998. (III. 11.) AB határozatát, melynek értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” (ABH 1998, 91, 95.). Az Alkotmánybíróság ezen alapjoggal összefüggésben azt is megállapította, hogy az lényegében abszolút jellegű, azaz mivel önmaga is minősítés eredménye, ezért nem korlátozható. Ugyanakkor azonban a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részelemei – ilyenként azonosította pl. a testület a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában a bírói indokoláshoz való jogot – tekintetében a korlátozhatóság szükségességének és arányosságának vizsgálata értelmezhető {17/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [103]–[109]}. Ez történt az indítványozó által példaként említett 3027/2018. (II. 6.) AB határozatában is, ahol egy konkrét bírói döntésre nézve a tárgyalás mellőzésének alkotmányossága megítélése céljából – többek között az indokolási kötelezettségre, így ennek keretében a fegyverek egyenlőségének elvére figyelemmel – érdemi vizsgálatot folytatott az Alkotmánybíróság.
- [19] Ettől eltérően jelen esetben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy sem az indítvány, sem az indítványkiegészítés alkotmányossági vizsgálatra vonatkozó indokolása nem veti fel a támadott kúriai részítélet alaptörvény-ellenességének kételyét, mivel az kifejezetten annak törvényességi felülvizsgálatára vonatkozik.
- [20] Az ugyanis, hogy a kúriai részítélet az indítványozó jogértelmezésétől eltérően értelmezte az általa alkalmazott Pp. rendelkezéseket, önmagában még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem. Ugyanis amennyiben az alapul fekvő ügyben a Pp. megsértése bizonyított lenne, – a fentiekben már kifejtettek szerint – sem eredményezné feltétlenül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, hiszen egy eljárási szabály megsértése önmagában nem eredményez szükségszerűen alapjogi sérelmet.

- [21] A kúriai döntésnek a nem vagyoni kártérítés összegére vonatkozó felülmérlegelésével összefüggésben felhozott érvre nézve megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára, így a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megállapítására vagy a jogvitát lezáró határozat kizárólag szakjogi tartalmú kritikájára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11], 3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [29], 3081/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [10]].
- [22] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a támadott kúriai részítéletet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel, ezért az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeknek. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* pontjában foglaltakra tekintettel visszautasította.

Budapest, 2018. május 29.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/279/2018.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetők az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273